

A painting in a warm, golden-brown color palette. The central figure is a mummy, tightly wrapped in bandages, seated on a wooden chair. The mummy's face is partially visible, showing a pale, lifeless expression. Behind the mummy, a small, pale, and somewhat grotesque figure with a large head and thin body is visible, appearing to be part of the mummy's construction or a separate entity. The background is a soft, hazy light, suggesting an indoor setting. The overall mood is somber and historical.

PENÍZE OD HITLERA

Radka Denemarková

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Peníze od Hitlera

(Letní mozaika)

Radka Denemarková

Znění tohoto textu vychází z díla [Peníze od Hitlera](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Host v Brně v roce 2006. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Radka Denemarková: Peníze od Hitlera), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 1. 10. 2019.

OBSAH

Prolog.....	10
Návrat první (léto 1945).....	16
Mrazivá krusta.....	16
Horká čočková polévka.....	20
Puklice na hrnec.....	23
Podkova pro štěstí.....	26
Masařky.....	31
Sólo kastráta.....	33
Svatební závoje.....	35
Tetelivý pukavec.....	37
Rozdrcené ořechy.....	40
Nasliněné nálepky.....	43
Modlitba.....	46
Típání zobáčků.....	48
Věčný fakír.....	52
Bleší trh.....	54
Prasklá kůstka.....	57
Kulomet.....	59
Ladné sólo.....	62
Štrúdl mravenců.....	65
Puk na bránu.....	67
Návrat druhý (léto 2005).....	71
Držet čas v zubech.....	71
Predátor.....	73
Rozteklá láva.....	76
Ledý pukají.....	79
Čamrdy kmitají.....	83
Ring volný.....	84
Zestárlí lvi.....	87
Bonus.....	91

Rozesmátí paňácové	95
Betonový bunkr.....	99
Rozkymáčená znamení.....	102
Zamrzlá moře.....	104
Přebarvený vlas.....	106
Olámaná křídla	111
Další, prosím.....	114
Dalekohled	119
Čistý vzduch	121
Návrat třetí (léto 2005)	124
Poutové atrakce v zavařovacích sklenicích	124
Red velvet	128
Jízda na kolotoči	132
Snad nehoří.....	135
Cosi křupe pod nohama	140
Osvěžení pod jabloní.....	144
Nášup z kopřiv.....	146
Růžová stužka v mlázi.....	149
Kašpárek se matlá v hlíně	152
Medvědí mléko	154
Výslužka.....	158
Návrat čtvrtý (pozdní léto 2005)	162
Šlahouny	162
Tramvaj číslo třináct	163
Potřebuješ vyluftovat	166
Zmuchlaná nevěsta	168
Čerstvá smaženice	173
Kůň se splašil	177
Revolver v kabelce	180
Pavoučí stezka	184

Návrat pátý (pozdní léto 2005).....	190
Popraskané krunýře	190
Kyselé jablko.....	195
Peníze od Hitlera.....	198
Dlouho odkládaná cigareta	199
Flák masa.....	201
Puklina v srdci.....	203
Návrat šestý (podzim 2005).....	205
Óda na radost.....	205
Oškubané slepice	207
Přebíraná čočka.....	208
Epilog.....	211

Tuto knihu věnuji:

*JANU DENEMARKOVI mladšímu.
Nebojí se dívat do slunce.*

*VLADIMÍRU VOLFOVI.
Nebál se dívat do slunce.*

*Což nemáme ke všem svým postavám víceméně tento poměr: tohle
jsem já, a kéž mi Bůh odpustí?*
(GRAHAM GREENE)

Člověk myslí, Bůh se směje.
(ŽIDOVSKÉ PŘÍSLOVÍ)

Žádná podobnost není náhodná.
Všechny ty příběhy se staly. Pořád nevím proč.

Prolog

Denis svírá v ruce zelenou, zašpičatělou lopatku a noří ji do změkklé, narudlé hlíny. Nasáklé, nacucané vodou po noční průtrži mračen.

S vyplazeným jazykem, kterým se chvílemi úporně opírá o bílý plůtek zubů s dvěma chybějícími laťkami, zadupává miniaturní rýč hloub a hloub, nástroj překotí a vyrýplou hromádku odloží na rostoucí kopeček vedle pravého kolena. Mlaskavými ranami oplácává vznikající mohyly. Má rád tu mazlavou hmotu. Pak lopatku odloží. Teď zavrtává vztyčený ukazováček. Až po druhý kloub prstu, hlína prst obepíná s příjemnou mrazivostí, ale i zalézá za nehet, natlačuje se, rozšklebuje hranici mezi masem a nehtem, zemina rozráží bolestivou překážku, sunout prst nezměněným tlakem dál by slast proměnilo v trest. Denis prst spěšně vynoří. Zvědavě prohlíží kolík zohyzený nabalenou hlínou, prohlíží ho ze všech stran, přiloží k tváři. Rozetře pruh přes levou i pravou tvář, středem čela, pod krkem rozpatlá pruh přes pahrбек ohryzku.

Číhající indián na válečné stezce.

Ušmudlanou rukou znovu pevně obejmě oprýskanou zelenou rukojeť a začne odlupovat, odkrajoval pláty zeminy, hlíny prorostlé a stmelené kořínky trav a plevele. Trvá to několik minut, než se lopatka ohne, zarazí a strne nad vzdorující, tvrdou překážkou. Denis povolí. A podlouhlé řezy promění v jemné, horečnaté odsekávání hlínovitého gyrosu. Když udýchaně skončí, leží před ním nápadně dlouhá a úzká mísa s podivnými výstupky, vrásčitými puklinami a dírami. Bílá mísa. Zdvihne ji a čistí. Vylupuje z ní zbytky nečistot. Oplachuje ji dětskou konvičkou, také zelenou, s červeným rypáčkem kroupky. Odběhne jenom dvakrát. Aby konvičku naplnil špinavou dešťovou vodou. Ze staré narezlé vany, kterou před lety pohodili u jahodového záhonu. Aby se v ní Denis

mohl v létě cachtat. Očištěnou, vyprázdňenou, proděravělou mísu otočí. A zdvihne.

Dívá se překvapeně do dvou prázdných otvorů. Očních důlků.

Je to lebka.

Lidská lebka.

Pětiletý Denis ji opatrně přenese z jabloňového sadu na pís-koviště.

Široce rozkročená Žena si bezmyšlenkovitě utírá ruce do kárované, bíločervené utěrky. Jsou dávno suché, ale ona je otírá, masíruje nezvykle dlouho, ztracená ve svých útržkovitých vzpomínkách, které se snaží pochyvat, slepit, utřídit. Utěrku přehodí přes oprýskanou, několikrát přetíranou kuchyňskou židli nedaleko sporáku. Vezme bělostný porcelánový talíř s modrými ornamenty, který kontrastuje s její venkovsky ošlehanou tváří, naklade souměrný vějíř houskových knedlíků a do vzniklé vyschlé tůňky vlije kovovou naběračkou tmavohnědou omáčku s třepeninami masa. Opatrně, aby knedlíkovou bělost nepotřísnila.

Horký talíř postaví v jídelně před muže, který si už omyl unavený obličej a vyhrnul rukávy modrobílé flanelové košile. Muž hltavě a beze slova jí. Žena sedí vedle něj a pozoruje černé chmýří na hřbetu mohutné ruky s ulámanými nehty, milované ruky, která neohrabaně svírá stříbrnou lžici. Neunavitelný bagr, který odstraňuje nános v talíři.

Žena vstane jenom jednou, aby si z kuchyně přinesla zapomenutou utěrku, má ji položenou na klíně, drží ji pevně a co chvíli si do ní utře suché, popraskané, zarudlé ruce. Muž vytře posledním, nadýchaným kouskem zbylou omáčkovou stopu, sleduje ji pečlivě, dvakrát zakrouží kolem talíře. Teprve když nacucané sousto zmizí v mužově nenasytném chřtánu, Žena se osmělí. Řekne spokojeně funícimu muži, že našla Denise na pís-kovišti, jak si dělá bábovičky, *otloukej se bábovičko, jestli se mi nepovedeš, budeš bita jako žito.*

Muž si mohutně řfihne a upije piva z chladivě orosené lahve, ačkoliv má před sebou sklenici vyrobenou speciálně pro tento účel, s nezvyklou rytinou.

„No a co má jako bejt?“

Našla Denise, jak si dělá bábovičky. Seděl na bobku uprostřed hromady písku, obklopen obrovskými kopci podivně zborcených, pískových tvarů. Tmavě žlutavými kopci s prohlubeninami a výhřezy. Podobnými těstu, které se v troubě před dopečením vylilo z formy. Denis soustředěně plnil mokrým pískem podivnou, proděravělou nádobu.

„Jestli ti sebral něco z kuchyně, tak mu prostě jednu vraž a příště už si dá majzla.“

Žena se nadechne a pokračuje nerušeně v řazení svých slov. Přistoupila k pískovišti blíž, Denis vyčkávavě mlčel, asi vycítil, že našel něco vzácného. Posvátného. Poklad. Jen zatím nevěděl jaký. Žena mu tu podivnost křečovitě vyškubla ze zasviněných prstíků a odnesla do kůlny. Denis za ní mlčky a vzdorovitě cupital, rval ji za sukni, pral se s ní. Vrazila mu facku.

„No a co, tak už se, krucinál, ženská, konečně vymáčkni!“

„To není... běžná věc. Je to... to je...“

Ženě jako by do krku někdo vecpal celý ten zmizelý vějíř knedlíků a promísil je s hmatatelným strachem, který jí roztřásl hlas.

„Chci, aby ses na to podíval sám.“

„No tak to přines sem!“

„To nejde. Musíš se mnou. Zvedni se, jdem.“

„Kam?“

„Do kůlny.“

Muž se neochotně vztyčí, utáhne povolený opasek a stáhne jím masu tuku kolem boků.

„To je cirátů kvůlivá ňáký blbý hrače.“

Noc.

Prořízne ji světlo, do něhož vstoupí dvě postavy. Na zápraží se zastaví. Rozštěká se první pes. Sousedův. A pak celá smečka, vesnicí proběhne staccatový signál ostražitosti. Pes pozná svůj omyl, předá ostatním uklidňující zprávu a vesnice znovu ztichne. Teprve pak se dvojice rozpohybuje.

V kůlně není žárovka, muž rožne oko baterky. Hromadí se tu harampádí. Staré věci, které by se jednou mohly hodit; většinou si už na ně nikdo nikdy nevzpomene. Polámané hrábě a staré vidle na snopy. Šrotovník na obilí. Rozdvojené rýče. Lis na slámu a ruční pohrabovačky. Nízký regál s vylámanými policemi. Vysoká dětská malovaná židlička. Němé, vykuchané, rozložené rádio. Fukar, rozbitý mlýnek na čištění obilí. Otlučená malovaná almara, které se nedovírají přední dveře; pravá polovina se zplihle uvolnila a klekla k zemi.

Světle zelená kredenc s posuvnými, skleněnými dvířky a vylámanými šuplíky bez držadel.

Na kredenci trůní tmavohnědá papírová krabice s nápisem Elektrolux, zatížená starou knihou v kožených deskách. Žena vytrhne muži z ruky baterku. Je natolik fascinovaná papírovou hnědí, duchem nepřítomná, že muž svůj odpor spolkne. Blíží se ke krabici. Muž škobrtne o převrženou židli s protrženým, proplétaným sedátkem.

„Zatracená práce, jestli se tu motáme zbytečně a kvůlivá nějaký blbině!“

Žena se mlčky zastaví před krabicí. Mlčky podá muži baterku, mlčky zdvihne knihu vázanou v kůži a pohodí ji na zem. Muž si posvítí na nesrozumitelný nápis vrytý švabachem do kožené vazby. Žena obřadně odklopí křídla krabicového krytu a ustoupí. Mlčky naznačí, ať se muž podívá sám. Čeká.

„No tak, jen se podívej!“

Muž si odplivne.

„Jak ten idiot tu čučím.“

Hrábne do krabice, vyloví tvrdý bílý předmět. Svítí na sešivanou, nesouměrnou kouli. Otočí ji a ztuhne, baterka zostří kontury zpevněných míst, srůsty švů a upozorní na temné prohlubně prázdná. Očnice. Obličejový skelet. Muž lebku prudce odhodí zpátky.

„A do prdele! Do prdele, do prdele! – Kde to sebral?“

„Říká, že to vykopal na zahradě.“

„Na kerý zahradě?“

„Na kerý asi, na naší! Co začíná jabloňovej sad. Renety a ty holovouský malináče.“

Muž si hrčivě odkašle a odplivne.

„A to našel... to si hrál... to vyčenichal jenom tohle?“

„Jenom tohle.“

„No, co na mě tak vejráš, co na mě tak čumíš, třeba, třeba to je takovej ten, ten neandrtálec, co je dneska vyhrabávaj a písou vo tom v novinách, dyť to vůbec nemusí bejt...“

„Co budeme dělat?“

Muž pochopí. Není ta správná chvíle na fantazírování. Oni dva si lhát nemusí. Žena to dává najevo svým pevným postojem, ale i roztřeseným hlasem. Zvlhlýma očima. Muž konstruktivně zvěcní.

„Najdem zbytek. Musí nám říct, kde to našel. A ty si pro něj připravíš nějakou pohádku.“

„Už spí.“

„Tak ho probudíš!“

O půl hodiny později stojí Denis u okna svého rozlehlého pokoje v prvním patře. V závoji záclon. Ukrývat se nemusí, ti dva dole jsou příliš zaujati svou prací a ukonejšeni noční černotou. Ale Denis je vidí. Vidí muže a Ženu, jak horlivě odhrabávají zeminu kolem místa *jeho* pokladu, zorávají půdu *jeho* lebky, prohmatávají lůžko neznámé bytosti. A nad nimi ševelí listí jabloní, které za měsíc popadá, které každý rok popadalo a smísilo se, přikrylo spáče a ulehčilo mu, rozpadali se společně, než lůžko objevil Denis. To Denis ho

měl objevit, čekalo na něj. Muž a Žena vytahují pokroucené laťky a bílé tyče a zvláště tvarovaný košík. Tehdy Žena zavravorá, opře se o kmen jabloně a zvrací.

Denis se dívá, jeho vzdor roste. Ty hračky patřily *jemu*, *on* je měl objevovat. Jednu po druhé. Oni mu je ukradli. Ty hračky jsou *jeho*. Zítra si je vezme zpátky. Denis je unavený, oči se mu klíží, nevydrží stát. Docupitá k posteli, položí vedle sebe plyšového medvěda, přikryje se. Než usne úplně, radostně si představuje, jak vedle něho leží nalezená bílá hračka a v jejích důlcích se rozsvětluje barevný ohňostroj pohádkových světů.

Dlouho nezmizí z Denisových dětských představ. Až za dva roky ji překryje a vytlačí narození sestry Nataši. Kdy ho začne fascinovat křehkost a krása *živého* lidského těla.

Návrat první (léto 1945)

Mrazivá krusta

Po návratu *odtamtud* žiju jako pod tlustou vrstvou ledu, na kterém všichni ostatní dychtivě bruslí, s radostně rozpálenými tvářemi. Hluboko pod ledem. Neviditelná. Osamělá. Tušená. Bezmocná. Odsouzená čekat, kdo udělá poslední gesto, tečku za nepovedenou větou, zašlápne tenounkou, vysunutou slánku. Zatavenou v mrazivé krustě.

Vracím se domů. V mylném pocitu, že toto je stále ještě můj domov. Palčivé horko. Vyhýbám se i prašným cestám. V těžko odůvodnitelném pudu sebezáchovy. Teď už můžu jít středem. Rázovat horkem rozškvařených silnic jako ostatní. Už se nemusím bát. Je po válce.

Raději se ještě bojím.

Vytuším vztyčený prst kostelíka, červeň natěsnaných střech a podlouhlou nudli zámečku i budovy našeho statku. Vláčím se škarpami, nohy si nechávám ošlehávat žhavými kopřivami, těmi zelenými pilkami, *řežu dříví na polínka, ať má čím topit maminka*, to jsme zpívali nad propletenýma dětskýma rukama s maminičnými štíhlými křídly. Její vystouplé modré žíly na zápěstí, ty skrýt neuměla, na tepající potrubí těla ještě žádný krycí kosmetický přípravek nevymysleli. Večer se její ruce leskly voňavou mastnotou. Promasírovány speciálním krémem v noci odpočívaly.

Odpočívaly vlastně i ve dne.

Třesou se mi kolena.

Padnu do polehávající, seschlé trávy. Pod vysoké slunce. Vyhmátne si mě. Neomylně. A na obnaženou bělost rukou a nohou vychrstne proud horkých jehliček. Jsem snadný terč. Každý si hledá svůj terč. A najde. Vždycky je někdo o stupínek níž. Bezbrannější.

Odkrytější.

Pozoruju zblízka rozpochybovanou zem. Z výšky je klid. Nehybnost. Pod lupou nervní panika. Hmyz. Mravenci. Střevlíci. Tesařík. Cvrčci. Sviňky. Beruška. Zelená kobylka. A pavoučí úprk. Zatímco mě seshora roztavuje žár, oni se vyhýbají studeným slaným krůpějím, které já zastavit neumím. Zabívám havěť slanou průtrží, utopí se v mém smutku, palčivě bezmocném smutku. Už nic nebude jako dřív. Nikdy se nebudu dotýkat *jejich* kůže. Kůže chrání živoucí těla. Nikdy nebudeme pohromadě. A i kdybychom byli... Kam bychom odložili bezprostřední minulost, jak bychom se vyhrabali a vyhlali z jámy. Ve které rodina uvízla. Moje dětství. Co všechno tam uvízlo... Je to pryč, no tak, je to pryč.

Zbyl náš statek. Zdi, za kterými se schovám a obrním, za kterými se sesunu k zemi, abych se pak znovu postavila na nohy, zdi, za kterými se posilním šťastnými vzpomínkami. Zdi, za kterými se schovám a obrním, za kterými...

Země puká. Kolébám hlavou sem a tam. Těžkým závažím zamáčknu a rozdrtím prchajícího mravence. Zbytky mravenčího těla rozválím prostředkem čela; moje nalepené znamení smrti. Prsty se zachytávám trávy, vyškubávám ji po trsech. Dokud nevymizí nutkání rvát a ječet a nehty si rozdrásat předloktí, zatnout nehty hluboko do kůže a nepovolit, rozpřáhnout ruce a vši silou udeřit do obnaženého hřebíku, stisknout v dlani sklenici a rozdrtit na skelnou padrt. Rvu nevinnou trávu. A jitrocel. Bílý heřmánek. I dobromysl. Dokud se neunavím, dokud se nesvalím.

Oslepí mě sluneční láva. Ležím na levém boku. Schoulená. S koleny pod bradou. Jako plod v matčině břiše. Možná jsem pár minut zdřímla. Možná jen omdlela. Slunce praží a opéká moji pravou tvář. Levou zchladila zem nasáklá slzami. Vstanu. Jako zbitá. Upravím si blůzku a sukni. Nemilosrdně ze sebe smetu přichycená stébla trávy. Nahmatávám okraje podél sukne a vsunu prst pod lem tam, kde se rozpáral. Jako do náprstku. A nasliním. Hrdlo mám vyschlé. Nehtem obaleným

ve zvlhčené látce z čela seškrábnu a vydrhnu rezavé zaschlé zbytky mravenčího těla. Sukně se přetočí a zdvihne celá, utvoří kolem mne kornout. Jsem v zákopu. Od pasu nahoru. Znovu nasliním. Překlopím kornout. A předřepnu, abych přetřela zaprášené boty s přezkou. Které mi v Praze nazula vystrašená teta Ottla. Chtěla jet se mnou. Vyklouzla jsem jí, vztekala jsem se. Domů se vrátím sama. Jsem už přece dospělá.

Při pohledu na ostře zelenou trávu příkopu s nahnile rudými třešňovými plody, do nichž se nabodává hejno vos, potlačím nutkání zvracet.

Ves se zdá být liduprázdná. Nikdo nevybíhá z bílých domků, jak jsem si vysnila. Nikdo mě nevíta, neobjímá, nelituje. Nevnučuje plný talíř. Zazmatkuju ze strachu, že nikdo nepřežil...

Možná ten na ježka ostríhaný tvor nikoho nezajímá, protože se nedrží tátovy ruky. Vedle té holky nerázuje respektovaný, klátivý muž v klobouku. Muž, který vzbudil pozdvižení, když za temného dne motoru projížděl návsí na dlouhém motocyklu. Originální koncepce Čechie-Böhmerwald, vysvětloval nadšeně a hrdě zvědavým mužským pohledům. Nechával je obludu osahat, zařídit si, objet celý zámeček. Jednoho po druhém. Osobně svezl dokonce i zaskočeného holiče Kleina; ten se natrásal s břitvou v ruce, v zmrazené pozici úslužné poklony. To burácivé monstrum mě tehdy děsilo, cestovní model uvezl kromě řidiče i dva pasažéry. Když maminka po první jízdě slézala dolů, opírala se o tatínkovu dlaň, aby udržela rovnováhu. Točila se jí hlava. Zděsila se skvrny od oleje na nových smetanových šatech, šitých na míru, do ucha tatínkovi rozčileně šeptla *nechci skončit jako Duncanová*. Od té doby k tatínkově nelibosti na záračný model nenasedla. Já ano. Tehdy vybíhali, tehdy se klaněli, tehdy mávali. Smáli se a mávali. Možná se jen smáli. To monstrum mě děsilo a dnes bych si tolik přála, abych za zády zaslechla burácení hromu, uskočila. A uviděla skvrnu od oleje na smetanových šatech.

Do mozku mi někdo zasouvá fotografii, která se zasekne. V okrajích stráží dlouhý motocykl dvě dospělé postavy. Maminka v krajkových, smetanových šatech a v kloboučku, který si přidržuje pravou rukou. Otec v černém úboru, rozkročen, jednou rukou opřený o motocykl, druhou frajersky v bok. A na dlouhém sedadle, jako v hledišti, s překříženýma nohama, v bílých podkolenkách mí sourozenci. Rozálie. Adolf. A uprostřed já, s nedopnutými patentky na modrých sametových šatech, které jsem na sebe před focením spěšně hodila. Adin se pitvořil.

„Wie hatte sich die Schwester denn so schnell angezogen?“

A s obrovskou mašlí ve vlasech.

„Do vlasů ti usedl motýl,“ přečesala mě maminka, „jen mu načechráme křídla.“

Zastavím se v jabloňovém sadu. V našem jabloňovém sadu.

Jsem doma.

Srdce v hrudi prudce bubnuje, takové nesnesitelné dusno a já nemohu ovládnout zimniční třas. Na každém čtverečním centimetru vyslídím dotek svých nejbližších. Dotek života, který jsem žila. Teď život pozoruju. Však já najdu způsob, jak život přežít.

Musím se sebrat, ovládnout nadouvající se oční víčka. Ne se před cílem zhroutit jako před hodinou. Tam. Na oslněné louce v blízkosti škarpy se zkroucenými třešněmi. Všechno bude dobré, jsem v bezpečí, zvířátko zaleze do svého pelechu. S něžnou letmostí se dotýkám jabloňových lístků, větví, laťkové konstrukce altánu, přejdu rozlehlý, leštěnými kameny vydlážděný dvůr. Až k vyřezávaným dveřím se speciálním kováním. S ornamenty propletených hadích těl, které navrhovala maminka. A které pro ni pečlivě vyrobil mladý kovářův pomocník Ládínek Stolař.

Ztuhlými prsty obejmu kovovou vlnovku černé kliky, překryju hadí obrazce. Zatlačím plnou vahou svého těla. Je odemčeno.

Vejdu.

Nemilosrdná rána naděje přímo mezi oči. Na vysokém stojanu v hale visí tatínkův klobouk, ještě tam visí, nestačil si ho *tehdy* nasadit, přestože bez pokrývky hlavy z domu nevycházel. Nikdy. Nestačil si ho *tehdy* nasadit, když ho gestapo odváželo. My se zaskočeně dívali. Jak se potupně drápe na korbu malého nákladáku, kde už kdosi seděl; posouvali se, aby mu udělali místo. Zaskočeně jsme sledovali i maminku, k níž jsme rozpačitě vzhlíželi. Která neplakala, nerozcilovala se, nepanikařila. *Říkala jsem mu to, mezkovi, počkáme nějakou dobu u našich, v Praze, ve vnitrozemí, pak by se vidělo.*

Věřila, že se tatínek vrátí. Že je to omyl. A nejvíc se jí dotklo, že tatínka neposadili do osobního auta, že musel na rozhrkané nákladní auto k ostatním. A že mu neurvale strhli pásku, kterou si spěšně navlékal.

Nikdy jsem ho už neviděla. Nikdy.

Ted' můžu nahmátnout jeho klobouk.

Horká čočková polévka

Dveře napravo vedou do jídelny a kuchyně. Pocítím mravenčení. Jak mi maminka bubnovitě přejížděla jemnými prsty po zádech, podél celé páteře. Odshora až dolů. Odshora dolů.

„Sed' rovně a nehrb se, budeš zkroucená jako paragraf.“

Starší sestra spiklenecky mrkala, *vydrž, tím já si prošla taky*. Bratr se uchichtával, *na tu platí jen pořádná herda do zad, na mazánka mazanýho*.

Svírám druhou kliku svého domova.

Odhodlávám se otevřít.

S poslední, nesnesitelně poslední nadějí, že u stolu budou sedět všichni. Že se čeká na zpozdilou. Která se vzdálila, propadla do černé jámy, vyškrábala se z ní. A s rozedranýma rukama se navrací zpátky do světa, který načas přetřela pokřivená noční můra. Pootevírám dveře, budu sedět rovně, už vždycky budu u stolu sedět rovně, jako pravítko,

budu sedět rovně, maminko, slibuju, slibuju, jenom ať jsi tu, vracím se jiná, skoro dospělá, ne, jsem dospělá, dětská slova se rozkutálela a vytratila, kůže zvrásněla, prosím, pane Bože, prosím, ať jste tu, ať tu sedíte a usmíváte se, ať se smějete a natřásáte, ať se chechtáte jako šílení, ať se smíchy válíte po zemi a popadáte za břicha. Jak jste si ze mě vystřelili. Že jsem v té kruté hře obstála. Že žijeme. Žijeme.

Než průchod rozevřu, napočítám do sedmi. Šťastné číslo.

V jídelně skutečně někdo stojí.

Vydechnu úlevou, chce se mi rozběhnout, schoulit se na ženských nadrech. Ale cosi mi znehybní nohy. Obezřetnost. Vypěstovaný instinkt. Necítím známé pachy.

Někdo tu stojí. Ale není to maminka. Ani naše kuchařka. Není to ani moje sestra.

Je to cizí Žena.

Mladá, vyděšená Žena s vystouplým břichem. V zástěře. Nalévá naši sběračkou sedícímu muži horkou, čočkovou polévku, zahuštěnou fazolemi a kroupami. Do hlubokého květu talíře. Do talíře z našeho bílého jídelního servisu s modrým vzorem. Se vzorem, který pro vídeňskou porcelánku navrhovala moje maminka.

Strneme všichni tři.

Muž nervózně otře ústa. Hřbetem dlaně.

„Co tu chceš? To neumíš zaklepat?“

„Zaklepat? Proč zaklepat?“

Už mám zase pláč na krajíčku, polykám ho, vracím slzy, co se derou na startovní čáru, hlasivkami je předhoním.

„Já tady bydlím. Já jsem Gita. Gita Lauschmannová. Můj tatínek si koupil první motocykl v kraji a sedával v tom koženém křesle za vámi, v rohu.“

Co to plkám za nesmysly. Radši řečnit, než nechat prostor brekotu.

Trhnou sebou. Žádná radost, žádné pousmání a jásání. Nic. Žádné pobídnutí ke stolu a druhý zalitý talíř pro můj kručící žaludek. Nic.

Jsem unavená, jsem rozrušená, jsem přepjatá. Chci to mít za sebou. Lehnout do své postele, rozvalit se na lajntuch. Chce se mi zaječet, chce se mi ječet s roztaženými prsty. Já jsem přece Gita Lauschmannová! Dcera muže, kterého vítr rozfoukal. Než nepochodoval do plynové lázně, nadzdvihl prý imaginární klobouk a dal přednost staršímu muži, *až po vás, vážený pane*. Já jsem Gita Lauschmannová! Dcera vzdělané a velkoměstsky vychované maminky, ovoněné odérem evropských kaváren, která si tu tak těžko zvykala. A proto jí otec postavil tuhle podlouhlou vilu. Honosné budově se ve vsi s rozpačitou závistí říkalo zámeček. Já jsem Gita Lauschmannová! Dcera dřívce, který zaměstnával a živil většinu ukoptěných pobudů z okolí. Tak co si tu, vy slouhové, rozvalujete upoceně zadnice na našich židlích, co si to vůbec dovoluujete? Já jsem Gita Lauschmannová, seberte svých pět švestek a vypadněte.

Neřeknu nic. Ječím uvnitř. *Odtamtud* se vracím nasáklá studem, který zpochybní jakýkoliv nárok. Nárok na cokoliv.

I na vzduch, který dýchám.

„No a co má jako bejt?“

Muž se vzpamatoval první.

„Já... já jsem Gita Lauschmannová. Tohle je náš dům. Já jsem se vrátila.“

Musím zdrhnout. Už to vím. Jsem vycvičená. Zavětřím nebezpečí. Víím to v momentě, kdy se muž prudce vztyčí. Tak prudce, že rozkomíhá hladinu husté hnědé polévky. Vyšplíchne na náš ručně vyšíváný bělostný ubrus. Víím to ve chvíli, kdy Žena zbledne, jako v transu vrací naběračku do běloskvoucí polévkové mísy s reliéfy secesních motivů a vyjekne.

„Ne, už néé.“

Muž si mě pohledem měří, mluví k Ženě.

„To je k neuvěření. Tak voni si ty spratci prostě nedaj pokoj nebo co?!“

S někým si mě spletli. Masa zbylé polévky se pohupuje, dosedá na dno talíře, navrací se do koryta, z buclaté mísy se kouří, mužova ruka je silná, porostlá černými chlupy, mohl by mě lesklou lžící vši silou pinknout doprostřed čela, mohl by mě popadnout za dorůstající porost, zaškubat, potopit hlavu do horké bahenní lázně. Jako do latríny. Vyrazím, pádím kolem tatínkova klobouku, vybíhám dřevěnými dveřmi směrem k budovám statku, pudově vyhledávám nejjistější úkryt, odhaduju šance. Sebezáchovné instinkty. Vypěstované *odtamtud*.

Vřítím se do kůlny, zalezu před hnědou mazlavostí s rozvařenými knoflíky. Vletím do trpěné kůlny, kde jsme si hrávaly jako děti. Zalezu do vetché kůlny, kterou chtěl tatínek zbořit. Na jejím místě plánoval vystavět velkorysé muzeum. Sesednu na bobek. Nenáviděný třas. Točí se mi hlava. Opřu si ji o kolena. Na udusané podlaze se šponuje chlupatá housenka. Odmrští se o kus dál. A znovu vyšponuje. Neustává.

Co se to ksakru děje? Proč a před kým se tu schovávám? Před kusem žvance v nesprávné ruce? Nespletla jsem si vesnici? Zůstanu, než něco vymyslím. Než ten hukot v hlavě odezní. Srdce se jen nerado uvelebuje zpátky ve svém rytmu, chtělo by se prodrat, dunivě probouchat hrudí ven.

Puklice na hrnec

Zvednu hlavu zaseklou mezi kolena. Hlavně dýchat, dýchat. Před očima desítky roztočených, černě chlupatých housenek. A záblesky strnulých obrazů. Fotografií zatavených v mozku. První záblesk fotoaparátu. Rozálka, utopená v kraječkách, trůní na vysoké dřevěné dětské židličce s kulatým opěrátkem. Z dortu se tyčí osamělá červená svíčka, zabodnutá do měkkého, sladkého masa. Tu židličku tatínek vyráběl sám. K Rozálčiným narozeninám. Natřel ji bílou

barvou, hustou polevou. Přimontoval opěrátko, které změkčil maminčin zvlněný modrý polštář; přichytila ho červenými šňůrkami. A na desku vymalovali hnědého medvěda s rozšířenýma očima. Ten modrooký medvěd mě děsival. Než jsem se naučila ho zapatlávat zbytky jídel. Nekonečný proud záblesků. Rozálce zabodli už svíčky dvě. A tři. Následují Dolfíkovy zářezy, Rozálčino tělo se už otvorem k opěrátku neprodralo. Medvěd strážil Adina. Než bratrovo tělo nabobtnalo a předalo medvědí trůn nejmladšímu žroutovi.

Můj první zásek středem dortového korpusu, který matka nardobila sladčounkými hoblinkami čokolády. Někde v paměti mám ukrytý slastný pocit, jak rukama bubnuju do měkkého krému, mezi prsty propasíruju kluzkou hmotu, pokouším se do úst dopravit čokoládovou rozkoš. Na patře cítím sladké trnutí.

V té židličce *krmničce*, jak se nad ní uhiňávala porodní bába Drbavá, jsme proseděli dětství. Jídelní ministolek se zírajícím medvědem, který nedovoloval podvádět, *méda hlídá, jestli to všechno nespapáš, tak se ho zeptám a on mi to všechno poví. Medvěd udavač, poškleboval se Adin, méda bonzák, méda práskač, méda informátor.*

Čerstvý záblesk z rodinného alba. Sedím na bobku ve špinavé kůlně. V rohu, na nízkém regálu s vylámanými policemi, se rozvaluje. Pohozená. Naše bílá, mírně oprýskaná židlička. Přemůžu touhu postavit ji na udusanou zem. Narvat se do ní. Dneska bych svoje vyzábělé tělo oválem protáhla. Přemůžu touhu přivolat staré časy. Utéct se k nim. Klátit ve výšce nohama, dloubat do méďových vykulených očí.

Strach z mámivé mdloby, třeba se vzduchem vlní medvědí přelud. Na překocenu židličku dopadá podvečerní, matný zbytek světla, paprsek, který se prodral odněkud shůry, provrtal škvírou v dřavé střeše. Ohmatává ji nevěřičně jako já, napíchne rozšířenou medvědí bulvu, olíbává židličku z posledních sil, než sám zeslábne, než přes něj soumrak přehodí tmavý plášť. Kterým už nepronikne.

Popadnout útlé dřevěné nohy s popraskanou barvou, vši silou se přidržet. Důkaz, že jsem doma. Důkaz, že neblázním. Důkaz, že sem skutečně patřím. Jak puklice na hrnec.

Rodinné album v mé hlavě rozmetá křik. A těžký dupot. Nezvyklý indiánský pokřik. Nezvyklý ruch. Naše vesnice bývala tak tichá. Když jsme u kulatého stolu hodovali, znělo každé polknutí jako mocný šplouch. Byl slyšet svist polévkové lžice vzduchem. Pak mi to dojde, myšlenky se sepnou. Sbíhají se, aby mě uvítali. Řadí se do zástupu s kyticí v čele. Kmitají, protože se bojí. Že mě urazili.

Obejmu své tělo, sesbírám své myšlenky. Zpanikařila jsem zbytečně. Ti dva mladí lidé se o náš dům určitě starají, chrání před zloději. Já se zjevím jako duch, bezhlavě uteču.

Stydím se. Pelášila jsem pryč, protože se mi v krku zadržela slova, viděla jsem Ženinou ruku, jak křečovitě svírá kovově lesklou rukojeť naběračky. Tak jako ji bezpočtukrát svírala kuchařka nebo z ní pomalu odlévala maminka. Viděla jsem mužovy masité rty, ve kterých uvízla stříbrná polévková lžice; z té jídával a usrkával otec, decentně upíjela starší sestra, hltal bratr. Nad tou jsem se ušklíbala já. *Nenimrej se v tom a jez pořádně.*

Uhladím sukni na stehnech. Zmuchlanou blůzku kolem pasu zasunu. Ohlédnu se, hlavu položím k pravému rameni; dětskou stoličku si překlopím a postavím alespoň v duchu, pohledem. Nabírám z ní sílu. Vzpřímím se, nadechnu a hrdě vyjdu z rozvrzaných vrat. Jsem přece doma. Vycházím s osvobodivou úlevou. Než mě k zemi dunivě srazí obrovská mužská tlapa.

Bolest mi ihned rozhicuje zasažený obličej.

Podkova pro štěstí

Světlo zelené stolní lampičky oslepuje, ostře bodá do očí. Závěsy jsou zatažené, propouštějí líné dusno. Mžourám, poposedávám na tvrdé židli. Kam mě jeden z nich dosmýkal.

„Neječ, drž hubu. Jo, je sice po válce, ale furt musíme bejt vobezřetný, žádněj soucit s nepřitelem.“

Tomu já rozumím, jsem taky obezřetná. To jsou nutná a nezbytná opatření. Správná, protože spravedlivá. Prověřují každého bez rozdílu. I své lidi. To je jenom dobře.

Podél stěn se v umělém šeru rozkročili čtyři muži. Pátý sedí naproti, moje oči lapá do světelného trychtýře. Holič Klein stojí. Namísto břitvy je vyzbrojený samopalem. Nepoklonkuje, dětský hrudníček má vypjatý. V úrovni Kleinových ramenou si mě poměřuje chlápek s řídkými, umaštěnými pramínky vlasů, sčesanými v pečlivém řádkování nad čelem. Jako by si vlasové smotky, jeden po druhém, k lebce přilepoval podél ohebného pravitka. Jeho neznám, ty dva sympatické pořízky vlevo ano. Pracovali pro tatínka. V dílně stavebního a strojního zámečnictví. Přímému pohledu do mých bolavých očí se vyhýbají, vyslechu se účastní s rozpaky, nedotýkají se mě. Pro mě je ta jejich odtažitá rozpačitost dost záhadná. A ten za stolem, vlídný obr Ládínek Stolař, býval pomocným dělníkem v kovárně. Bylo mi osm, byly to mé osmé narozeniny, když ukoval podkovu pro štěstí s mým jménem a čtyřlístkem. Abych nikomu neprozradila, že v rákosí lesního rybníčku, kam jsme měli přísný zákaz chodit, políbil šťastnou Rozálku letmo a jemně na ústa a v seníku na čelo. Uběhlo jiných osm let a zdá se, že mě vůbec nepoznává.

„Tak vy si nedáte pokoj, co?!“

Nechápu, proč mi Ládínek vyká. Ohlédnu se, za mnou nikdo. Jsem majitelkou výsadního práva na veškeré otázky.

„Mně přece, pane Stolaři, nemusíte vykat. Vy jste mě asi nepoznal. Já jsem Gita. Gita Lauschmannová, vždyť jste s tatínkem... pamatujete na Rozálku... tam v lese...“

Čtvero rozchechtaných obličejů, dva z nich s nucenou, pokřivenou veselostí. Nejhorší šmíra nadšených, vesnických ochotníků. Rozhlédnu se. Dobrá nálada. Skvělé znamení. Všechno se vysvětlilo. Omyl k popukání.

Nepoznali svoji Gitu.

Stolař změní prudce tón.

„Ty spratku jeden, tak vy si nedáte pokoj, tři měsíce po válce a vy, skopčáci zrudný, zas vylejzáte ze svejch děr, náckové prohnílí.“

„Já vám, pane Stolaři –“

„Vážený pane.“

„Já vám, *vážený* pane Stolaři, nerozumím. Vůbec nevím, o čem –“

„Já asi kvůlivá slečince budu šprechtit po německy, aby kapírovala. A co bys eště ráda, co si takhle zahajlovat?“

Spletla jsem si rok? Vesnici? Dům? Válka neskončila? Ale tam v kůlně se přece válí ta seslička...

„Vy jste mě asi, pane... *vážený* pane Stolaři, nepoznal. Já jsem –“

„Ále poznal, moc dobře vim, co seš zač. Mně se představovat nemusíš. Jen tady panu Poledňákovi hezky řekni, co seš zač. Von totiž na rozdíl vod jinejch svoji kůži nasazoval dovopravdy a vopravdu bojoval...“

„Jako vopravdickej partyzán.“

„Jo, von byl mezi těma, co zahrnali nacistickou hydru, všechny ty, ty... no tobě podobný. No, no tak, jen se mu představ.“

Poledňák zatáhne pupek, vypne hrud', s přimhouřenýma očima vychutnává, jak po něm od hlavy po paty sjíždějí obdivné zraky přítomných. S Kleinem se neparují jako cínoví vojáčci. A tak všechno, co řeknu, směřuju doprava, do černých notových linek na mastné hlavě.

„Jmenuji se Gita Lauschmannová. Bydlím zde, číslo popisné 77. Narodila jsem se 14. března 1929. Vrátila jsem se domů, protože –“

Cínový vojín Poledňák pokročí dvěma kroky, zlomí se v pase. Promaštěné pěšinky mám přímo před nosem. Mohu spočítat zapomenuté, roztroušené pihy. Rozmalovaný obraz senilního impresionisty.

„Táák? Gita Lauschmannová? A jestlipak je tohle český jméno? Je tvůj fotr Čech?“

„Můj tatínek je... otec byl...“

Nakyslý pach potu mi rozbouří scvrklý žaludek, stačilo by drcnout čelem a vyrazí mi zuby, bojím se ho. Je těžké překonat odpor k čemukoliv německému. Já mám v sobě ten odpor taky, jsem jím nasáklá *odtamtud*. Takový omyl. Vždyť je to jenom shluk hlásek, jméno, za které nemůžu, které mi vybrali, kterým mě označovali, když jsem byla vypuzena z ráje, když jsem se protlačila z placenty. Jedna z notových linek ujíždí dozadu, jiná se uprostřed zvedá, šponuje, připomíná černou vypjatou žížalku, rozčepýřenou housenku; nejraději bych ji připlácla.

„Můj tatínek zemřel. Můj tatínek zemřel, protože byl Žid.“

„*Německej Žid.*“

Proč tohle říká zrovna Ládínek Stolař? Nerozplakat se. Zadržet je všechny pěkně za startovní čárou, jinak všechny popudím ještě víc, slzy muže vždycky rozladí. Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.

Hlas orámovaný mastnotou usychajících klásků vyštěkne.

„Ale jenom na Hitlerovi záleželo, aby kterýhokoliv Žida, který mu moh a chtěl bejt válečně užitečnej, prohlásil za čestnýho árijce.“

„Můj tatínek... nevím, co chcete... vrátila jsem se...“

„Zatímco miliony *nevinnejch* padly.“

Ach tak, ano, jistě, vyčítá mi, co sama sobě vyčítám. Tak proto jsou nenávistní. Otec jim tu chybí. Jsou rozladění, že se nevrátil

potřebný hospodář kraje. Jsou rozladění, že se vrátilo vyhublé, roztřesené nic. Šestnáctiletá holka. S mozkiem dospělé paní.

„Ano, jistě, nevinní. Tatínek. Maminka. Sestra Rozálka. Umřeli tam. V koncentračním táboře. O Adinovi nevím nic, ale jestli přežil, jestli se teda vrátí, tak se budeme moc snažit, abychom ve všem pokračovali, jako by tu tatínek pořád byl, budeme se snažit, abyste vy...“

Selže mi hlas. Nemám vůli, nechci nic řešit, chci prostě odejít do svého pokoje, padnout do duchen a hltat teplou čočkovou polévku ze svého talíře, přikusovat krajíc chleba, ponořit tělo do horké vody, spát, spát.

„Takže otec ani matka se jako nevrátěj nebo co?“

Blázním. Zazdalo se mi, že se Ládínkovi Stolařovi ulevilo; na takovou zprávu čekal. Napětí povolilo. Ztuhlý Klein ohnul záda, vcucnul vypnutý hrudníček, otřel si rukávem zpocené čelo a sebe i samopal opřel o zed'; určitě by si rád zapálil.

„Akorát ten tvůj povedenej bratříček, ten Dolfíček, se tu vokolo potloukal.“

Vyskočím ke Kleinovi.

„Žije?“

Slzy přeskakují ze skokanské věže do volného prostoru.

„Žije. Kde je? Přiveďte ho, ne ne, počkejte, já ho chci překvapit, tak to byli jeho lidé tam doma, on –“

Klein vytřeští oči.

„Vypařil se, nácek jeden mizernej. Zmizel stejným fofrem, jak se vobjevil, voblejzá někde vokolo. Už jen to, že jste mu dali jméno *Adolf*, mluví za všechno.“

Povědomý hezký muž po mojí levici se odvážil, ve špinavých modrácích, s umaštěnou čepicí na hlavě. Svážel otci náhradní díly. Mluvit ho slyším poprvé. Probral se z hlubokého spánku. Dobojoval vnitřní boj, těmi slovy zpečetil své rozhodnutí. Hlubokým hlasem zahřměl ke mně, psíma očima a jemným profilem vyžaduje pochvalu u Poledňáka,

všichni hledají pochvalu u Poledňáka. A odtahuje se loktem od vedle stojícího chlápka, který překvapeně povytáhl obočí. Dílna stavebního a strojního zámečnictví, měla bych mu ji připomenout.

Sotva se držím na nohou. Ale nesednu si. Už bych se nezvedla. Stolař zamíří světelný kornout na pohyblivý cíl, proud světla dosáhne sotva k mojí bradě; ještě tak špička nosu se ve žluti vykoupe.

„Ale to je přece... jméno. Adin se narodil v roce 1927... To je všechno nějaký omyl. A vůbec, chci domů.“

Poledňák se znovu prudce zlomí, moje kůže ochutná jeho mastnotu. Ládínek Stolař pustí žárovkový trychtýř, vztyčí se do šera. Porota zasedá, zanotuje podle vlasových linek.

„Tady nejní žádný tvoje doma. Žádnej haus už nejní tvůj. Tady už není tvýho nic. Válku jste prohráli. Jménem prezidenta republiky propad celej váš majetek státu. Všechno jsme po právu zabavili. Už jsme se s tebou, ty smrade, mazali až dost. Máme jinačí starosti, než tady pauzírovat. A fůru práce. Vina tvý famílije je nezvratná. Podstatná byla a je vobcovací řeč. A ausgerechnet u vás se za zavřenýma dveřma šprechtilo vostošest.“

Tečka je to důrazná, Ládínek Stolař bouchne pěstí do stolu, Poledňák uspokojeně kývne. Cokoliv řeknu, sklouzne po té semknutosti jak po namydlených kachličkách. Chci zopakovat, že jsem doma, ta židlička v kůlně mi patří. Chci připomenout koňskou podkovu pro štěstí.

To už mnou prostupuje unavené prázdno.

Rozhrnuli závěsy. Sluneční jas rozpouští vykotlané myšlenky. Poprvé si všimnu látkových náramků obtočených kolem mužských bicepsů. Nové značkování obětí.

Já měla svoji horkou, slunečnou hvězdu.

Oni mají dvě písmena.

RG.

Masařky

Slunce nemilosrdně žhne. Tolik tetelivého horka. Mě mrazí každý centimetr modře mramorované kůže. Musím vyklízet chlěvy, součást našeho statku.

„Hni sebou, chtělas *domů*, tak makej.“

Krmit dobytek a prasata mám zakázáno, k nim mě nepustí, nejsem spolehlivá. Když se o mě nečekaně otre kraví bok, přiskočí ženská a přetáhne mě bičem s drobnými uzlíky na konci. Měním podestýlku, kydám hnůj.

Je vedro. Bzučivé mouchy se ke mně slétávají, usedají na ruce. Já je neodháním. Modřinové flekance se slily. Jsem celá černá. Od hlavy po paty posetá mouchami, kovově lesklými masařkami, které zlověstně bzučí a usedají na víčka. Na rty. Vlétávají do uší a nosních dírek. Prolétávají celým tělem. Vyžírají mršinu, jsem přece mršina, dutá mršina, řekl to sám *vážený* pan Stolař.

Sykala jsem do zdi po facce, kterou mě vklínil mezi své dva cínové vojáčky, Poledňáka a Kleina. Sykala jsem do zdi, na kterou mě přibíl, po které jsem se sesula a nosem vykrūžovala červenou nit.

„Podkovu jste teda ukoval pro mršinu.“

Kleinův stisk byl kupodivu pevnější než Poledňákovy okovy. Když mě táhli jako pytel brambor. Stolař zhasil ostré světlo zelené lampičky, rozmělněné sluncem.

„To jsem eště netušil, co seš zač, co je celá ta tvoje famílije za dobytek.“

V celé vesnici se nenajde nikdo, kdo by bzučivé mouchy odehnal. V celé vesnici se nenajde nikdo, kdo by se nebál, opřel se vší silou a rozevřel vrata k minulosti.

Prohlížet si nás chodí, to ano. S tichým výsměchem očumují. I údivem. Jediná porodní bába Drbavá mi podstrčí kus chleba a malou cibuli.

Kydám hnůj. Do vedlejšího kotce se omylem prokousalo prase. Vmíchalo se mezi své. Ale podle pachu to je vetřelec. Stojím jako zařezaná. Socha s vidlemi, pán moří s harpunou. Nemůžu odtrhnout oči. Prasata do něj zesponu ryjí; cizí prase do krve umoří, surově ohryzají.

Po týdnů dřiny, kterou vykonávám mechanicky, se sebezáchovnou apatií, se rozhodnu. Vidle odložím. Rovnoběžně s korytem, kde chladnou z pařáku vylité brambory. Pro prasata. Horká, žlutá, sytá, oválná vejce ve slupce. Pro prasata. Já se jich dotknout nesmím, já obědvám slunce. V noci přivezli fůru brambor, z poloviny shnilých. Pracně jsme je přebírali a vyhrabávali ty zdravé. Pro prasata. Odložím vidle rovnoběžně, s bodci směřujícími k vratům. Jako by na tom záležel můj další osud. Přezka na levé botě je uvolněná, ulomím ji, rozšlápnu, řezavou drť schovám v dlani. Na rozloučenou ji nepozorovaně vmáčknu do horkého, žlutého masa brambor v korytě. Brambor pro prasata. To je moje pomsta.

Roztřeseně se rozejdu přes dvorek, přes jedno z náměstíček našeho velkostatku. Náměstíček posetých slepičinci. Blondatá ženská v zástěře, která ve vsi hlídá mě a ostatní dvě – jak každou ranou podtrhuje – kolaborantky, se zvedne z rozvrzané židle na zápraží. Odkud nastavuje slunci nařapaný obličej a obnaženou část narudlých paží.

„Co je?“

„Musím mluvit s panem... s váženým panem Stolařem.“

„Ty nemáš s nikým co rozkládat, němčourská slečinko.“

„Musím s ním mluvit.“

„Ne.“

„Musím s ním mluvit.“

„Dokýdej ten hnůj, až doděláš chlív, zameteš dvůr.“

„Musím s ním mluvit.“

„Tys mě neslyšela?! – Ruce!“

„Musím s ním mluvit.“

„Ruce!!“

Předpažím. Vzorná sokolská cvičenka. Nepohnu se. Přestože moc dobře vím, co bude následovat. V duchu nacvičuju sebeobranu. Jsem zalitá v betonu. Celá, jen se dvěma otvory pro dýchání. V ochranné krustě bez bolestivých nervových zakončení. Všechno ke mně doléhá přes nepropustný obal. To mi poradila jedna z žen *odtamtud*. Mě tím betonovým bunkrem zachránila. Sebe ne.

Nepohnu se. Odhodlala jsem se využít skulinku, kterou se provlíknu jako okem jehly. Proto musím vydržet. A setkat se znovu se Stolařem. Promluvit s ním o samotě. Můj zápražní anděl strážný váhá, potěškává, tentokrát sáhne po ocelovém prutu. Tluče mě s ním přes předpažené ruce tak dlouho, až mi nakynou jako chléb. Pak musím připažit. A otočit se.

Vymění zbraň.

Bič práská vzduchem. Uzlíky se zjevují před mýma očima. Než znovu vzlétnou a zmizí v bezmračném blankytu. Žena, vzrušená a rozpálená, nabírá sílu, celou vahou mi ji vtiskuje na záda. Přibíjí mě k zemi a já se každým úderem sunu níž. Jako hřebík pod údery kladiva. Obličej otisknu do leštěné, zasviněné kamenné dlažby.

Tolik slunce kolem.

Sólo kastráta

Probere mě Ládínekův hlas. Na jeho tóninu jsem nastavená. Moje živá voda.

„Eště dejchá?“

„Dejchá.“

„Co s ní?“

„Hod'te ji do zadní stodoly. Bud' se z toho vylíže, nebo...“

„Nebo co?“

„Nebo ne.“

Rozevírám ústa, slova nevycházejí. Rozevírám překrvené pľmšice, jsem němá. Kapr na suchu s odulými, rozpraskanými rty. V křeči zatavím rozevřený pohyb. Secvaknout čelisti znamená projít branou nesnesitelné bolesti.

Ochranná krusta dávno popraskala, sádrový odlitek od těla odpadl, rozdrodil se v bílý prášek. Fouknu, sníh se vznese.

Pokouším se Ládínka Stolaře dotknout; nechci vyplašit *váženého pána*. Jen pohybem naznačit, že s ním musím mluvit. Dluží mi klíč od nedobytné schránky, klíč k rozluštění všeho, co se děje. Ukazováčkem pohnu jemně; tělem projede ostrý šíp. Zavrtá se do měkkého, vystřelí nekonečno skelných brusů a střepinek, vbodne mi je pod kůži.

Rytmičké zpěv, polední sólo zasněného kastráta. I sluch mě zrazuje. Je to kolovrátkovité, táhlé vrznutí zreělé kolečka, v němž vyvážím hnůj. Kvíknutí utichne těsně vedle mě.

Svalnaté ruce šátrají po mých zádech. Nahmatávají a promačkávají pevnost látky. Odshora až dolů. Odshora dolů. Pak stisknou. Zvedají mě do výšky, stoupám v těsné výtahové kabině vlastního oblečení. Zepředu mi napnutá blůzka pevně, bolestivě obepíná tělo, placatí bradavky plochých prsou. Sukně stahuje stehna, vyhlazuje nafouklé, zjizvené bříško. Jsem ryba chycená do sítě. S klátivými, oteklými ploutvemi a vystouplými žábami. Ryba podchycená, poponášená a vzápětí vhozená do zrezivělé zpívající kádě. Bez vody.

Drncavě mě odvázejí, nemilosrdně masírují mé rány. Za melodického žalozpěvu. Popukanými rty, které jsem dosud nespojila, vdechuji horkem zintenzivněný pach močůvky. Tvář mi zdršňují vedrem zaschlé, drolivé hrudky trusu.

Žalozpěv utichá. Znovu pluju nehybným vzduchem. Podběrákem mě vytáhnou, štítivě poponášejí nečistou housenku, ze slunce do stínu. Jeden z rybářů o práh zakopne; dřevěný trám přečuhuje ze spodní části rámu, z něhož byl vstupní otvor vyříznut. Zakolísají a rozhoupou moje tělo. Mohli by mě odhodit jako poloprázdný py-

tel mouky. Knoflíky natrhávají a rozšklebují dírky; rybářská oka, z nichž se chtějí vyvléknout. Než se vyloupnu úplně nahá, sevření látky naráz povolí.

Odhodí němou rybu, v jejíž moci není splnit žádná přání.

Dopadnu obličejem na slámu. Na koberec z hřebíků, na lůžko nedobrovolného fakíra. Desítky slaměných pichlavých bodců. Prach šimrá v nose a dráždí v krku, jako by jedno ze stébel projelo jícnem a lechtalo mě tam. Kašlu a nadhazuju vlastní tělo.

Kašlu a bolím se tak sama.

Svatební závoje

Ležím tak, jak mě mí rybáři pohodili. Na břiše. Nemyslím na nic. Už léta se ničemu porozumět nesnažím. Koutkem oka pozoruju pavučiny. Souměrné mnohoúhelníkovité ubrusy a svatební závoje napnuté mezi trámy. Mezi žentourovou mlátičkou a pospěchem na kypření půdy. Mezi všemi těmi stroji, které zaníceně schraňoval otec. Chtěl si vybudovat *Muzeum vývoje zemědělské techniky*. Nutil nás poslouchat historii všeho toho haraburdí. Unavoval tím, nudil. Dneska mi ta poztráčená slova znějí jako pohádková chuť rajských zahrad. Ráj, který jsme nevnímali, a pohazovali si jablkem. Před zakousnutím.

Rafinovaně paličkované krajky. S ornamenty černých a hnědých tělíček. Pavouk se mezi nimi sune; obchází rozvážně. Nejprve důsledně dovrší svou práci, dni odevzdá povinné penzum tkaní. Odměnu si vybere pak. Je pečlivý, je systematický. Svě oběti si vychutnává nenápadně. Pošmákne si ve tmě.

Moje tělo překryjí dva váhavé stíny. Sevřu podebraná víčka, obaluju se ochrannými modlitbami, zavrtávám se do nové krusty, betonové. Buduju poslední. Víc síly nemám.

Stíny mlčí. Pak mě jeden z nich chytne za zápěstí, stiskne tepnu.
„Žije.“

„No tak to Láďu nepotěšíme.“

„Proč to dítě nepošle do sběrného lágru?“

„No proč asi.“

Nejsem žádné dítě, mám odkrýt šedivou stařenu schoulenou pod kůží? Stíny rozmlouvají ztišenými hlasy, nedokážu je přiřadit. Jeden z nich je ženský, skoro dívčí, obsahem a dikcí rozhodný, doráží na mužský protějšek.

„Tak co s ní teda bude?“

„No co asi.“

Stíny se vzdálí, zarudlé oči pootevřou.

Pavouk povečeřel. Několik mušek mu v síti zbylo, kdybych se k nim doplazila, hmátla po nich a polkla, posílila bych svou krus-tu zevnitř. Pohnu se a zaúpím. Tělo se vzdává, mozek vysílá málo povzbudivých signálů. Zahlcená hlava se zatmívá, vyprazdňuje... *nemelem... nemelem... sebrala nám voda mlejn...*

Klapot vodního mlýnu je posledním rytmem, který mi duní v uších, když tělo posypané bílou moukou nořím do chladivé vody náhonu.

Probouzím se s útěšlivou nadějí, že všechno zákeřné končí. Brzy se obejmou se svými. Kolem kulatého stolu, kde cizí tvář prázdnou židli nenajde. Budeme jíst ze sněhových porcelánových květů, maminka mě bude opakovaně napomínat, abych se nehrbila a seděla vzpří-meně, Adin se bude šklíbit, Rozálka mu dá pohlavek a na poslední chvíli vpadne upracovaný tatínek, mamčin vyčítavý pohled roz-pustí omluvným letným polibkem a začne rozkládat o další tech-nické novince, která zvelebí statek, lihovar, škrobárnu, přidružené dílny. Budeme sedět kolem našeho stolu zhuštěně; oválná deska se smrští, abychom se dotýkali rameny. Aby se mezi nás nikdo ne-uklínil, nevmísil, neroztrhl nás. Konečně mi všechno zpětně osvětlí.

Táta by se na mě zlobil. Nerozuměl brečení nad ztraceným ča-sem. Nikdy neříkal, kde jsou ty časy, kdyby se tak vrátily. Spíš měl zlost, že mohl něco udělat líp. Ale brečet, to ne. Žádná nostalgie.

Proč mě nechali naživu, proč mi ubíhá pozemský čas, proč se střídá světlo a tma, proč po mně šátrají zvědavé sluneční paprsky. Proč mě k sobě nepovolá ten nahoře nebo ten dole. Proč mě ani jeden z nich neosvobodí. Sakra.

Bdění se podobá malátné dřímotě. Bolí. Utíkám se do spánku a trhám pavučiny, chuchvalce starých, letitých zcuchaných pavučin, kterými je obetkán můj mozek. Kterými je hlava napěchovaná jako odpadkový pytel. Jakmile se probudím, za očními důlky se roztluká orchestr bicích nástrojů.

Hlava bobtná. Je z ní obrovská, brnivá koule. Rozpíná se. Patřím do lihu některého z vědeckých lékařských ústavů, obludná hlava a dětské tělíčko. Ráda bych byla u toho, až budou nálev otevírat a zkoumat.

Třeba proto jsem se narodila.

Kdybych se chtěla podrbat za uchem nebo zpod brady odsunout štíplavý stonek lámavé slámy, musela bych rozpažit s dlouhou násadou od koštěte. A přesto bych nedosáhla.

Zrůda ukřižovaná na slámě. Mezi pavouky.

Hlava třestí v dunivém rytmu bubnů, mozek zamotaný v hromádách pavučin. Až zpřetrhám všechny, rozšmodrchám svůj vlastní život.

Hlavně se koncentrovat. Rozpoznávat, kdy bdím, kdy se plavím na druhé straně. Tak často se mi úzkostné snové děje přelévají. Přetékají přes rozmazanou hranici. Hrůzné sny.

Aby se nakonec ukázalo, že je žiju.

Tetelivý pukavec

„Musíš polykat.“

Polykám naprázdno, chlebem je mi puklický vzduch. Na rtech cítím vlahou úlevu. Pootevřu je víc, dusím se tou chladivou lahodností, překotně polykám a kuckám vodu, v šedivých curůčcích stéká

po bradě a krku, šimrá za ušima. Oči obnažím v protáhlou škvírku. Návštěvníka si prohlížím kukátkem za zamčenými dveřmi.

Klečí tu mladičká Žena. S bandaskou. Naklání tmavomodrý, otřískaný, smaltovaný hrneček a vodu vlévá do štěrbinu mezi mými rty. Splachuje do útrob všechna ta nevyslovená slova posledních roků, dnů, hodin. Překotila moje nehybné tělo na záda. Hlavu mi podložila senem. Musela vyšplhat na vratký žebřík, ze seníku shodit náruče voňavého sena. Vzduch hicuje. Složené seno a sláma můžou rychle chytnout; stačí, když navážené zrní začne kvasit, a už hoří. Nezbyla by po mně ani kostička pro psa.

Nevím, proč to dělá. Ale vím *odtamtud*, že po motivech takových činů, které mají hodnotu života, se nepátrá. Takové činy se nezapomínají. Takové činy se mlčky splácejí. Kdy a jak splatím účet Rozálce. Nahé jsme stály hodiny a hodiny v dešti, vyhnali nás ven, tentokrát vyřazovali lidi, co měli jizvy po operaci. Já mám ošklivou jizvu, pod pupíkem. Rozálka stála přede mnou, ten esesák koukal, nějakým prastarým pudem přitahovala jeho pozornost, díval se jen a jen na ni. Třikrát proběhly ty selekce, třikrát stála nahatá Rozálka před mojí skobou. Vlastně čtyřikrát. Poprvé zalhala oblečená. Když na rampě rozhodně nahlásila, že je mi šestnáct a jsem práce schopná.

Žena vytáhne z kapsy károvanou utěrku, vybalí krajíček chleba, smočí ho ve vodě, nacucaný vršek vloží do mých úst. Ruce do bíločervené utěrky utře. Několikrát důrazně vysloví *musíš polykat*. Když se bolavým jícnem prosmýká třetí sousto, zaostřím siluetu.

Nepřekvapuje mě, že se odvrací. Překvapuje mě, jak usilovně zadržuje dech, když se ke mně sklání. Jakmile se zakloní, spěšně odvrátí hlavu, zhluboka vdechne nezamořený vzduch, semkne rty, přiblíží se. Potápěč putuje pod hladinu bez výstroje; vzdaluje se od svých podmořských pokladů, aby se vynořil a vdechl potřebný kyslík.

Pak mi to dojde. Zápach. Ne výměšků, vyměšovat nemám co. Zápach těla, zápach, který znám tak důvěrně *odtamtud*. Čpavkovitý odér hladovějících těl, v nichž už nezbývá nic; nejdéle přežívá jen to nejškodlivější. Zlé má výdrž a tuhý kořínek. Jsem skládka pukavců.

Žena se přišourává v noci. Krmí mě mlčky. Brzy můžu kuckavě hltat sama. Stojí tu, dívá se do dále, přes vypouklé břicho složené obě ruce. Občas vypouklinu těla něžně pohladí, jako by ji chtěla vycídit. Hladí své dítě.

Odtazité přikazuje. Jinou podobu své tváře mi neodtajní. Já jí tu starou paní v sobě taky neukážu. Přikazuje mi s příměsí strachu, který zapříčiní směšné zadrhnutí slabik.

„S nikým se vo tomdle ba-bavit nebudeš, rozumíš. Nikdy. A už vůbec ne se Sto-Stolařem.“

Ráda bych se zeptala, jak to že bydlí v našem domě, proč tam teda nemůžu bydlet já. Číhám na vhodný okamžik. Nechci vyplašit chlebodárkyni, nechci utnout vzácný příděl vody a chleba. Jen díky ní sedím, obalená senem, opřená o nosný trám. Čas mi nečlení minuty a hodiny, ale události. Vyčkám, až si budu moci stoupnout. Až mě udrží pavoučí nohy. A pak na ni svoje slova vy-vychrstnu a u-uvidíme, co té sprše ře-řekne.

Rozeznávám ji podle nášlapu kolébavých krůčků. Při vzdáleném šramotu, každém šramotu, se vrhám do pozice leklé ryby. Jak mě odhodili.

Ostražitost se mi vyplatila. Jsem dobrá, tati.

Dupot těžkých kroků. Mužské hlasy. Rozverný hovor. Ležím na břiše. Zavřu oči. Zatnu zuby. Stolařovy věty a halasný smích holiče Kleina se blíží. Stejný nepřirozený smích, s jakým v oficíně obdivně a s úklonou vítal tatínka. S jakým fascinovaně vcházal do naší rozlehlé, kachlíkované koupelny naondulovat vlasy Rozálii, *slečinka je úplná filmová hvězda, celá Mary Pickfordová, lokýnku přidáme vlevo,*

aby se nám hlavinka zakulatila. Vplouval do prostorné koupelny, mamince se hrabal ve vlasech, ona zpívala operetní árie, hlas se odrážel od kachlíkového lesku a kmital, *nádhera, madam, jen mi nespokněte, hřebínek, madam, jen aby mi krindy pindy nepadnul.*

S dozvukem smíchu se mě dotkne špičkou boty. Namistrovaně si odflusne.

„Smrdí, ale má, čoveče, echtovní výdrž.“

„To teda sakra má.“

„Tak co s ní?“

„Počkáme.“

„Nemůžem čekat do soudného dne, nikdy nevíš, kdo tu bude trajdat, kdo se po ní bude –“

„Tak to vyřešíme večer.“

„To je ta schůze, lidi budou špacírovat.“

„Sem nikdo neleze.“

„Nikdy nevíš.“

„No tak teda zejtra v noci.“

Rozdrcené ořechy

Cosi mě bolestivě popadne za útlá, gumová ramínka. Ostrými pařátky. Je hluboká noc. Roztrhnu zanícené oči. Já promeškala kroky, včas se nepřevrátila. Ležím na zádech jako strnulý, nechráněný brouk. Snadná oběť. Bolavá kebulé se rozpíná, rozvaluje na několika metrech. Ted' ji rozšlapou, skořápky drcených ořechů budou pokřupávat.

„Vstaň.“

Je to těhule. Oddechnu si.

„Ry-rychle. Dělej, no tak vstávej, kruci.“

Stisk ramen povolí. Žena povytahuje hůlkovité paže, drtí mi prsty. Hlava přepadává, takovou tíhu nelze od země odlepit. Makovici mám zakloněnou, tunové závaží láme krk.

„Já nemůžu.“

„Mu-musíš.“

Přitahuje si mě, potřásá vztekle oběma rukama, pilkami chvatně rozřezáváme neviditelná polena. Pocukává celým mým tělem.

„Mu-musíš zmizet. Jinak tě za-zabijou. A mě ta-taky.“

Nedokážu vyslovit, že na krku nosím kouli, že vraty neprojdou. Vraty, která za sebou nechala pootevřená; bez chrastění zlověstného řetězu. Vraty, která krotí zámkem, jaké se vyráběly v otcově kovářské dílně. Zámkem s firemním rodinným L, písmenem obtočeným vavřínovým listem. Zámkem ukovaným pro věznění dcery s obludnou škeblí. Místo hodiny náboženství jsem v horkém odpoledni zírala na lesklá křídla vážky a koupala se v lesním rybníčku, což nám maminka rozrušeně zakazovala. Tatínek pak kázal s nepřesvědčivou přísností. *Necháme ji den pod zámkem, ať se pěkně učí a zpytuje svědomí, pak zkrotne.*

Jsem pod zámkem. Zpytuju svědomí, krotnu. Jen tentokrát neví, proč mám svědomí zpytovat. Protože jsem?

„Já teď prostě nemůžu.“

„Musíš.“

Žena je zadýchaná, má zarputilý výraz. V návalu vzteku prudce odhodí moje provázky. Břicho si tiskne úporně, úporněji než jindy. Letní noc doráží žabím koncertem, cvrčením z luk.

„Říkám ti, vstávej, nebo ti jednu vra-vrazim.“

Zoufale tahá za nitky, lomcuje se mnou, staví na nemotorné nohy, vytahuje neobratnou loutku. Nakonec mě zmagnetizuje jediným slovem.

„Prosímtebe, vstaň, ty náno pi-pitomě. Tak dě-dělej.“

Prosím. To slovo je zapomenutý šém. Zhypnotizovaný vzpěrač nadnese tělo s balónem. Balancuju na dutých tyčkách, třesoucích se hůlkách; ulomit je a nakrmit čínskou rodinu, která s prázdnýma rukama sedí nad miskou rýže. Vrávorám a vyvaluju oči na pavučiny mezi trámy, vyvažuju a udržuju rovnováhu, aby se hlava nepřekotila dozadu, abych pod její tíhou nepřepadla, abych stodolou netřepotala nožičkami s bezmocným tělíčkem. Zrůdná mičuda s výčnělkou. Prsty u nohou bych kutálení zbrzdila o strop. Na vlastní nohy bych se už nepostavila. Sama nikdy.

Žena mi stiskne ruku, táhne mě ven. Pevně, sveřepě, neosobně. Druhou si drží břicho; čerpá odtud sílu, zároveň je ochraňuje. Procházíme vraty, zadržím dech. Očekávám bolestivý náraz. Zaklíněnou mozkovnu, orámovanou třískami. Hlava se omezeným prostorem prodrat nemůže.

Stane se zázrak.

Žena zacvakne zámek s vavřínovitým L, zamkne, utáhne a pečlivě omotá řetěz.

„Kam jdeme?“

„Psst, žádný pi-pindání.“

„Takže –“

„Psst. Ti-tiše!“

„Takže už se teda můžu schovat doma?“

Žena upustí dlouhý klíč. Namáhavě se pro něj skloní, ukazovák zahákne do kovového oka.

„Bud' zticha, sa-sakra!“

„A kam teda jdem?“

Klíč zastrčí do kapsy u zástěry, přihladí látku k bokům, na mě se nepodívá.

„K ja-jabloňovému sadu, tam tě narychtuju k silnici. Pozejtří ze sběrného lágru lifrujou transport. Dostaneš se pryč. A zas bude dobře.“

Nasliněné nálepky

Zatmí se mi před očima.

„Já tu bydlím. Jsem tu doma.“

Opakuju umanutě *já jsem tady doma, jsem tady doma, doma, jsem...*
Dokud mi dlaní nezahradí ústa a nestiskne maso vpadlých tváří.

„Nevztekej se, ty... Seš hloupá, ničemu ne-nerozumíš. Bud' ráda, že ži-žiješ. Musíš se zdekovat.“

„Nehnu se odsud. Nic jsem neprovedla.“

„Seš Němka.“

Uvolní stisk. Dlaň zasliněnou mým jazykem tře o zástěru.

„Nejsem. Mám československé občanství. Jsem...“

„Němka.“

„No a co. Jsem česká Němka.“

„To je němlich to samý. Česká, ale Němka.“

Nenávidím ji, tu přechytralou koktavou kulatinu. Na chodidlech polechtám a probudím šedovlasou paninku v sobě, ať ona poví mými ústy. Poví ráda.

„Heleďte, vrátila jsem se *odtamtud*, kde do mě zas hustili, že jsem Židovka. A že jsem Židovka, to jsem nevěděla, doma mi to nikdo neřekl, až těsně předtím, než nás odvezli... A s čím na mě přijdete zítra? Třeba jsem ještě něco, o čem vůbec netuším. Co se dozvím příště, jakou nálepku budu muset nosit? Já mám čelo široké, rozlehlé jak přistávací letištní plocha, tam se může nalepit cokoliv, vypálit jakékoliv znamení. Ale odsud se já nehnu. Tady jsem doma.“

Pěkně to babka pověděla. Může se vrátit na kavalec a dřímat.

„Sklapni, ty nevděčnej spraspratku. Lauschmannovic famíliji všechno za-zabavili, ferštěst? Všechno je fuč. Zabavili jako všem vostatným zra-zrádcům. A psali vo vás i v novinách. Hni sebou, hergot.“

Zasyčí. Hlas v šepotu přeskakuje oběma. Moje šiška se nadouvá, přerostlý meloun tepavě krvaví. Pavučin přibývá, kolik jsem jich

roztrhala, kolik se jich nově navrstvilo; zrádný pavouk je neúnavný, souká a souká a souká. Přestane, až se zblázním úplně.

Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet. Začnu od začátku, jako s nezasvěceným dítětem, babizna uvnitř usnout nesmí.

„Odvezli mě do koncentračního tábora. Nacisti. Zabili tatínka, zabili maminku, zabili Rozálku. Nacisti. – A vůbec, co já se tady... Já jsem tady doma a doma taky zůstanu.“

Přičapnu na bobek. Lokty opřu o špičatá kolena, do dlaní nasunu bradu.

„To ti teda, ty vypelichaný kuře, rychle votrnulo. Pro nás seš Němka a šlus. Máme svědky.“

„Tss, svědky čeho? Celá vesnice mě dobře zná, všichni tady moc dobře vědí, kdo byl můj táta. A vůbec, kdo jste vlastně vy? To já mám svědky, svědky třinácti járů, co jsem tu prožila. A taky svědky z dob, co tu žil děda a praděda a... A většinu lidí jsme tady zaměstnávali *my*. Že mě nechali kydat hnůj jako děvečku, si brzy vypijou! Zeptejte se třeba paní Drbavé, porodní báby, ta odrodila mě i Dolfíka i Rozálku, doktor dorazil vždycky pozdě. I když maminka by si poradila, měla zdravotní kurs, sledovala odborné časopisy, sama nás léčila. Zavolejte si Ládínka Stolaře. Ten mě zná odmalička. Jenom mu něco nalhali, něco se zašmodrhalo, nechtějí mě k němu pustit.“

Žena se skloní, drsně mi zatne nehty do zápěstí.

„Nejní čas.“

„Zůstanu tady.“

„Seš pitomá jak poleno. Ládínek je hlavní svědek. Proti vám. Že se u vás šprechtilo. A kdo brblal německy, tak je vi-vinej, to je snad jasný. Ládínek rozděloval váš majetek.“

Nehty zaryje do kůže hlouběji. Syknu.

„Jak to víte?“

„Stolař je můj bra-bratr, děvenko.“

Rozesmívá mě to její *děvenko*. Není o moc starší než já. Tykat bych se jí neodvážila. Ona je tu velitel. A já s sebou vláčím tu starou bábu uvnitř. Ta pozná, kdy kulatinka lže.

„Tak bratr?!“

„Bratr. Brácha. Bruder.“

„Já se teda na vás *vůbec* nepamatuju.“

Neudržím rovnováhu, kecnu zadkem do trávy. Ruku mi nepustí. Mrcha.

„Přistěhovali jsme se nedávno, bra-brácha se z lágru vrátil, napsal, že tu můžem vostat v novym kva-kvartýru, mít svý cimry. A teď už drž zobák. Nebo se na tebe vykašlu.“

„Proč teda nejdeme za ním?“

„Za kym?“

„Za Ládínkem Stolařem. Když je to váš bratr. No proč?“

„Neví nic vo tom, co dě-dělám.“

„Tak mu to vysvětlíte.“

Prská mi do obličej. Propíná mi kůži, nehty tetuje rudý ornament s pěti hroty. Napnutá kůže drží.

„Tak ty si chceš pobesedovat s Ládínkem? S někym, kdo zakázal, aby se kolem tebe kdokoli vochomejtal? Dyt' ty tu vlastně už nejseš. Chceš si pokafrat s někym, kdo chtěl mermomocí zjistit, jak dlouho to potrvá, než zhebneš hlady, ty, ty hajzlíku, ty káčo smradlavá, tin-títka vypocený.“

„Vy jste jeho sestra... Za ním nemůžeme. Tak proč to teda děláte? Proč mě vykrmujete jak husu?“

Odtrhne nehty od mého zápěstí. Polekaně se vztyčí. Chytne se oběma rukama za břicho, zabalí výstupek do dlaní.

„Víc by mi už Bůh nevodpustil. Už takhle je to těžký. Bud' mě poslechneš, nebo –“

Do mozku skládám všechno, co na mě Žena sípavě vyštěkala; nevyprané, nevyžehlené prádlo. V kůži rudne vlnobití, pět půlměsíců.

Jsme spojenci, nebo nejsme? Můžu jí věřit, nemůžu? Čeká tučnou odměnu od hospodářovic dcerky? Babo rad'.

Kebule bují do výšky poloztrouchnivělého ořechu. Jeho stín dokáže drapnout ještě zápraží naší vily se zábradlím. Kebule vzrůstá k tušeným oblakům, aby protáhlýma, šikmýma očima obhlédla ztmavlý kraj. Do kterého jsem vrostla a který mě odmítá. Krk se protahuje a úží. Obrovitý maják vylétne vzhůru na tenkém provázku. Makovice zacloní měsíc a hvězdy, svět potemní ještě víc. Všechny tváře tu znám. A nikomu nerozumím.

Brzy se mi budou muset zpovídat.

Střemhlav se navrátím do úrovně Ženina dechu.

„Schovám se ve stodole, v bedně pod plevami, tmy se nebojím, umím být poslušná, nemluvit. Nebo ve sklepě. Počkám tam na bratra. Adin si pak už bude vědět rady, všechno se vysvětlí.“

Žena neodpoví. Mlčí hluboce, dlouze, zarytě. Před oči se mi prodere obraz naplněné sběračky. Zatavené ve zkameněném pohybu těsně nad talířem.

Nastala chvíle rozhodného úderu.

„Neřekla jste mi, *kdo* teď bydlí v *mém* domě. A proč vy jste byla v naší jídelně.“

Mlčí. Jako by si už vyšeptala z těla všechna slova. Mlčí.

Potom mě s nebyvalou silou udeří do hrudi, až to zaduní. Odmrští mě do trávy, povalí na bok ke kmeni ořechu. Na zem, která sálá horko, nasáté přes den. Okolo položivého ořechu se rozleje kaluž ostře žlutavého světla. Žena mi temeno nelítostně stlačuje níž, k drsnému kmeni. Linie kůry se mi obtisknou na tvář a podrásají nos.

Modlitba

Slyším mužský hlas, oblévaný tím světlem jako svatozáří.

„Marie! Máňo, slyšíš? Kde se furt couráš? Pod' už si lehnout.“

„Byla jsem se podívat ve stáji, zkontrolovat dobytek. Jestli maj dost vody. Je hic.“

Muž se rozklátí k Ženě. Ta odskočí k vedlejšímu stromu. Opře se o křivý kmen jabloně a hlasitě, nechutně dáví. Muž se zarazí, do tónu jeho hlasu se přimísí rozpačité znechucení.

„Ty fakt nemáš rozum, Mařka. V tomhle stavu courat po nocích. Pod' už dom. Ladínek tu byl, sháněl tě. Máme bejt vopatrný, nikde zbytečně nešpacírovat.“

Muž svým odchodem vcucává světlo, postupně vymaže celý osvětlený výsek. Žena zarazí předstírané zvracení, oderve mě od kmene ořechu, sloupne obtisk z podložky, vláčí mě za sebou netrpělivým pošukbáváním. Od stromu ke stromu. Zpomalí na několik mžiků, aby nastražila uši. A pokračuje k dalšímu kmeni; lyžař se ve sněhové vánici sune mezi kůly, k nejbližšímu záchytnému bodu. Přidržím se zvrásnělých kmenů, které vysázel můj děda a tatínek. Dotýkám se čelem kmenů jabloní, malináčů a zlatých renet; nabírám z nich sílu.

Jako Žena ze svého dítěte.

Šílená s otokem mě dovleče přes jabloňový sad za humna, ke zvířecímu rovu z kamení. Pod třemi placatými balvany je schovaná vojenská brašna s kovovou přezkou, podobné jsem mívala na botách, než se mi při práci v chlívě ulomily, než se jedna z nich proměnila v ostrou nádivku vepřové rolády, nádivku, která se zapíchne do patra.

Kabelu mi Žena přehodí přes odulou mozkovnu. Lasem dokáže dohodit vysoko. Jak dokáže prodloužit pruh tmavozelené látky, nastavit na několikametrový pás, přetáhnout přes moji balvanovitou hlavu? Nezeptám se. Stejně by neporozuměla.

„Máš tam butrbrót. A echtovní do-doklady, co ti sebrali. Zmiz tímhle směrem. A už se nevracej.“

Žena mě popostrkuje, jak mešuge do mě drcá, odstrkuje nebezpečný odpad.

„Utikej, slyšíš, utikej. Prosímtebe, zmiz.“

Znovu použila ten šém, znovu mě zhyponizovala jediným slovem, šémem vyplivnutým doprostřed obrovské plochy mého čela. Nohy se samy rozkrojují. Ještě se ohlédnou.

„Všechno se vysvětlí, uvidíte.“

To ona potřebuje uklidnit.

„Já se vrátím. A třeba vám pomůžu hlídat to malý.“

Žena se zhroučí v podivné křeči. Rozpláče se na kolenou, s rukama sepratýma na těle tušeného života ostře zašeptá, šeptá si pro sebe.

„Prosímtebe mlč už, mlč a zmiz, prosím, už se ne-nevracej. Nikdy.“

Opakuje nekonečnou modlitbu, zařikávání, jakým se vyhánějí zlí duchové. Hlavou, papírovou vzducholodí jako vítr prosviští příkaz zoufalého Ženina hlasu, zdvojeného neviditelnými dětskými rty.

Poslechnu. Nemám vlastní vůli. Zbyl bolestivý meloun. Utíkám tam, kam patřím. Do lágru, odkud si mě odvezou. Nová selekce, nový transport. *Odtamtud* a zase *tam*. Všechno se opakuje, bude se opakovat. Všechno, pro co neexistují slova. Utíkám tomu vstříc a kabelá mi bolestivě otlouká bok.

Žena mi ji přehodila přezkou k tělu.

Típání zobáčků

Klopýtám do stráně nad vesnicí, vyhýbám se němým náhrobkům židovského hřbitova. Nikdy mě nenapadlo, že jejich svět je taky mým světem. Vždyť to byl můj otec, kdo z bývalé synagogy, nábožensky nevyužívané, zřídil skladiště. A sýpku.

Nepřemýšlej. Nepřemýšlej a utíkej, jinak hlava popuká. Nepřemýšlím, nepřemýšlím a pádím letní nocí.

Podtátý strom s nepřirozeně rozkošatělou korunou padá vyčerpáním, vyplivuje plíce. Usínám pomalu, jak se mi zklidňuje bláznivě zrychlený tep srdce. Pod vysokým smrkem.

Svítá.

Ptáci na mě seshora kníkově pokřikují, kdesi u nebes oklobávají moji nafouklou hlavu. Cítím klovaní tisíců ostrých jehliček, povrch koule je namísto vlasových kořínků hustě poset makovými zrnky; okřídlení poslové jsou povinni je vyzobat. Poslední výstražné ponouknutí, poslední upomínka těhotné puklické Popelky; nesmím zmeškat; náklad musím unést a dopravit včas. Jako jsem ho dovlekla 14. května 1942 do Třebíče, kde jsem svůj pečlivě sbalený kufr s úlevou postavila na dlažbu a na pravé dlani mnula zarudlý, vtlačený otisk držadla.

Žuchnul na dlažbu.

Když jsme si na něj s Rozálkou sedaly, žuchnul na zem a my dvě se skutálely za ním. Přes nervózní mamčin pohled jsme se rozesmály. Úlevou. Že tu nejhorší štrapáci máme za sebou, teď už se jenom povežeme.

Žuchnul na zem.

Usměju se. Vždycky to začíná nenápadně, plíživě. Týdny a měsíce drobných zákazů. Omezení. A pak žuchnutí kufru. Adinovo a Rozálčino jméno vyškrtili ze seznamu studentů střední školy, někdo udal i soukromé doučování. Bez povolení jsme se nemohli volně pohybovat. A pak žuchnutí kufru.

Opeřenci pobízejí svá nedorostlá písklata, aby vyzobala zrnka v místech, kam se sami nedostanou; rozbrní se mi za ušima.

Po příjezdu do Terezína jsme se s Rozálií nerozesmály, jen jsme se rozpačitě rozhlížely. Hystericky se pro změnu chichotala maminka. Vybrali ji jako ošetřovatelku k 1260 židovským dětem z polského Białystoku, určeným pro výměnnou akci. Žila s nimi v naprosté izolaci, vrátila se jí naděje, že i my tři, její děti, se ocitneme v takové

skvadře, která dostane lepší příděly potravin, odvšiví ji, vykoupou. Plánovaná výměnná akce a vystěhování do Palestiny ztroskotaly. Děti byly 5. října 1943 během tajné noční akce odvezeny do Osvětimi a hned po příjezdu zavražděny v plynových komorách. Spolu s nimi také jejich třiapadesát ošetřovatelů, mezi nimi i...

Maminka do Osvětimi dorazila jako druhá.

Promnu si oči, ptačí hejno zařičí, zamává křídly, vznese se. Hustě ovětvený smrk mě škrábne do propadlé tváře, pichlavým jehličím popostrkuje pryč. Dobře. Má to tak být. Nebudu se bránit. Vrátím se tam, kam patřím.

Když se rozpajdávám k polní cestě a zběsile mávám na udiveného, neoholeného muže s povědomou písmenkovou páskou, Žena, která mi zachránila život a zároveň mě vystrnadila, pocítí první kontrakce.

O několik hodin později šlapu v mlčenlivém útvaru pokrytém prachem, v útvaru s vyschlými hrdly. Horko mi není. Stíní mě baldachýn s třásněmi vlasů, chladivý stín, jehož výhod užívám jenom já.

Když mi v pracovním táboře připínají nové znamení výlučnosti, tentokrát bílou pásku, Žena v předklonu korzuje po ložnici mých rodičů; v pravidelných intervalech zaúpí.

Když kontrolují potrhané doklady, které mi v Praze vymohla teta Ottla, Žena psím dechem protrpí nový, nečekaný nápor bolesti.

Když se musím svléknout a česká platfusačka v podivně seskládané uniformě mi masírovitě prohrabává každý centimetr špinavého masa, Žena zařve na zkoprnělého muže, který mechanicky přežvykuje chleba s plátkem domácího uzeného masa, ať pádí pro doktora nebo porodní bábu Drbavou.

Když mi přidělí pryčnu a zavelí k pozdnímu nástupu do práce, Žena se jako slepec zachytává stolu i čela vyřezávané, prostorné postele. Zalitá potem.

Když se kolikátou slunečnou hodinu ploužím po obilném poli a slabostí roztřesená vážu v tekutém žáru obilí do snopů, přiběhne k Ženě porodní bába Drbavá i se svou zvědavou kudrnatou dcerkou. Obě v květovaném šátku nad vysokými čely. Bába ošlehaná sluncem jako indián, s černými úsečkami hlubokých vrásek. Ženě cosi důrazně zašeptá, muži vyrve z ruky chleba s uzeným, pošle ho pro horkou vodu, sekýruje; muž s posledním žmolkem pokorně spolkne svůj protest.

Když překročím omdlelou postavu starce, ke kterému se vyděšeně sklání dívka vzápětí odseklá bičem s uzlíky, Žena už leží s pokrčenými koleny a roztaženými nohama na dubové posteli mých rodičů. Překotně a mělce dýchá.

Když ucítím, že chladivý stín mizí, že rozžhavené sluneční kopí protrhává můj ochranný štít, můj baldachýn, a ten se smršťuje a klesá kolem mého těla jako vyfouklý balón, jako padák, do něhož se zamotávám a který mě znehybní, Žena tiskne bradu na opocenou hrud', prsty zaklesnuté do svých bílých stehen, a mezi nohama se jí rozevívá a nadouvá tajemný otvor.

Když ztrácím vědomí, když klesám na čerstvé strniště, posetá ranami, jejichž dopad změkčuje rozvolněný plášť scvrkávající se hlavy, Ženě mezi nohama proklouzne miniaturní hlavička i se zbývající tělem.

Kebulinka normálních rozměrů.

Žena porodí dítě v našem domě. Je to předčasně narozený chlapec. Vylouplý z ochranného oříšku Ženiným vysilujícím tlakem. A přežije díky porodní bábě Drbavé. Tak jako jsem díky ní přežila já. Moje sestra Rozálka. Můj bratr Adin.

Žena kypí štěstím; přestane zadržávat. Předčasné zrození zdravého dítěte považuje za boží znamení, vše je odpuštěno, všechno včerejší vymazáno. Dá chlapci nezvyklé jméno. Denis. Dnem jeho zrození odpočítává čas svého života. Všechno předchozí nechá odplavit s plodovou vodou a vypuzenou placentou.

Věčný fakír

Pichlavý koberec sirotků, rozostřená žlut'. Hovím si na slámovém kartáči, tentokrát čerstvě posečeném. Bolavá koule na krku pukla. Sevření se uvolnilo. Hlava se scvrkla, napjatá kůže proměnila v zmuchlaný mušelín. Splasklý padák, který mi sklouzává až na paty. Jsem zahalená do nestvůrného pláště.

„Steh auf, na komm, komm, schnell.“

Potrásají mnou nedočkavé stisky. Netuší, že hmatají naprázdno. Po odlouplém obalu třeštící hlavy.

„Gehmma, also, mach schnell.“

Já se napálit nedám. Je to past.

Jazyky se ve mně přelévají a rozvalují jako dvouhlavá saň. Prořůstají mnou od narození. Chodila jsem do českých škol, doma česky s maminkou, německy s tátou; se sebou se dohaduju česky i německy. Sama se ta slova vyvrhují, sama se z množství slabik vydělí a provrtají do mozku. Nebo sklouznou po jazyku a rozptýlí do prostoru. Sama mi nabízejí své služby. Přidržují se za ruce, aby stvořila větu, aby zformulovala myšlenku.

Teď se napálit nenechám.

Je to léčka. Takový průhledný, ubohý trik Puklic. Trik je to. Jazykem, kterým promluví, se zařadím. Slovy, která z úst vykutálím, se postavím čelem ke zdi, nebo do šiku mocných. Věty promísené s mými slinami mě z příjezdové rampy, z obrovského holého perónu nasměrují buď doleva k plynovým pecím, nebo doprava k naději na přežití.

Vypnu zvuk. Neslyším žádný z křiků a šumů babylonské věže, ani práskání biče z jámy hloubené pod věží. Koutkem slzícího oka nabodávám barvy z palety, vzdálenou rudost vlčích máků a bělost kopretin, sytou modř rozvalujících se puchýřů, co se na obzoru nadučají a za několik hodin splasknou. Až se z nich po kapkách pořine tekutý hnis. Neslyším zmatení jazyků, neslyším. Dětské hlasy slyším. Já jsem za vodou, práceschopná, to vedle v lágru se děly

hrozné věci. Slyšely jsme s Rozálkou křik a pláč dětí a řev esesáků. Dostala jsem hysterický záchvat a začala řvát. Moje Rozálka udělala jedinou věc, kterou mohla udělat. Dala mi dvě facky.

„Steh auf, *bitte*, komm. Du musst aufstehen.“

Šém. Postaví dvě rozdrásané slámky; mám zbrusu nové, pavučinově růžové podkolenky. Zachytím se ženské paže v modře kytičkovaném rukávu, vybledlém. Do obličeje se jí nepodívám. Představuju si, že mě podepírá Panenka Marie z puklické jídelny, podivná záchránkyně se sběračkou v ruce. Jejíž hlas zestárl a zhrubl, ruka se zbavila mladistvé hebkosti. Kůže se scvrkla, kůstky prstů a hřbet ruky potáhly vráscitou kůží s hnědými skvrnami a sprškami pih. Tváře mi hoří, v uších drnčí Rozálčin hlas, *až doted'ka jsme se zachránily, tak bud' zticha*.

Vřadí mě do šiku těl, několik jich pod ranami podklesne. Suneme se ruku v ruce. Pod lhostejně zapadajícím sluncem. Do spálených tváří vystřeluje jehličky a výsměšně je zabodává.

V táboře se šik rozdrobí, na apelplacu se rozpadne v měňavkovité útvary kolem pevného jádra rázujících káp.

Zakopnu, ztratím kytičkovaný rukáv. Ztrácím orientaci, nevím, kam jít, šlapu bezhlavě, hledám svoji modrou rouru.

Jdu proti proudu, vrážejí do mě. Z hroznu těl mě vyhmátne chlu-patá ruka, mužská, vzor na modré košili chybí. Dostrká mě do baráku poblíž brány, kde ráno propátrávali moje doklady a tělo, naruby zpřevraceli celou kabelu. A její přezku ufikli kapesním nožíkem.

Přinutí mě sednout si na prkennou podlahu. Zout boty s odchlíplým vrškem. Vyzout komickou připomínku jiných, ztracených přezek. Přinutí mě snášet bití přes nehty u nohou.

Údiv nepocitůju.

„To je mezi Čechy oblíbený zvyk.“

Kytičkovaný rukáv později okoukne moje nohy.

„Takhle zbitá neutečeš.“

Ještě mě splácaná uniforma, co si tak užila ranní uvítací masáž, kopne podivně tvarovanou holínkou, dvakrát si zakřepčí, piruetka do hrudního koše a žaludku. Když taneční pár šťavnaté mučení přestane bavit, vyrazí mě ze dveří a vyhlásí další volenku, dámskou.

Kytičkovaný rukáv číhá, přilepený za rohem u plesnivé zdi. Opře si mě o svůj vytrčený bok. Pečlivě, milimetr za milimetrem, šourám bosé nohy, na srdci svírám zaprášené polobotky. Poponáší na barák hadrového paňácu. Vysadí na vrchní pryčnu a položí na strožok; splasklá bublina se odkoulí na podhlavník vycpaný slámou.

Očima vyhmatávám pavučiny v zašedlých rozích. Nové krajky s černými motivy tepajících teček.

Nic se mě už netýká. Mě se už nic netýká.

Bleší trh

Pochod se má rozpohybovat časně ráno. Transport za hranice Čech. Důsledná čistka, první vlna odšplouchla na východ, nyní na západ; pohupuju se na obou. Z některých vyhladovělých heftlingů sálá nepochopitelná úleva. Přestože jim v noci znovu prohřívají kufry přepásané řemeny a zabavují cenné věci. Bez rozpaků chtivými pařátky promíchávají obsahy baťohů a skrýše vnitřních kapes u saka. Hnětou ženám prsa pod klopami blůzek a chechtají se, proplácávají ze všech stran těla svých obětí a strhávají hodinky, řetízky. Náušnice, u nichž se nezdržují s rozepínáním. Stačí mocné trhnutí, úpěnlivé zaječení a zlaté ozdobné třpyty na ušních lalůčkách se promění v granátové, kapající, slzné ozdoby. Takto vyzdobené ženy absolvují ještě jednu selekci. Mladé a pohledné s rudými krůpějemi podél krku, jsou stahovány za závěs nebo jen povaleny, krůpěje stékají do výstřihu a mužské tlapy je chamtivě následují, dolů a dolů, níž a níž, tolik úporného vzlykání a ran, některé kvílejí,

copak si už za ta léta nezvykly, že takové věci se dějí, že takové věci se dějí každý den. To je teprve sladký začátek. Ale kdo z nich by stál o to, abych mu do podrobností popsala, co bude následovat? Jen ať si ta má šedivá babka uvnitř klidně schrupne.

Ke mně se vydrápe čtyřicetiletý muž, kterému vlasy začínají řídnout, lysina vykusuje dva oblouky a ignoruje špičatý výběžek uprostřed čela. Ležím. Odmítám vstát. Muž nerudně prohmatá moje holčičí tělo a slamník. Prázdnou kabelu obrátí dnem vzhůru a energicky s ní zatřese. Svě kosti obalené kůží nechám lhostejně přihlížet. Hledím si pavučinky pod stropem, nebylo snadné ji objevit, vyzozorovat.

Nepřekvapí mě ani změněná intenzita zvuků. Slábnou vzdechy i pláč i chechtot; neviditelná ruka vládnoucího zvukaře šum postupně tlumí. A zesiluje jeden jediný tón. Můj shánčlivý chlapík naráz ztuhne. Kabelu mi pohodí k napuchlým, zmodravělým nohám. Seskočí na zem.

Křik vymodulovaný hlubokým mužským hlasem. Před nímž se sběrači náušnic zaskočeně stahují do sebe, provinile šklíbí, tvrdnou ve své nenávisti. Nemám sílu soustředit se na obsah slov. Moje kebule se sice zmenšila, ale intenzivní bolest, která provívala obrovským, nafouklým balónem, se nescvrkla.

Nepřekvapí mě, že se dole, na hrubě otesaném stole, hromadí šperky. Brože a náušnice. Snubní prsteny. Řetízky se zlatými křížky a buclatými andělíčky. Stříbřité kapesní hodinky. A zmuchlané smotky bankovek. Některé z nich schycené tenkou gumičkou. Nebo převázané nití.

Mají rádi přesnost a řád. Zním to *odtamtud*. Všechno pečlivě zabavené, roztríděné, rozškátulkované. Aby smrt měla přehled a netápala. Podivné je, že čerstvě vzniklá hromada se vzápětí zase rozdrobuje, tenčí, ubývá. Ke stolu jeden po druhém přistupují zajatci, muži i vzlykající ženy se strupovitými krůpějemi na boltcích. Nevěřícně sahají po jednotlivých věcech. Losují výhry v tombole.

A právě to mě vyděsí, pozdvihne. Tenhle úskok já neznám. Novinka. Přisunu se na loktech k okraji pryčny, hlava zkamení v převisu.

Nad lágrem, který byl donedávna pracovním táborem nacistickým, hřmí hlas velitele v uniformě. Hlas s prošeďivělými skráněmi, protáhlou bradou a dvěma kolmými, tvrdými rýhami mezi štětinatým obočím. Hlas muže, kterému chybí písmenková páska.

„Zachoval jsem si čest důstojníka během války a nehodlám to na poslední chvíli měnit. Jestli někdo z vás ještě něco ukradne, osobně ho zastřelím.“

Varovné signály nestačí, část zajatců křepčí. Přišli o všechno, ale přežijí. Do Německa, jemuž tak věřili, se těší. Heim ins Reich, budou mezi svými. Přesvědčení, že odcestují za příbuznými, začnou nový život, to si vážně myslí, hajláci. Přivandrovalci pocítují úlevu, protože nepřišli *odtamtud* jako já. A já znám pravý cíl takových pěších pochodů, maratonů smrti. Já vím, kde končí. V cílové pásce omotané kolem kejháku. Těmhle to vykládat nebudu. Proč já bych měla někoho varovat. Všichni jsou proti mně. Všichni. Tak ať si vylížou svůj navařený talíř do dna.

Vyschla jsem a zatvrdla pod tím vysokým smrkem, co mě pichlavě popostrčil. Ale vzpomínky *odtamtud* mě drapnou, rozpumpují krev. Strach mi přiškrtí hrdlo.

Popadnu kabelu. Svůj jediný majetek. Ted' už vyjedený. Prázdný obal; něčeho se držet musím. Chci pryč. Domů, do Puklic. Schovám se. Budu dřít v chlívě. Budu třeba sloužit. Než se všechno vysvětlí. Než se vrátí Adin. Žena mě schová ve sklepě. Podobně jako teta Ottla schovávala židovského sousedovic kluka. Nevěděl, že to není jeho rodina, kdo ho skrývá, celou dobu si myslel, že ho nemají rádi, že ty ostatní děti jsou asi hodnější, a snažil se být co nejhodnější. Umím být hodná a mlčet, umím být hodná. Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.

Bochníčkovitě nakynuté prsty u nohou se do bot nevejdou. Bosým chodidlem pravé nohy se dotknu zaplivané podlahy. Tryskající řeřavý uhlík zamíří do mozku, bolestivě spaluje vnitřek, ven vyrazí slzavým pramínkem v koutku oka. Neomdlím. Padnu na zadek, bolestí omámená.

„Wo willst du denn hin?“

Oči putují pomalu. Od popraskaných hnědých lakovek na sešmajdaném podpatku. Lýtek s prskanci červených žilek. Od plandavé, modré sukně rozvlněné na stožáru širokých boků. Zvrásnělých, ztvrdlých dlaní s polámanými nehty, do nichž se černými linkami zakusuje všudypřítomná špína. Po vyšisovaný, modře kytičkovaný rukáv. K šmouhami obkrouženému krku, z něhož se ke mně sklání do tmavohněda připékaný obličej. Zarámovaný černými vlnitými vlasy; jsou rozryty světlou pěšinkou a na pravé straně přichyceny provizorní zaprášenou sponkou. Určitě lepkavou od zmaštěných vlasů. Hlavně aby neměla vši.

„Wo willst du hin, Gita?“

Má hrubou pleť, křivé zuby a unavené oči s napuchlými, skleslými víčky. S pytlíky pod očima. Čím je asi plný, čímpak je pěchuje.

Riskuju.

Nakonec jí odpovím.

Prasklá kůstka

Čeština kytičkovaného rukávu je vskutku lámaná. Když se pokouší promluvit česky, tělo lámou v kole, s každým namáhavě rozpočetým slovem praskne další kůstka: celým tělem se ošívá, trhavě gestikuluje, lapá slabiky. Jako člověk po mrtvici.

Řeknu, ať šeptá německy. Přestane se vrtět. Ale i slova své mateřštiny propouští opatrně, s palčivou nechutí. Ať už je obsah jakýkoliv, má na paměti, že zvuk tohoto jazyka je trestán. Pro mě slova

vyslovená v jakémkoliv jazyce neznamení nic. Jen pokus, většinou marný, vyjít ze sebe samé a prohlédnout si svět zvnějšku. Zařadit se.

Tahle Frau ví, kdo jsem. Její manžel pracoval krátce pro mého tatínka. V lihovaru. Její muž skřehotání křiklouna s knírkem věřil zarytě, nenávistně se s mým tatínkem přel, s tatínkem, který si žil po svém, beze změn, zaujatý sám sebou, svou prací. Její muž vyčenichal, že tatínek je pravděpodobně asimilovaný Žid. A upozornil na to.

Nepřežil ani jeden z nich. Zemřeli na opačných stranách své absurdní pře.

Vysadí mě na kavalec. Vráťí nevděčné dítě na kolotoč, který byl předplacen; jízda se využít musí. Jemně si mě popostrčí, naskládá k samému okraji. Vydrápe se nahoru a těsně přilehne. Díváme se směrem k pavučině, nevidíme ji. Leží nehybně jako nebožtík, zdrsnělé prsty zaklesnuté do sebe a přiklopené k břichu. Vypráví úsečně.

Manžel se s ní rozvedl před odchodem na frontu, urážela ho její laxnost k problémům rasové otázky, její magorně stupidní omezenost, která znemožňovala docenit myšlenky velké doby. V květnu 1945 ji před lynčováním zachránil Albin Hugo Liebisch, apolitický sudetský Němec, její bratranec. Ten, od něhož můj tatínek kdysi v Kunraticích u Šluknova odkoupil motocykl Čechie. To obrovité monstrum, na němž maminka jela jednou, zato dlouho vyčítala olejovou skvrnu na smetanových šatech. Kytíčkový rukáv oživne.

„Jo, to je on.“

Naivní Liebisch, který v květnu dojemně napsal úřadům, že bude jeho *snahou československému hospodářství celou silou posloužiti*. V červnu padlo rozhodnutí o národním správci. Stal se jím jeden z Liebischových bývalých zaměstnanců.

Počátkem července je nesmyslně přepadli v její vile. Ve čtyři ráno. Ozbrojení, prý čeští partyzáni. Liebischovu synovi vyrazili puškou přední zuby, zůstal ležet v tratolišti krve, víc už ho neviděla.

Liebische ano. Než ho odvezli do dalekého rabštejského tábora. Starému Liebischovi vystřelili několikrát u hlavy a potom ho tloukli přes paže ocelovým prutem. V tomhle stavu ho zkopali holínkami, oteklyma rukama se musel chránit od bolestivých ran tak dlouho, než to přestalo Čechy bavit.

Ať to zkrátí, převalují se otráveně moje šedovlasé útroby; ne-
prahnou po podrobnostech.

„Stejně jako mě.“

„Jo, zkopali ho stejně jako tebe.“

Kulomet

V dubové almaře s vyřezávaným horním dílcem natrefili na ženskou v modrých šatech. A znásilnili. Kulometem.

Strašně se mi chce zařehtat jako rozdováděné kobyle. Kytičkovaný rukáv se odmlčí. Leká se studu a viny, která přepadá, která vždycky přepadne oběti. Viníky ne. A mně se chce chechtat. Že bych už přelezla sluneční zeď, přešplhala tenkou hranici světa bláznů, opřela se o zeď z papíru? Znásilnění studeným kovem, který se třením zahřívá, mi připadá směšné. Nepřekvapuje mě, to zas ne, teď už se nedivím ničemu. Nedivím, i když nerozumím. Cloumá mnou chuť bublavě se chlámat, ryčivě se zagebit, plácát se do stehen. Taková chuť jásavě se řehtat až k mokrým očím mě přepadala, když jsem se plahočila *odtamtud*. Jazykem, zuby, rty přehradím vodopád, zadržím ohňostroj smíchu.

Otočím tvář ke zdi.

Křením se a před očima se mi míhají výjevy. Frau otěhotní a bobtná a porodí malý kulomet, celou rodinku malých zkrhlých kulometů, derou se z ní jako zmrzlí, kovoví hádci. Roztají až v našich dlaních a na jejích prsou, z nichž ukapávají lesklé náboje. Mohla by nás ozbrojit svými potomky, mohly bychom se bránit s jejíma

ňafajícímá dětičkama v rukou, pohoupat je a kolébat, *pánbůh bude s tebou spátí, andělíčci kolébatí*, pak bych si stoupla po bok jakékoliv mocné party. S nedorostlým kulometem přes rameno, s rozjívěným mutujícím pubertákem. S tím jejich poznávacím, trhavě štěkavým znamením.

Sama pošťkávám smíchy. Frau mě – v domnění, že pláču – hladí po rameni.

Ona přijímá svůj osud vyrovnaně. Jenomže ona může svou vinu pojmenovat. Nacistům nebránila, k Čechům se chovala zpupně vždycky, s mužem se hrnula do Henleinovy strany, bála se prý čechizace. Hitlera – i když jen vlašným pokynutím, jak dnes tvrdí – s fanatiky vítala. Ale co já? Čím já jsem vinna? A co když to byla ona, kdo poslal moji rodinu na východ? Co když ona je ta dáma v kloboučku, která po nás v Třebíči na náměstí plivla a zahrozila? Co když si vymýšlí?

Prostuduju její profil.

Škubavý smích, co sám sebe otěhotňuje, odezní.

„Chci domů. Pryč odsud. To je můj cíl.“

Hladivý dotek po rameni ustane. Špičkou nosu, nápadně velkého frňáku, se jemně otře o můj výstupek. Cudný eskymácký polibek. Hnědé zornice orámované napuchlými vácčky zírají do mých, ještě s dohasínajícími ohníčky smíchu. Dávno zapoměla svou otázku, na kterou se právě dočkala odpovědi. Zachytí bříska mých prstů. Ležíme tu, směšný pár, co se milostně oťukává. Objímám včerejšího nepřítele.

Mám moc ji varovat a zachránit. Stavidla se protrhnou. Převyprávím anabázi návratu, celou tu peripetii putování *odtamtud*, kde jsem v baráku svlíkla dětskou kůži a na hrbu si přitáhla kůži zatěžkanou plivanci ponížení a studu. V marném sebeobelhávání, že svůj příděl jsem si vybrala. A dnes se mi stýská po tamní každodenní večerní hodině s Rozálkou.

Klopýtám přes vlastní věty.

Frau si příběh nasouvá rozšířenými zorničkami a pěchuje do pytlíků pod očima. Včela zatěžuje křehké nožky žlutým pylem. Pytlíky se boulí, jednoho dne nafouklá blána žluti zastíní zrak. Oči zavalené v žluté kobce budou za asistence mozku třídit a přehrabovat nashromážděné, až k povalené dětské stoličce ve stodole...

Kytičkovaný rukáv poslouchá a neslyší. Ne ne, mému příběhu se nedostane privilegia; v očních zásobnících se natrvalo neusídí. Očima těká mimo můj obličej. Ani jeden z jazyků, co jich na světě existuje, by nám nepomohl. Děs z nepředatelnosti zkušeností přikrmí a stvrdí netrpělivá otázka.

„A proč jsi teda raději nezůstala v koncentračním táboře pro židovské rodiny? Se svým bratrem? Špatně jste si nežili, viděla jsem film.“

„Co prosím?“

„Proč jsi raději nezůstala v Polsku?“

Odtáhnu se v přívalu zhnusení. Tahle umouněná ženská, tahle ubohá služtička věří, že pro mě uječený knírek vystavěl koncentrované sídliště, útulný obývaček. Pohrdá mnou, protože jsem opovrhla výsadou spokojeného života v baráku na východě. Pohrdá mnou, protože jsem nevděčná, nenávistná Židovka. Pohrdá mnou. Aniž by to přiznala.

Rozmlčím se. *Odtamtud* ohavně poznamenaná. S nemožností takové poznamenání pojmenovat.

A co se divím. Když v noci po tisících dorazili k rampě a stáli poslušně ve frontě na selekci a uviděli nákladák s vychrtlými, vyrovnanými těly, s končetinami, které jukaly přes postranice, zmohli se na ubohé slabé zakvílení. Na několik sekund zahlédli pravdu *odtamtud* a jenom zakvíleli. Nevěřili, nevěřili vlastním očím, mysl nebyla připravena; spokojeně odpochovali do plynových komor.

„Teď by ses měla trochu prospat.“

Šustivý brouk sleze na spodní pryčnu. Abychom si před jitřním transportem odpočinuly. Mastná hlava vykukne ještě jednou,

mokrý hadry v ruce. Chladem dvou tunýlků, modře kytičkovaných hadříků ováže nártu, zledoví naběhle bolavé prsty mých nohou.

Nepochopila nic. Transport je pro ni vysvobozením, přestože v Německu žádné příbuzné ani známé nemá. Zmizí, ani pes po ní neštěkne. Nikdo nebude pátrat po jejím trpkém konci.

Přihladí mokrý hadr. Je teplo. Přesto jí naskakuje husí kůže.

Bolest v hlavě se prochrupla. Rozšafně se vrací. Kleká k startovním blokům. Rozcvičuje se před štafetovým závodem, který s přítelkyněmi poběží ve vlnách; dráhy závodnic narážejí do stran, vyboulují obal hlavy. Mezi nárazy zaznívá povědomý virbl rozhodčího. Luštím ho úporně. Hukot hlubokých tónů. Hlas velitele tábora.

Mizivá naděje, abych *tam* ráno nemusela. Naděje, ke které se došourám s mokrými onucemi na nohou.

Ladné sólo

Svůj krátký život, který trvá tisíce let, znovu vlamuji do slov. Nemám co ztratit. Pochod za několik hodin vyráží. Stanu se součástí masy, kde na jednotlivé obličejy nikdo ohled nebere. Budu součástí masy, kde Gita Lauschmannová neznamená nic. Stanu se číslem, druhé předloktí mám ještě panenské, nepopsané. Jak daleko bych došla se svýma bolavýma nohama?

Chci se doplížit do baráku poblíž brány. Za sebou vleču modravé hadry; ostatky urvaných rukávů se odmotávají. Jeden se zachytil o hřebík na rohu latríny, marně cloumám zašpérovanou nohou, po čtyřech zacouvám, stopuju jednotlivé kvítky, poslední pomněnka je zašlápnutá. Těžkou botou.

Taneční pár mě lapnul.

Zakrouží kolem své sladké pas de deux, muž mě chytne do kola, ječím, dobře si pamatuju na kroky a taneční pořádek, podle něhož si *tam* zatančili s matkou chlapce, toho chlapce, kterého ve sklepě

nemilosrdně ukřývala teta Ottla. Zatímco zmatený kluk seděl ve městě, dřepěl na hromadě uhlí, jeho matka trpěla úplavicí. Přišla na nástup o několik minut později, vedoucí skupiny ji popadla, strčila hlavou do latríny, potom ji polila studenou vodou, vytáhla revolver a zastřelila. Ječím, tanečník krouží, vykopává charleston do mého břicha, tanečnickovy ruce mi pleskají po tváři, ječím vysokým tónem, taková hudba vyžaduje jiný rytmus kroků, tanečník zrychluje, spustíme divoký tartas, jeho partnerka se dívá a pohupuje boky, baletí na špičkách, ječím němým hlasem. Naštěstí je taneční mistr nedaleko. Tanečník s vymóděnou sólistkou srovnají krok, pas de quatre, odsunou mě, skončím u tancmistrových nohou.

Ten důstojník mě mohl dát odstřelit jako psa, mohl mi strčit hlavu do latríny. Neodstřelí. A nedovolí to ani ostatním.

Málo toho odkoukal v hromadných tanečních fešáka s knírkem.

Dokonce se ani jízlivě nezeptá *Proč jsi raději nezůstala na východě?* Nezeptá, protože ví. Ví, co je to vyhlazovací tábor. Ví, že některá řešení mohou být konečná. Mezi mými slovy, která se podobají zvířecím skřekům, prozkoumává dokumenty. Prst pravé ruky si v pravidelných intervalech nasliní, otáčí listy. Zajímá ho jediné. Zda mám ještě nějaké příbuzné. Ano, bratra, vyhrknu. Bratr Adin určitě přežil, ale nevím, kde teď je. A tetu Ottlu, vlastně je to pražská sestřenice mojí mámy. Vyzvedla si mě po návratu odtamtud, bydlela jsem u ní, v Praze. Ale domů jsem se chtěla vrátit sama. Že se jí včas ozvu.

Tanečníci se pohupují venku, obhlížejí buzerplac, hrbolatý taneční parket. Jsem baletní sólistka pod tancmistrovou ochranou. S pocitem kusu dobytka, který odvádějí na jatka. Provaz mi pomalu sklouzává z krku, křeč ve svalech opadává. Mistr tance se na nic nevyptává. Já ano, jsem rozjetý tank vět, nemůžu se zastavit a přestat, když jsem našla řeč ve společném taktu. Kód, v němž mi je

někdo ochoten naslouchat, než narazíme na nejbližší zed'. Domluví se jenom lidé, kteří jsou dávno domluveni.

„Proč... proč nemůžu zůstat doma?“

Ještě si listuje. Tam a zase zpátky. Neví, co se mnou. Odhání své dotěrné hejno much jako já za horkého poledne v chlévě. Mě neodmávne.

„V Puklicích byli přesvědčeni, že se nikdo z rodiny nevrátí. Padlo rozhodnutí o národním správci velkostatku i stavebního a strojního zámečnictví, lihovaru a škrobárny.“

„Já s bratrem jsme se přece vrátili... Já nechci lihovar ani škrobárnu. Já chci svůj pokoj a svoji postel a šaty a knížky a porcelánový talíř a... tak proč teda nemůžu zůstat doma?“

Ovládám se, abych mu prsty nesevřela krk, nezatřásla s ním.

„Podívej se, děvenko, to není tak jednoduchý. Jsou věci, kterým ve tvém věku rozumět nemůžeš. Pro nás Čechy je tvůj otec německý konfident. Provinil se proti české národní cti. Proto mu národní výbor zabral – právem – veškerý majetek.“

Děvenko, nejsem kruci žádná děvenka, jsem babizna potáhlá dětskou kůží.

„Ale jak to, že pro hajláky, co ho v Osvětimi zabili, byl táta židák, jenom židák. Já chodila do českých škol, jsem židovské národnosti, občanství mám československé, mrkněte do těch papírů, ty mi po návratu znova opsali a vystavili, bez vytáček, teta Ottla je vyběhala, takže... takže...“

Takže vedle jak ta jedle. Čím víc mám informací, tím míň všemu rozumím. Neklid narůstá.

„Bratr Adin se tu objeví každou chvíli. On vám to všechno vysvětlí líp než já. Abyste věděl, že do sběrného tábora nepatřím. Uvěřila jsem takové... Panence Marii, že... že tady je moje místo, ale... Ta Ženská mě sem vyhnala.“

Mistr tance se dotýká mých dokumentů, nervózně je pokládá na stůl a zase zvedá do výšky, kde s nimi jako s čínským vějířem několikrát zakmitá. Nakonec se odhodlá.

„Jediné, co pro tebe, děvenko, můžu udělat, než se situace vyjasní, je dostat tě odsud, vyreklamovat tě. A taky se pokusím urychleně kontaktovat tu tvoji tetu. Je Češka?“

„Je.“

„Dobře, uvidíme.“

„Teda... podle mě.“

Podá mi štůsek papírů, konečně zvedne zkalené, nevyspalé oči. Stíněné štětinatými markýzami.

„Já jsem taky jenom člověk.“

Štrúdl mravenců

S jitrní říčkou štrádujících mravenců obalených kufry a ušmudlanými ranci odplout nemusím. Splnil, co slíbil. Však se mu Adin jednou bohatě odmění. Jatka se odkládají, oprátku sundali, provaz sklouzl podél boků. Stojím v jeho čarovném kruhu. Je otázkou času, kdy ho ze země zdvihnou a utáhnou.

Zírám na pihovatou paži bez modrého krytu. Svírá černý kufřík s tuhými trojúhelníky v rozích. Kufřík obšitý hustým, pravidelným stehem. Krátce mi stiskla prsty a ztratila se do tmy, na seřadiště. Takových výletů já zažila; do cíle se připlouží několik osamělých trosek. Aby je zašlápli.

V bříšku levého prostředníku mi horce tepe zadřená tříska. Jak jsem se zachytávala prkenného rámu horní pryčny, na níž ležím. Očima jsem se zavěsila na siluetu modrých šatů. A stopovala obrys, než mi z portálu zamřížovaného okna zmizel nadobro, než odešel do zákulisí, než spadla opona. Nakláněla jsem se vši silou; z pohyblivého obrazu se jako poslední vytratil tušený nárok levé polo-

botky. Div jsem nepřepadla. Polobotka se odlepila od země, vznesla nad mašírující štrůdl, stonky květinového vzoru se protáhly v brka a olepily peřím. Ladný vzmach rozepjatých křídel, pták s kufrem v zobáku se vznesl a zmizel v oblacích. Taková krása.

Ztuha horní polovinu těla nasoukám zpátky. A nahmatávám dřevěnou jehlici vbodnutou do masa.

Když jsme s miniaturní třískou v bříšsku prstu plačtivě přibíhali za maminkou, vyprávěla příběh. Pohádku nebo napínavou historku o hraběti Monte Christo. Jehlou uvolňovala vstup do kůže. Aby v momentě, kdy se hrabě z vězení zachránil, vyklouzla dřevěná snítka – pouhým stlačením – sama ven. Zvědavá na bytost, která ji osvobodila. Třísky nám maminka vytahovala v salónu. Na pohovce. Z komody vysunula spodní zásuvku. Vylovila oválný, bohatě vyšívaný poklad s odklápěcím víkem; dno rozparcelované desítkami přihrádek. V jedné z nich ležel bochníček s ostny, matčin jehelníček.

Obraz na hladině se zakalí, rozmlží, jehlu v prstech svírá těhotná Žena, předá ji paži v kytičkovaném rukávu, hrot se blíží k mému prostředníku. Modř se rozplyne, kůži nad zarytou třískou natrhne rukáv smetanově bílý. Rovný řez skalpelem. Jako když o zabíjačce rozříznou rozepjaté prasečí tělo, ukřižované na rozporce.

Tříska se prodlužuje, narostly jí letokruhy, prorůstá masem, štěpí se. Trnová koruna pod kůží.

Fňukání je hustilka, kterou si do hlavy napumpuju svěží porci bolesti.

Vyprázdňené baráky se plní čerstvým masem.

Sluneční koupele na slaměném koberci za doprovodného hopsání tanečníků pokračují. I noční paběrkování. Jen je izolované. Těžko předvídatelné. Už žádné hromadné zlodějské orgie. Jsou opatrnější. Před svým velitelem. Ani mě už tolik nebijí, kromě tanečních sólistů. To je výsada starých heftlingů, mazáků. Známých zařaditelných tváří, které patří ke koloritu prostorů za ostatným drátem. Do

někoho slabšího bych si klidně mohla praštit sama. Tolerovali by mi to. Privilegia rostou.

Důstojník mě nechá předvést. Sedím na stejné rozvrzané židli. Pod špinavým oknem; pootevřená škvíra večerní dusno nezmiří. Sedím tu se svou prázdnou vojenskou kabelou. Čekám.

Každou chvíli telefonuje a vybíhá ven. Má promodralé půlměsíce pod očima a našedlou pleť a uprostřed čela své dvě koleje, rýhy tak hluboké, že by se do nich dala zabodnout slámová brčka, pět vedle sebe, šest, sedm; nevypadla by. Do drážek bych vtláčila hlínu a zasadila semena květín, ujaly by se, vyrostly. Ta představa se mi zalíbí. Obrazy šeříků a růží, kopretin a vlčích máků na krátkých stopkách. Korzoval by s nimi kolem, pestrý jednorožec s vlastní výsadbou, růže důstojnická plnokvětá...

Cosi drásá do svých papírů.

Čekám.

Puk na bránu

Pootevřeným oknem zavane smrtelný chlad. Moje tělo zavibruje dřív, než hlava nebezpečí pojmenuje. Střelhbítě se přikrčím na bobek, po čtyřech dokmitám k bílé zdi se stopami krve a černými vzorky podrážek. Smršťuju se níž a níž, jak střelou potrefená. Omítka ulpí na sukni i blůze. Smotám se na zemi do bolavého klubíčka, těsně za přisunutou židli. Důstojníka to kupodivu nevyvede z míry, jen pozdvihne huňaté obočí. Šeptám.

„To je on, to je ten, co mě zavřel. Ládínek Stolař. Co mě nechtěl pustit domů.“

Ládínek Stolař, kabrnák Poledňák a holič Klein, jehož hladivé prsty ještě cítím na odrostlých dětských loknách. Stojí u nedaleké

brány, přátelsky halasí, dohadují se s mužem, který se kromě pásky prsí nezbytnou četnickou puškou.

Důstojník je předběhne. Vyjde jim plnou vahou vstříc.

Přikrčím se. Za krk přiskočil zatoulaný strach, přede jako kočka a olizuje husí kůži. Nedá mi to, přiblížím oko ke škvíře. Slova zvenčí ke mně doléhají v poryvech; špatně slyšitelná rozhlasová hra. Nemusím poskládat její smysl, stačí dešifrovat způsob, jakým jsou slova pronášena.

„...zmizela. Proto chcem jménem trestní komise národního výboru vědět, jestli nejni náhodou tady nebo pryč s tím transportem.“

„O nikom takovém nevím.“

„Můžem vidět nějaký seznamy?“

„Kdo to má být?“

„Dcera německýho kolaboranta, vykořisťoval celej kraj.“

„Kdyby se objevil kdokoliv s tímto jménem, dáme vám okamžitě vědět.“

„Pročesali jsme okolí, zahlídli ji na různých místech, ale nikde jsme ji nevyšťárali, je to teda práce s tím ksindlem, to vám řeknu. Tak čest –“

Muži se vzdalují od brány, nechávají za sebou tři kouřové signály. Tři poletující rudé bludičky.

Důstojník se vrací.

S odleskem tří opilých světlušek v rozšířených očích se pomalu vsunuju zpátky na židli. Zachytím se jí pod stehny oběma rukama. Meloun se pěchuje rudou vatou, třepotají se v něm miliony pálivých, kmitavých ohýnků. Chytám se důstojníka vyvalenýma očima.

I on si sedá. Promne zarudlé, nedostatkem spánku zanícené oči pod štětinatým stíněním. Mluví stroze.

„Počkáme.“

A tak na té židli odsedím několik hodin. Bez pohnutí. Bez přidělu jídla. S vysychajícím hrdlem. Zavětrím chladnou zatuchlost brambor.

Čekám, že mi hlavu do novin zabalí, urve a hodí do odpadkového koše. Nebo mi škrabkou na brambory po plátcích oloupe kůži z tváří. Až na kost. Prochází kolem, telefonuje, křičí, pobíhá, rozkazuje, diriguje sbor a nacvičuje taneční figury. Nechci se pohnout. Abych neztratila jeho důvěru.

Je hustá noc. Rozdrní se telefon. Přikývne sluchátku, zavelí.

„Vstaň. Jdeme.“

Rozbrnělo se mi celé tělo. Z několikahodinové ztuhlosti. I nabobtnalá hlava zdřevněla v sukovitý pařez. Miliony mravenců tápkají stehny k párátkům lýtek a zase zpátky.

Vstanu.

Mravenci podrazí duté nohy, rozlézají se do špiček modrofialových prstů.

Důstojník je nevrlý.

„Ať se děje cokoliv, budeš zticha, rozumíš.“

Umím být hodná, umím mlčet. Rafne mě silnými klepety v podpaží a táhne ven. Sešmachtálými pánskými botami, které mi půjčil, za sebou ryju dvě brázdy. Rýhy, které napodobují kolmé vrásky mezi jeho očima. Hodí mě na zadní sedadlo vojenského džípu, vrátí se do baráku.

Ozvky těžkých kroků udusávají hlínu prošlapaného parketu. Sólísté dotancují k autu.

„Další chcíplotina. Skapávají jak mouchy. Takový zvěrstva dělali druhejm a sami nevydržej nic.“

„Prohlídli to pořádně? Má na sobě ještě nějakou kabelu, ty mrchy jsou mazaný.“

Zatajím dech, krev dopulzuje. Ladná tanečnickova ruka škobrtá přes můj bok, šátrá v kabele, na mých ledových prstech nahmatává neviditelné prsteny.

„Nic.“

Vrací se povědomý sloní krok.

„Co je, nemáte co na práci?“

„Dyť ji tam můžem před svítáním vodvítz sami. S vostatníma.“

„Jděte si taky trochu odpočinout. Odvezu ji sám. Stejně tam mám cestu. A taky potřebuju trochu na čerstvý vzduch.“

Společný smích, rozumějí si, ano, čerstvý vzduch.

„Hodím ji do jámy u břížek.“

„Jo, tadle nudle se k nim ještě v pohodě vejde.“

Důstojník startuje. Projíždíme branou. Naklepává moje tělo, jsem řízek, do kterého zespoda někdo buší paličkou na maso, průhledný řízek. Jedeme dlouho. Černou tmou. Není se čeho chytit. Ani měsíce. Ani hvězd. Ani stromů podél silnic, vztáhnout tak prodlouženou ruku se zanícenou třískou, pohladit jejich kmeny a listí.

Nekonečná cesta a moje tělo prolezlé capkajícími mravenci.

Důstojníková tvář mi ujíždí před očima, rozostřuje se v měkkém světle nádražních lamp. Vidím ho naposledy v životě. Jako rozpitou čáru v rámu pohyblivé vodní hladiny...

Drkocání lokálky oslabuje měkký klín; těstovitá stehna překrytá černou suknią, břišní bochánek nasoukaný v černé blůzce se třemi látkovými knoflíky pod krkem.

„Chtěla jsem se vrátit domů. Dát všechno do pořádku, jako to bylo dřív, víš. Nezvládla jsem to.“

Omlouvám se tetě Otle. Omlouvám se, že brečím nad ztraceným časem. Než se schoulím do ochranného valu jejího těla a konečně tvrdě usnu.

Levou rukou mě pohladí po čele, zadívá se do odrazu lidské tváře v okně vlaku. Zadívá se sama sobě do očí a trpce se usměje.

Návrat druhý (léto 2005)

Držet čas v zubech

Paní doktorka Lauschmannová odhodí inkoustové pero; to se odkutálí na podlahu.

Z dlaně vytvoří mističku, přidrží ji pod levou rukou. Takto opatrně vstane a takto dobelhá do koupelny. Na bílém listu modrého sešitu, listu, který je do jedné třetiny poset písmeny, dosychají tři čerstvé kapky krve.

Vrátí se, stoupne k oknu, usměje se do okenní tabulky. Koupe se ve vzpomínkách, jako by se udály tady a teď. Prožitky vnímané nervní šestnáctiletou Gitou loví slovy šestasedmdesátileté ženy.

A je v tom nějaký rozdíl?

Vyzobává puklický návrat. Šťastné proluky přehlíží. I ty byly poznamenané, zmazané. Vyníává třísku, která zarostla do kůže. Zdravé maso vynechává. Zbaví se třísky tím, že ji popíše, slova přežvýká, vyplivne do koše. Dávná minulost je scelená, nedávná se drobí, přítomnost se rozpadá úplně. Z drolivých cihel přítomnosti sama zeď nepostaví, přichvátat musejí jiní.

Paní Lauschmannová se zadívá z okna. Na chodníku stojí její vrstevnice, drobná, křehká Klamová, která pracuje v protějším divadle; loučí se s jakousi směšně zhastrošenou ženou. Klamová zdvihne oči a zasekne se na okenním obraze; zdvihnou ruce, zamávají si.

Moje brzká klientka, pomyslí si paní Lauschmannová.

Shlíží dolů a zaplaví ji vlna vděku, cítí, jak je toto město krásné, plné neznámých pokojů. V hlavě si hlídá jenom puklickou linii svého života, té se zbavuje, ale život, který žije v tomto městě, je průzračný a plný. Takový vždycky byl, nebo ne? Jenom to čisté plátno

natrhl osten zapíchlý v mysli, osten s otráveným puklickým hrotem. Pravidelně se připomíná, marně se ho snaží vyškubnout. Pohledem hladí budovy starého města, ozářené zvláštním jasem.

Takový lahodný, letní podvečer, do něhož jemně zaklinká tramvaj. Rozevře okno dokořán a záclonu přehodí přes vzdušný otvor.

Paní Lauschmannová se navrácí ke svým listinám. Zase stojí nad pitevním stolem. A rozřezává kůži obálek. Jako by rozevírala růžové ženské genitálie.

Píše se rok 2005. Její rodiče byli rehabilitováni.

Takové krásné, letní, napěněné jitro. Do něhož jemně zaklinká tramvaj.

Nasedne se svou vnučkou Barborou a právníkem, u něhož cílevědomá studentka právnické fakulty přes prázdniny brigádníčí, do tmavozeleného luxusního auta. Houpe se na předním sedadle vrnivého vozu. Který se neslyšně blíží k osudové vesnici. Jako silný predátor z vesmíru.

Bez varování.

Na výslovné přání paní Lauschmannové zaparkují v předpekli. Na polní prašné cestě. Pod zelenorudou třešňovou korunou. Advokát tmavými skly slunečních brýlí vzhledne proti slunci. Aby zkontroloval, zda mu letní úroda nebude bubnovat na proklatě drahou střechu.

Vystoupí z plechového korábu.

Tajuplné vůně a směs erotického jiskření, kdy čas stál, jen se nehybně vlnil nad obzorem. Nosem a všemi póry těla se derou pachy posečené trávy. Těžké, uspávací vůně lučních květin. Pronikají do morku kostí, rozněčují asociace vzpomínek, zaklesávají se do sebe jako těžká oka utahujících se řetězů. Kterými je paní Lauschmannová obmotána jednou provždy. Chladivý kov v tom horku zamrazí.

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu potvrdil konfiskaci jako čin, kde *argumenty a rozhodnutí byly účelově zkreslené*. Rudolf a Ulrike Lauschmannovi byli rehabilitováni. Úřady stvrdily, že nebyli kolaboranti ani Němci.

Byli řádnými československými občany.

Predátor

Neusmívám se, ne, jen...

Ano, teď, zrovínka teď, v momentě, kdy advokát rozmrzele zvedl dvěma prsty s leštěnými nehty ze střechy auta rozmázlou třešni a s odporem ji odhodil, kdy se Bára sehnula a jiný krvavý puchýř vstrčila do úst, šťavnatě rozkousla a pecku vyplivla, kdy si advokát postěžoval, proč jsme museli zaparkovat zrovna na tomto zpropadeném místě, mi hlavou projela ta slova. Jako osvobodivý, ale jedovatý šíp. *Polibte mi všichni prdel.* Nebo ještě lépe. *Polibte si prdel.*

Nejsem si tak úplně jistá, koho tím myslím. Čí bíle rozkynuté zadnice. Jako bych se skrze tmavě zelené listí třešňové větvičky zadívala i vzhůru. Vzhlédla do očí každému, kdo...

Bylo by pěkné roztáhnout paže jako v extázi osvětlení. Rozverně se zakřenit. *Polibte si prdel.*

Vracím se mezi ty, kdo mají hlavu zatíženou kilovou hroudou másla. Která v letním parnu roztekla a všechno zmastila.

Úmorné vedro, ochablost a únava. Znovu a znovu. Pořád dokola. Od léta do léta. Koho to vlastně překvapuje, dojíká a baví. Monotónní zeleň léta, suchá půda, jasné obzory. Každý rok své myšlenky opaluju na letním slunci. Rožním je a griluju. Vybledlé barvy horkem houstnou a výrazní. Letmý dotek rozpukané puklické zeminy je připomínkou zaseklého háčku pod jazykem. Háčku na předlouhém vlasci.

Můj otec, Rudolf Lauschmann, byl rehabilitován. Moje matka, Ulrike Lauschmannová, byla rehabilitována. Poslední tečka za úředně právními tiskopisy. Takových let to trvalo. Před páteční smířčí schůzkou si obhlédnu terén.

Teď už můžu.

Za oknem přijímacího salónu, kde stávalo piano, kde Rozálka vytukávala nenáviděné etudy, je navrstvena pyramida. Pyramida prázdných obalů od kávy a kakaa, čajů a kulatého balení trojúhel-

níkových tavených sýrů. Na vrcholku balancuje mumifikované negrovité hrdlo Pepsi-Coly.

Místní konzum. Přecpaný věcmi, jako je moje hlava přecpaná smíšenými pocity. Obchůdek s ubohou výlohou, v níž trůní zaprášená lahev. Někdejší blýskavé zábradlí před vchodem je oprýskané, kovová klika s umělecky vyvedenými secesními ornamenty chybí úplně; nahradila ji bakelitová lepkavost a vstupní mříž navazující pošty. K hlavnímu vchodu a k zachované klice s hadími motivy se nedostanu vůbec: od vnějšího světa jsou odstřiženy vysokým plotem.

Ovládej se. Bud' tvrdá. Nelituj se. Nebreč nad ztraceným časem.

Jenomže z oken vylézá a batolí se neohlášené dětství. Dusí mě tak, jako bych si do vyprahlých úst sypala kakaový prášek přímo z krabic. Na jejichž obalu je vyzubená holandská slečna v bílém čepečku se zvednutými cípy. Dusí mě, zhluboka vdechuju štiplavě zvířený prach a ostrý nostalgický kouř, co vhnání slzy do očí.

Nenávratnost toho všeho.

Zdálo se, že štěstí na lidi mě opustit nemůže. V tom životně důležitém prostoru. Který ve mně dodnes vězí. Nikdy ho nic nevystřnadilo.

Vím, kdo vypustil džina zběsilosti; nakazili se nacistickou prašivinou, aniž by si toho byli vědomi. Nakazili se peklem, za jehož zřízení měli být nacisté po právu – protože spravedlivě nelze – potrestáni. Ale za co trestali mě?

Za co tolikrát trestali zrovna mě? *Já* procházela pekly.

Já byla za existenci pekelných kotlů odkopnuta.

Tolikrát mi hlavou probzučela moucha a dorážela: tehdy, v prvním poválečném létě, jsem samodruhou Ženu poslechnout neměla. Neměla jsem se nechat vystřnadit. Ládínek Stolař by mě ve stodole nenechal. Chtěl mě následující noc propustit.

Měla jsem ve stodole vydržet. Jeden jediný den vydržet na slámě, hmátnout do pavučiny, polknout. Nálada a duch dřívější pospolitosti by se probudily, navrátily, přetrvaly. A můj život by byl jiný.

Jako Popelka nad ošatkou tady přebírám svá kdyby. Zapomněla jsem, že u auta se sluní Bára s právníkem. Který z očí sesmekl sluneční brýle a jedním prstem jemně kopíruje obrys dívčina obličeje i rudě naběhlý srpek rtů; listí stromů přestalo ševelit, i vítr zatajil dech.

Musím se zmátořit. Přestat planě rozjímat. Musím si uvědomit, proč jsem tady. A trošku hejbnout svojí opotřebovanou kostrou.

Vejdu. Nad hlavou mi durdivě zacinká zvonek. Zvoní mi hrana. Těžkopádná, znavená žena s culíkem tmavých, neposedných vlasů omotaných červenou gumičkou na temeni hlavy si mě dlouho nevyšímá. Záměrně dlouho.

Opírá se o pult, přehlíží mě. Zvědavě a úhybně zaostřila kolem obrysu pepsicolové lahve ve výloze. Směřem na náves, kterou profřelo tmavozelené auto a rozvířilo prach. Vnučka Bára s právníkem nevydrželi parno. Jedou se vykoupat. Než si mě tu vyzvednou.

Vlastně ani nevím, co si mám koupit. Všimnu si otáčivého stojanu s pohlednicemi a časopisy. Vyberu podlouhlý pohled. Záběry Puklic. Tvrdý rozkouskovaný obrázek jedné Bohem zapomenuté vesnice. Prodavačka mi odmítne dát obálku, ačkoliv je v ceně.

„To tam sice píšou, ale my to tady nevedeme.“

Polib si, děvenko. A nepřej si, aby ses mi dostala na stůl. Rýpala jsem se celý život v cizích tělech. Abych vyrýpla, vydlabala a našla místo, které je určující. Mohla jsem se dotýkat jenom lidských těl, která jsou zmrtvělá. Tuhá. Bez pohybu a možnosti zaseknout do mě dráp. Živých se dodnes dotýkat bojím. Zarputile a umanutě jsem si patologii vyvzdorovala. I na sobě samé. Na své přecitlivělé psýše, na své periodicky se nafukující hlavě. Možná jsem se jen bála a stále se bojím toho, co najdou, až otevřou a vydlabou mě. Polib si, ty nechotná krávo.

„Eště něco?“

„Kakao, prosím.“

Zaplatím. Peněženku vsunu zpátky do kabelky. A nehnu se. Údiv oblouků pečlivě vytrhaného obočí.

„Eště něco?“

„Vy tady v tom domě, paní –“

„Slečna.“

„Vy tady v tom domě, slečno, také bydlíte?“

„Jo. Proč?“

„Mohla bych se na chvilku podívat dovnitř?“

„Dovnitř? Proč jako? To teda nemohla. Kšeft je jenom tady. Tam jsou soukromý byty.“

„Jenom na chodbu.“

„Proč?“

Ještě vykrojenější údiv zplundrovaného obočí. Ostražitých dravčích křídel.

„Já jsem doktorka Gita Lauschmannová, děvenko. Tento dům kdysi patřil mojí rodině. Než nám ho ukradli. Sprostě ukradli.“

Prodavačka stáhne oblouky do nenávisných úseček. Ústy naporcuje dávku prvotřídních vulgarit. Čerstvých a značkových.

Odcházím se vztyčenou hlavou.

Je nádherně. Vzduch svěží, vůbec ne horký, i když slunce praží.

Rozteklá láva

Denis zabouchne dveře své ordinace. Z prokrémovaných jemných prstů zrzavé sestřičky převezme telefon. Sluchátko vloží mezi vyvýšené rameno a nakloněný krk. Uvolněnýma rukama cvičí: rozpaží a trupem trhavě otáčí střídavě k jedné a k druhé straně.

„Ahoj Natašo. No tak co se děje, jsem v práci. – Kdo? – Lauschmannová? – U tebe v kšeftu? – Dopis? – Odkud je ten právník? – Všechno, i obchod?“

Denis zkoprní, znehybní všechny údy.

„Proč s tím nejde k soudu? – A co na to Ladislav? – Aha. – A cos jí na to řekla ty? – Tos udělala... dobře. – No, a na kdy se ohlási-

la? – V pátek jsem tam, přehodím si službu. A uklidni se. Zjistím, co se dá dělat. Máme čtyři dny, prokrista neječ, vždycky se dá něco udělat. – Sežeň její přesnou adresu, datum narození, rodné číslo. Sežeň to co nejrychleji.“

Nataša položí sluchátko, vejde zpátky do krámu.

Nataša tápe, neslyší, je to jen zvláštní hukot, který se k ní dere ušními otvory. Nerozeznává začátky a konce slov, omluví se, uteče zpátky za závěs, sesune se ke stolu. Zhluboka dýchá. Postaví vodu na kávu. Hukot myšlenek mizí, nastává odliv. Soustředí se. Vstane, uhladí si boky, srovná bílý límeček. Snaží se zapomenout na bolavé, oteké kotníky. S úsměvem se vrátí.

„Takže, promiňte, paní Drbavá, co jste to chtěla?“

„Cukr krystal, rejži, jednu majolku, sůl, droždí a kus toho eidamu na obalování.“

Nataša snáší jako včela nenasytné ženě potravu, ještě že je mezi nimi pult, ochranná hranice, všechno by roznegli, vykradli a sežrali jako všežravé kobylky.

„Je to všechno? Dneska ráno dovezli taky výborný zákusky.“

„Jo, holka, já nemám na rozhazování. Jako někdo.“

Drbavá se s ohmatanou peněženkou v ruce nakloní k Nataše.

„Vnučka vod Kleina, teda vod Malýho, prej kupuje každej tejden ty v igelitu balený bábovky, sama prej neupeče nic.“

Tázavě se dívá na Natašu, na které ulpěl stařecký dech zkysaného zelí.

„Ále, sem chodí tolik lidí, paní Drbavá, kdybych si měla pamatovat, co si kdo u mě všechno nakoupí...“

„No, dyť já si to můžu vověřit i jinak.“

Hlas paní Drbavé ztvrdl.

„Tak kolik jsem dlužná?“

Ozve se táhlý pískot.

„Promiňte, hned se vrátím.“

„To se tak někdo má, uvařit si v práci kaffičko. To já se teda v kravíně ani nezastavím. I když jsem kdysi taky kaffičkovala, eště na úřadě.“

Nataša obsluhuje další hlavu pondělního hladového hada a sklem výlohy zahlédne Drbavou, jak se zastavila. S poštačkou. Několikrát se obě otočí směrem ke koloniálu. Drbavá máchá rukou a poštačka jí mocně přikyvuje, lokty opřena o rám svého modrého kola, zadek vytrčený ke kostelu.

Určitě probírají, jakej jsem vydřiduch a jak zase podražilo. Omylem drcne loktem do napěchovaného sáčku s čočkou. Hnědé lentilky drnčí na zem, lupají pod nohama. Nataša vzdychne.

„To máme ale dneska smolnej den.“

Obcháším si statek, zrenovovaný lihovar, někdejší škrobárnu, přidružené dílny. Lidé uvnitř si mě zvědavě prohlížejí a mile zdraví. S úsměvem odpovídám.

Nevědí, kdo jsem.

Obcháším naši vilu, dnes nedobytnou tvrz, ze všech stran. Marně zvoním, marně se domáhám sběračky v ruce zestárlé Ženy, marně. Závěsy jsou zatažené, záclony v patře se zavlnily.

Zchladím zpocené spánky v kostele. Žhavá kopí jsou zkosená, napichují prázdné lavice. Dosednu do stínu zpovědnice, kam žádný paprsek nedosáhne. Vyčistím skla brýlí. Přepočítám prsty. Na nic nemyslím.

Takový poklidný návrat domů.

Probere mě andělské zvonění, netrpělivý klakson.

Vyjdu do lávové žluti. A rozpoznám první tvář. Dceru porodní báby, která mi pomohla na svět. Která se nebála mi do dlaně vtlačit cibulku.

„Všechno je to nakonec jenom vodpad.“

Poslední zákazník odejde. Nataša smete na lopatku čočku, ztěžka vstane. Očima se nalepí na výjev z návsi. Vyřízl ho průzor výkladní skříně.

Leknutím jí klesne ruka. Hnědavé knoflíky se znovu rozeskáčí do všech koutů. Tentokrát po celém linoleu.

Poštačka zpevnila postoj. Drbavá rázovitě rozkládá rukama, síťovku s nákupem mezi nohama. Předvádějí se před drobnou postavou té elegantní dámičky v brýlích, nakrucují se před stařenou v letních, tmavomodrých kytičkovaných šatech a italských sandálech se širokým podpatkem. Která do své kabelky nacpala kakao a pohlednici. Dokonce se společně čemusi smějí! Řehní se a těsně před tím, než ta cizinka – která si nárokuje Natašinu střechu nad hlavou i živobytí – odejde k nedaleko stojící mladé holce a fešnému chlápku v černých brýlích, podají si s ní ruku. Drbavá ji dokonce obejmě. Div že se obě neukloní.

Nataša mrskne vztekle lopatkou a smetáčkem o zem. Houkne na holčičku, která se domáhá nanuka.

„Mám zavříno, přijď za hodinu.“

Rozeběhne se ke dveřím. Pravá noha podklouzne jako v kolečkových bruslích. Knoflíky čoček se výsměšně rozjedou pod pantoflemi. Nataša kecne na zadek. Než se zlostí celá roztřesená sebere a postaví, je prostor na návsi prázdný. Jako by to celé byl jen úzkostný prelud s přízraky. Vypětí je neúnosné, Nataša se rozpláče. Mechanicky a bezmyšlenkovitě si na jazyk položí čočku, polkne.

A zapije hltěm zteplalé Pepsi-Coly.

Ledy pukají

Uběhnou čtyři dny.

Sedím v autě zpřímá. Hodina vítězství se blíží. Blíží se okamžik, kdy zdvihnu ukazovák a prostředník, rozevřu široké sametové V. Promyslím, kam umístím muzeum zemědělství. Symbolická připomínka starých dobrých časů.

Ostatní jim nechám.

To bude velkolepá tečka. Která Puklickým vyrazí dech. Proč bych namáhavě rozestavovala dochovaný zlomek původního nábytku, rekonstruovala zámeček. Byla by to masochistická sebetrýzeň. Postavím jiný pomník.

S hukotem nás předjede rudé auto japonské značky a zvíří prach.

Obecní úřad. Sedíme u hranatého stolu. Úzkého jako had zplacatělý pásy buldozeru. S bachratou skleněnou vázou uprostřed. Trčí z ní zaprášené umělé kalíšky křiklavě žlutých narcisů. Obměněná boxerská mužstva. Kdopak z nás bude mít rozšklebenou kůži pod okem? Kterou bude chladit kovovým předmětem.

Jsem klidná. Tentokrát to *já* nebudu.

Sedíme tři proti třem. Jen si potřást pravicí, zapíchnout loket do zaprané šedi ubrusu, zaklesnout dlaně a poměřit síly. Já, která životu, která svým minulostem znovu a znovu odpouští. Vnučka Barbora s vyčesaným drdolem, aby vypadala usedlejší. Právnick, který odložil značkové sluneční brýle do ještě značkovějšího kovového pouzdra a sako ležérně zavěsil přes roh opěradla.

Proti mojí tváři se vlhce blýskají hnědé oči Ladislava Stolaře mladšího, syna muže, který mi vyrobil podkovu pro štěstí a pak mě nechával vyhladovět. Po tátovi zdědil starostovskou vládu, vyčouhlou postavu. I nadání vlasů dokonale zbělet. A naproti Barče vyčkává... Ano, je to on. Boule na Ženině břiše. Stolařův bratranec Denis. Dnes vymydlený pražský lékař, ortoped. Syn Ženy, která dodnes míchá husté polévky u našeho stolu. Syn Ženy, která mi kdysi cpala do krku vodový chléb, když on se ještě koupal a vznášel v plodové vodě, přichycený pupeční šňůrou. Syn Ženy, která se ke mně nezná. Když vešel, seznámili nás, poptal se na mou specializaci, uhýbal očima, rukou mi nepotřásl. Takové setkání a tak unyle proběhlo.

Židli naproti právníkovi skřípavě rozsedl věčný holič Klein. Čas ho nepoznamenal, sestřih obarvených vlasů má moderní. A pán-

ské vůně, do nichž je zahalen, jsou těžší a výraznější. Políbí ruku vysokoškolačce Báře, hlaholí.

„Mám rád vůni santalového dřeva, ale ta se ke mně nehodí, je taková moc frivolní.“

Dva přizvaní muži z obecního zastupitelstva stojí proti nám, u zdi. Nesednou si, kryjí záda mužské trojici. Zrzek s nakynutým obličejem si – v tom vedru nepatříčně – oblékl kostkovanou flanelovou košili. S vyhrnutými, nad loket pečlivě srolovanými rukávy. Druhý se usmívá, má červeně olemované tílko, obnažené bicepsy a číslici jedna na sportovní hrudi. Jsou mladí. Jsou nesví. Ošívají se, pot stéká pod flanelem a štípe. Bojí se o svá zabydlená hnízda, přeplněná televizory a naleštěným sektorovým nábytkem.

Je fascinující, jak se za ta desetiletí podezíravý stín podvodné krádeže neslyšně přesunul na mě. Na okradenou. Pamětníci vymírají. Legenda o vpádu hamižné báby ožívá.

Jenomže já už, chlapci, svůj majetek, očuraný a nasáklý pachy cizích těl, zpátky nechci. *To* vám přijíždím říct. Jak říkám, chlapci, svůj majetek už nechci. Což vám nebudu věšet na nos hned. Ať se taky jednou pro změnu smažíte v nejistotě vy. Chci, abyste na návsí postavili pomník. Mému otci. To je cíl, který mám na dosah ruky. Můj pocit naplnění.

Právník je dokonale připravený. Ve svém mahagonem vykládaném voze se vlčácky křenil.

„Nemůžeme prohrát, paní doktorko. Tahle schůzka je zbytečná.“

Těší se na brzký a tučný příděl z kořisti. Jenomže já už, chlapci, svůj majetek zpátky nechci.

Fyzicky je v zasedací místnosti obecního úřadu přítomno osm lidí; hemží se jich tu víc, cítím to. Na obou stranách.

Je tu přeplněno.

Vychutnávám svoji převahu. Jak je to najednou prosté. Mladinká sekretářka s dlouhými nehty – vlastně asistentka starosty, jak mě

okamžitě opraví – nás s vyplazeným jazykem šouravě obchází; z tácu odděluje příděly voňavé a silné kávy. Než bílý šálek postaví přede mě, vyšplíchně na podšálek horká čern. Na porcelánové bělobě ulpí a zaschnou drsná kávová zrníčka. Zaschlý trus na rezavém kolečku, v jakém se rozvážel hnůj. Připomíná mi to rozbředlou pražskou čvachtanici tajícího sněhu. Zčernalého špínou ulic.

Za okny žhne slunce.

Právnick si vzal slovo. Ano, jak je to najednou prosté. Žádná bouřlivá satisfakce. Přidržím si na kolenou tmavomodrou koženou kabelku, občas se mimoděk dotknu obrouček brýlí. Nebe dlouho lhostejně mlčelo, než spustilo tento osvěžující déšť. Opouštím složité právnické klíčky, paragrafy bych se neproklestila. V mysli jsem o krok dál.

Otci odhalím pomník na návsi, skutečným jeho představu zemědělského muzea, určitě toho po stodolách v okolí ještě dost zbylo.

Mladý Stolař. Jeho holka s kosou už taky dorostla a na prut si chystá příslušný háček. Upřeně se mi zadívá do očí. Ještě že mě chrání okrouhlá skla, oči by mi vypálil tím pohrdavým šklíbnutím. Několik dlouhých vteřin ani nezamrká, nepřeklopí úlevnou clonu přes tu svou pichlavou zášť. Ano, mladý Stolař v džínové polokošili a bílých kalhotách je klidný. Podivně klidný. Místo omluvného pohledu pohled pohrdavý. A výsměšné, ano výsměšné zdvihnutí koutků rtů. Opustí můj obličej a očima přistane na černých deskách, které před sebou hladí a láskyplně onipuje. Což mě začíná zneklidňovat. Přece jen je synem svého otce; zdegenerované potomstvo stačí ledacos pochytit. Poposednu na okraj židle. Vyrovnam záda. Špinavý šálek přitáhnu blíž.

Ještě dnes je klidný.

Bere si slovo a vstupuje do ringu.

Čamrdy kmitají

Nataša kmitá za pultem jako čamrda, cinká basami piv. Je pátek, lidé se zásobují na žíznavý víkend, šťastní luftáci plní baťohy. Nataša schová pecny pod pult; chleba je jen pro místní, zato čočky má dostatek. Při nákupu nad sto korun dostane každý jako bonus papírový minipytlík s chrastivou čočkou, jedna porce výživné polévky. Nataša má na sobě sváteční šaty a umně sčesaný drdůlek, Hanka Malá jí ho nakadeřila. Ať si ta pražská bába nemyslí. Nejraději by zamkla krám a šla šmírovat pod rozevřená okna obecního úřadu. Jenomže kšeft je kšeft.

Vejde Hanka Malá, obejde hrozen lidí, za Natašiny zády zmizí za závěsem. Vynoří se v bílé zástěře bez rukávů.

„Pomůžu ti. Ať to rychlejc vodsejpá. Taky s tebou potřebuju mluvit vo tom našem fakanovi. – Brácha přijel?“

„Jo.“

„Tak je to dobrý.“

„To je sice všecko moc pěkný, co nám tu vo paní Lauschmannový vykládáte, pane doktore, ale my máme zasejc svý informace. A ty sou teda dost vodlišný. Její fotřík byl potrestanej jako nacista.“

„Opakuji, že otec paní Lauschmannové zemřel v koncentračním táboře. Byl to řádný československý občan. Jak jsem řekl. Konfiskace majetku byla protiprávní, dědicové mají právo na odškodnění a navrácení veškerého nezákonně zabaveného majetku.“

Červeně olemované tílko se odlepí od zdi.

„No jo, ale ani to přece ještě nevyklučuje, že jako nebyl nacista. Dyt' voni mohli kterýhokoliv Žida, kterej moh a chtěl bejt válečně užitečnej, prohlásit za čestnýho árijce, že jo, Láďo, říkám to dobře?“

Požízek v kostkované flanelové košili, ksicht jak vařený rak, mu ozvěnovitě přizvukuje. V ringu začíná být dusno. Copak těm holo-brádkům nikdo nevysvětlil, že tohle je můj triumfální návrat?

„Všichni tu říkají, a to může potvrdit tady pamětník pan Malý, že to byl kolaborant, a proč ne, to, že umřel v koncentráku, to to přece nevylučuje. Že to nevylučuje? Já si myslím, že to nevylučuje.“

Flanel zabloudil v souvětí, jedno slovo mu učarovalo. Jedna pravda nevylučuje jinou pravdu. Jedna lež nevylučuje jinou lež. Mého právníka neposlouchali. Nebo nerozuměli. Nebo se utahuje smyčka z jiného času. Právníka z rovnováhy nevychýlili.

„Na své pocity, dojmy a subjektivní názory máte pochopitelně plné právo. Řeč zákonů však mluví jasně. Rád bych vás ještě upozornil, že jsme sem nepřijeli diskutovat o faktech, která jsou úředně stvrzena razítky. Rozhodnutí jsou jednoznačná. A je to jen dobrá vůle paní doktorky Lauschmannové – přiznám se, že pro mě poněkud nepochopitelná a záhadná – které se stala nesmírná křivda, že je ochotná se s vámi ještě před započítím soudního řízení dohodnout, protože by nerada, kdyby...“

Maso svalů v tílku se znovu odlepí od chladivé zdi.

„Nebo, jak jste říkal, že tady paní Lauschmannový Stolařova rodina nevrátila ani ty kožichy a zlato, co si u nich její rodiče nechali. Přece to schovávali celou válku a šlo jim vo krk, tak proč by to potom vraceli?“

Ani pořizek ve flanelu se nedá odradit od svého dovětku.

„No já si tu dobu nepamatuju, ale prej mluvil německy a málo platil. Takže to nevylučuje, že von –“

„Prosím? Kdo *von*? Mluvte konkrétně.“

„No, starej Lauschmann přece.“

Ring volný

Barbora si navléká boxerské rukavice. Nadzdvihne provazy, skloní hlavu. I ona vstoupí do kolbiště slov. Tuží se. Přítomné zpraží pohledem, osmahne na pánvi svého pohrdání.

„Je ve vašem vlastním zájmu chovat se k nám korektně, zvláště tady k... k paní doktorce Lauschmannové, která byla tak velkorysá a iniciovala tuto výstřední schůzku. Protože si mohla vymoci okamžité navrácení veškerého majetku a vaše okamžité vystěhování na ulici. Z dosud řečeného jasně vyplývá, že vaše postavení je postavení zlodějů, co neoprávněně vnikli do cizího objektu, který desetiletí úspěšně devastovali.“

Spokojeně mrkne na svého právníckého guru a nemilosrdně na flanel.

„Mluvit by měli pouze zasvěcení. Což ovšem *nevylučuje*, že se ve vás skrývají kvality jiného druhu.“

Dříve než stačí zmatený pořízek rozevřít masité rty, promluví sám Stolař.

„Vo tom, kdo je tady velkorysej, by se dalo – slečno nebo snad mladá pani – úspěšně diskutovat. Já teda na rozdíl od vás vim moc dobře, vo čem mluvím. A rád se s váma vo to podělím.“

Po svém otci zdědil smysl pro dramatickou zkratku. Nechá doznít trapnou pauzu. Pohledem napíchne právníka.

„Ale vy asi nevíte, koho zastupujete.“

Další pauza.

„Pane starosto, skutečně je ve vašem zájmu a v zájmu puklických obyvatel, abychom se dohodli na co nejschůdnějším a nejrychlejším částečném vyrovnání a výhledově promysleli postupné kroky navrácení majetku, aby to pro vás nebylo tolik... bolestné. To je celé. Jinak se můžeme rovnou rozejít.“

Stolař se opře do židle plnou vahou. Rozkošnický se zhoupne.

„Paní Lauschmannová, kterou tady tak vehementně zastupujete, se léčila dlouhý roky na psychiatrii. Ale to vy určitě víte. Nebo ne? V blázinci. Ve cvokhauzu. Takže my máme jistý a řek bych dost velký pochybnosti vo její svéprávnosti, a tudíž taky vo voprávněnosti jejích majetkovejch nároků. Proč třeba paní Lauschmannová eště

dneska nepromluvila? Proč nechává furt mluvit jenom ty druhý? Dokáže ještě vůbec souvisle vnímat a mluvit? Umí mluvit?“

Flanelová košile se pohne.

„No, i kdyby uměla, tak to vůbec nevyučuje –“

Ringem prošuměl ostrý neklid. Propírají špinavé prádlo v neckách. Protivník se vytasil ranou pod pás. Jen na mně záleží, bude-li smrtící.

Úder vrací Bára. Rozlícená pokřikuje na Stolaře, aby mu připomněla, kdo tady určuje pravidla hry. S každou větou se zvedá vzhůru. Prudce se předkloní nad tuhými narcisy. Až se baňatá váza zakymácí. Zachytí ji mezi vyboulenými prsy a s bouchnutím postaví zpátky. Takto předkloněná se zapře o desku stolu. Nadávky vyplivuje do pórů Stolařova obličeje. Který se pobaveně odtahuje, odvrací a vtěsnává do opěradla. Frajersky se pohupuje s rukama na stehnech bílých komínků. I s rozvrzanou židlí.

Barbora se napřímí. Jeden narcis se jí umělohmotným lístkem zaháčkje za knoflík blůzy. Trhne stonkem a narcis prudce odhodí. S ním odlétne i růžový knoflíček. Ostře vroubkovaný lístek se nepustí. Zapadne jí za výstřih. Zrozpačitělá Bára pobídne k odchodu mě a právníka. Ten nevzrušivou, nacvičenou rétorikou sezení ukončí.

„Se žalovanou stranou se tedy uvidíme znovu. U soudu. Mimosoudní dohodu bohužel pro nevstřícnost jedné ze stran zkoordinovat nelze. Na brzkou viděnou, pánové.“

Vstane. Postaví se za mou židli. Následuje Báru mimo provaziště, pryč z brebentícího ringu.

Sedím dál. Sama proti pěti. Špitají. Absence vydávaných zvuků mě propojuje s Denisem; zjemnělé senzory v něm tuší sympatizujícího pozorovatele.

Návraty proti proudu času cenzuruju ve vzpomínkách. A nakonec si je musím vypít až do hořkého dna nahlas, dokonce před svědky. A před

jakými svědky! Předposlední očištec. Pak přece zbývají už jen zážitky nalepené *odtamtud*. I v nich by byli schopni vymáchat mi držku.

Takže ta dnešní rána pod pás ještě nebude smrtelná.

Zestárlí lvi

Nataša za závěsem ofukuje hnědavé knoflíky z lopatky a plní jimi další a další sáčky; bonusy zdarma jdou rychle na odbyt. Hanka Malá vystrnadila chataře, který se dožadoval čerstvých rohlíků. Za pultem zbývá stará Drbavá. Nataša před ni položí prémiovou dávku čočky.

„Tak pěknou sobotu, pani Drbavá.“

„Vyhrála jsem *dva* pytlíky, Nataško! Dyť sem na kase cálovala celý dvě stovky, tady Háňa to potvrdí.“

Nataša před rozhořčenou paní v šátku přisune druhý chrastivý sáček.

„Tak to blahopřeju, paní Drbavá. Nashle.“

„Eště sem se chtěla zeptat, nevíte něco vo tom rokování na ouřadě?“

„Zatim nic. Eště tam furt seděj. Chystáme se na čumendu.“

„Du s váma.“

„To není nutný.“

Drbavá se stejně jako poštačka stydí za své pondělní selhání. Za vstřícné dlaně. Poštačka svou nenávist rozváží na kole, pomluvami koření nízké důchody. Drbavá si ulevuje mezi řadami kravských zadků.

„Jak říkám, děvenky, du s váma.“

Zvonek zacinká, do krámu vstoupí Mistr Oujezdský. Troje ženská ústa se rozevrou, zapomenou na okolní svět a ohromeně vzdychnou.

Nevzdávám se. Jsem v právu.

„Ano, léčila jsem se. A divíte se? Po tom všem, co mi provedl váš otec, Láďínek Stolař, pohůnek a vlezprdelka mého otce?“

Právník se mě pokusí zarazit, odtáhnout za loket.

„Znovu opakuji. Paní doktorka Lauschmannová projevila ne-
bývale velkorysou snahu. Pokud se druhá strana vzpírá jakékoliv
dohodě, nemáme tu déle co pohledávat. Vaše poznámka, pane
starosto, je nejen nevhodné zasahování do osobního života mé
klientky, ale za jistých okolností i žalovatelná urážka a s případem
samým absolutně nesouvisí.“

Cloumá se mnou.

„Je to ztráta času, paní doktorko, věřte mi. A zbytečné rozčilování.“

Stolař se naposledy zhoupne. Závěrečné tůknutí židle, na parke-
ty mocně dodupne podrážkami zaprášených adidasek. Olemované
tílko a flanel se o krok přiblíží k jeho zátylku. Reagují na smluvené
znamení. Ostražití osobní strážci.

„A my s tím vším jako máme dělat co? Když nám chce vzít stře-
chu nad hlavou? Dělá neviňátko, rajzuje nám tu po vesnici jako učiněný
andílek, skupuje kakao, všechny by chtěla vokrást, všechny, co tu
léta poctivě dřou. Jenomže to může jenom člověk svéprávněj. A to
vona neni, to vona teda rozhodně neni! Podívejte se, co tu mám.“

Stolař rozevře černé desky. Snaží se z kroužků uvolnit štos
okopírovaných listů. Dosud mlčenlivý Denis listy jemně přiklapne
a uvězní. Začnou se handrkovat. Denis šeptá.

„To sem ted' už skutečně nepatří, vždyť je to jinak, chtějí se do-
hodnout, nedělej ostudu.“

Stolař rudne. Nepříčetnou zlostí. Desky vytrhne.

„Navrhuju krátkou pauzu.“

Oba krátce zmizí. Za dveřmi. Do usrkávání kávy mi drnčí jejich hlasy.

Všichni mlčí. Natahují slechy jako zajíci. Aby rozluštili obsah
skrytého monologu. Slunce se vyvaluje a přebytečnou energii roz-
pouští v kapkách potu na tělech přítomných. Holič požádá asistent-
ku o minerálku. Dívce je trapně. Překříží ruce na prsou. Okusuje
si prsteníček levé ruky. Odhání imaginární mouchu. A ustrašeně
sebou trhne, když se rozhodneme odsunout židle.

Já jediná se nezpotím.

„Ty drž hubu, doprdele, dyť ty jsi tady jenom jako svědek, vzal sem tě jako zástupce vobyvatel zámečku, a místo abys bránil starou mámu a ségru, když je chtěj vyšplouchnout jak špinavou vodu na ulici... Mělo mě to napadnout hned, dyť tady nežiješ, nemáš tady k tomu žádnéj vztah, člověk si říká, vemu někoho študovanýho..., měl jsem vzít někoho z místních.“

Sotva stačím ucuknout, jak rychle se *vážený pan* starosta vřítí zpátky.

Nezdržuje se rozcvakáváním kroužků. Listy vyškubne. V prstech potězká vyrvané papíry. Poklepe Denisovi otcovsky na zápěstí. Aniž se na něho podívá.

„Denisi, díky za pomoc, ale teď už je to záležitost těch, co tu doopravdy žijou a maj to tu rádi.“

Denis se nenechá odstrčit.

„Tohle je taky moje záležitost, když dovolíš. Okolnosti se proměnily, netušil jsem, že se doktorka Lauschmannová chce dohodnout. Vytahovat v této souvislosti její zdravotní problémy je... nevkusné.“

„Nevkusné? Svinstvo je to. Pojd' pryč, na co čekáš?“

Stolař se na rozklíženou Báru neobráť. Rozčiluje ho rozkol ve vlastních řadách. Ta Denisova slušná vstřícnost.

„Najednou! Najednou se panáček cuká. Vo tý nesvéprávnosti to byl přece tvůj nápad. A chytrej.“

Denis se mi do očí nepodívá. Studuje kružnici hrnku; obruč studně, kam se studem propadá. To je tak osvěžující pocit. Že se v této místnosti stydí ještě někdo jiný. Nejen já.

„Neznal jsem všechna fakta, měl jsem k dispozici jenom kusé a hodně zkreslené informace od matky, Nataši a od tebe.“

„No, tak si ty fakta tady pěkně sesumírujem.“

Denis svou krásnou ruku s dlouhými prsty položí na černé desky. Teď už vyprázdněné.

„Nedělej to, Ladislave. – Bude asi opravdu rozumnější vyřídit všechno soudní cestou. Paní Lauschmannová, omlouvám se za nás za všechny, hlavně za sebe, je to nechutné, já vím, a těžko pro své jednání naleznu omluvu, protože –“

Stolař si Denise nevšímá. Definitivně.

Rozhodí si papíry potěšeně na stůl. Jako profesionální karetní hráč. Povytahuje jednotlivé trumfy směrem k právníkovi. A slova, ty drilem vycvičené neoblomné posly, vysílá ke mně.

„Já mám totiž dost dobrýho známýho, co má známý na psychiatrii, a podívejme se, co tam pro mě našli.“

Právníkův panovačný signál k odchodu. Nerušeně si přerovná a překontroluje dokumenty. Které nacpal do aktovky. Znovu ke mně popojde, znovu se dotkne mého ramene, abych se zvedla; tentokrát méně razantně. I on je zvědavý. Větrí skandální odhalení.

Já větrím starou známou bolest hlavy. Ozývá se nenápadně. Už několik let se mi hlava nenafukuje a nebobtná naráz, trýzeň sublimovala do několika rafinovaných fází. Nejprve trhavá bolest. Jako kdyby mi vlasy a čelo někdo polepil tlustými, rozžvýkanými žvýkačkami. Rozemnul a rozmasíroval je v růžových cuchancích. A pak je prudce strhával. Škubavě odervával. To je první fáze.

V té následující mi už neznámá síla několikrát přelepuje hlavu širokou, našedlou kobercovou lepenkou. A pak strhává přilepené vlasy po celých trsech. I s kusy masa. Zůstane zkrvavená, tvrdá lebka.

Nevzdám se. Já jsem v právu. Je dobře, že se neúnavně vracím do své jámy. Kde zestárlí lvi pelichají po chomáčích a cení prořídle zbytky zažloutlých zubů.

Nehnu se.

Právnick popadne svou aktovku, sako si ležérně přehodí přes rameno.

„To vám, pane starosto, neuzná žádný soud na světě. Naopak: *my* podáme trestní oznámení na neznámého pachatele, který porušil lékařské tajemství o pacientově stavu. Pokud to vůbec celé není padělek a laciný trik. No tak, půjdeme, paní Lauschmannová.“

„Jen si počkejte, pane doktore, bude to jen chvílička a stojí to za to. – Tak si to shrnem. Nikdy jste si nezměnila příjmení, žeáno? Je to tak? Je to tak, Frau Gita Lauschmann?“

Mluví ke mně vestoje. Já sedím. Před soudním tribunálem samozvanců. Závěrečné vynesení rozsudku. Vina známa není.

Tuhnu, pozoruju Stolařovy chlupaté ruce a hrbolatý nehet na palci, zažloutlý ukazováček od kouření. Začínám se trást. Moc dobře vím, co přijde.

Zabránit tomu nelze.

Bonus

Mistr Oujezdský vejde, zpoza závěsu ženské ruce přivezou kolečkové křeslo, je usazen, hýčkán, popostrkován podél pultu, aby se neunavil. Blahosklonně přebírá do rozevřené nákupní tašky na kolečkách a do batohu čerstvý chléb, rohlíky, trvanlivý lovecký salám, kuřecí šunku, věnec špekáčků, čabajku, kremžskou hořčici, tuzemský rum, lahev koňaku, oříšky kešu, mandle, dvacet piv. Obě dámy snášejí jako pilné včelky z regálů mlsy. Mistr Oujezdský vyjeveně sleduje, jak před ním třetí omámená víla, Drbavá, s každou stokorunou odpočítává a vrství záhadné trpasličí papírové sáčky.

„To je bonus pro věrný zákazník, víte, Mistře. Hlídám to, aby vás nevzali na hůl.“

Nataše vzplanou tváře náhlým nápadem. Na pult postaví baňatou lahev portského, kterou jí z výšky Hanka Malá podává.

„Mistře, kdybyste nám každý ten pytlík podepsal, to by byla teprv nákupní horečka.“

Bílý plášť na štaflích se rozzáří.

„Jo, ale radši vzadu, Natašo, eště by nám Mistra vočumovali.“

Mistr Oujezdský se orosí, poslušně zaleze za závěs, sedne k uma-kartové desce stolku. Přes hrbolatý povrch čočkových přídělů černým fixem smolí *Srdečně a s láskou Jiří Oujezdský. Srdečně a s láskou Jiří Oujezdský. Srdečně a s láskou...* Hanka Malá dopíše místo a datum. A Nataša s Drbavou za jeho zády chvatně plní další a další dárková baleníčka.

„A pročpak? No co se vás ptám, vy to sama víte nejlíp. Protože tím krejete svoje zločiny. Svoji pravou tu... identitu. Vždyť vy jste nebyla vdaná jenom jednou, jak je to vo vás všeobecně známý, vy už jste totiž byla vdaná předtim, a dokonce jste měla dítě, nikde neuvá-děnýho syna jste měla, dneska by mu bylo přes padesát. To nám můžou dosvědčit Denisova máma i paní Drbavá, co tehdá dělala na národním vejboru, a hlavně tady pan Malý. Viděl vás, dyž ste tu v padesátejch letech byla na špacíru, na vejletě.“

Klein se potěšeně zavrtí. Několikrát přikývne a přitaká zdviženou pravicí.

„Protože ty si na to dobře vzpomínaj, ty vašeho tehdejšího starýho viděli na vlastní voči a vaše břicho taky. Vsadim se, že vo tomhle a vo dalším nemá tady pan jurista ani páru.“

Skoro nikdo to neví, ty smrade.

Vychutnává nastalé ticho. Kovář kuje železo, tepe do kovadliny.

„A to dítě zabili, muž se ve čtyřiapadesátym voběsil, a vy se tvá-říte nad každým pohoršeně, filozofujete si a stejně po tom všem myslíte jenom na to, jak se napakovat. – Chci vás ukázat v pravym světle. V hlavě máte všechno pomotaný. I pro vás to bude prospěšný, ujasnit si některý věci.“

Stolař mladší si nasliní prst. Přebírá svůj poklad, přehazuje hnůj, přeskupuje horečně listy. Jeden z nich zdvihne nad hlavu. Otáčí se s ním. Na všechny strany. Celým trupem. Toužebně očekávané eso, vydražované umělecké dílo.

„Tak tady to máme. – Syna Rudolfa vám zabili. A váš muž, Adolf... Sráz, tak ten se zabil sám.“

Barbora přiskočí, pokouší se mě násilím postavit na nohy. Odvést odtud. Zaklesne si mě zezadu v podpaží. Vysmeknu se jí. Upravím si náhubek a chrániče.

Mě fascinuje ta neskutečná připomínka něčeho, co se zdálo být zapomenuté. Vysmeknu se jí. Uraženě se vrhne ke dveřím. Já si přisunu židli blíž k hraně stolu. Aby ke mně nemohla. Oči nespustím ze Stolaře.

„A vy se mě tedy ptáte na co?“

„Na co? Kdyby byla pravda, že jste prošla koncentrákem a tam vám pomřela celá rodina a pak jste si prožila ještě něco takovýho, kdy vám zase pomřela celá rodina, tak se ptám, jak je možný, že vy jediná jste dycinky přežila, zrovinka vy. Nebo jak je možný, že jste se z toho aspoň nezcvokla, nepomátla úplně. Jak je možný, že se vaše myšlenky pořád upínaj jenom na to, jak vokrásť a zničit nevinný, poctivý a pracovitý lidi, když ani ubožáci, co jim pak ty vaše lány znárodnili, zpátky nic nechtěj.“

„Jinými slovy, ptáte se, jak je možné, že ještě žiju?“

Kolem Mistra Oujezdského se vrší balení hnědavých bonbonů, není kam šlápnout. Nataša zapne vaříč, postaví konvici s dobrou vodou, do hrnku odsype káfičko.

„Děkuji vám, dámy, je to pro mne neskutečně velká čest, ale už budu muset jít.“

Dámy překotně odhrabávají bachraté překážky, odhrnují sáčky do stran, stěny zpevní svými těly; stezkou projdou Mistrovy bosé

nohy v sandálech, s neostříhanými nehty palců. Průchod vzápětí zaplaví nezadržitelná lavina.

Nataša do přeplněné pojízdné tašky vkrouťí po stranách dvě lahve portského. Hanka Malá opráší záda; v kamrlíku za závěsem se Mistr Oujezdský otřel o bílou zeď. Drbavá navrch batohu přihodí pečlivě odpočítávané sáčky s čočkou.

„Ty eště nejsou podepsaný, Mistře. Musíte si je podškrábnout doma. Sám.“

Nataša do čtyř skleněných stopeček nalije průzračnou tekutinu.

„Na posilněnou. Domáci slivovička. Mistře, taky starosta by s vámi moc potřeboval mluvit, máme tu teď velký trable, veliký, spoléháme na vás.“

Mistr Oujezdský políbí dámám ruku. Nataša s Hankou mu nasadí batoh, pod ztěžklé popruhy na ramenou vloží balíčky s měkoučkou vatou.

Drbavá rozevře dveře a ukloní se.

První šok a ohromení zamrzne. Už neroztaje. Lepkavé napětí. Bára zatuhla u dveří, s rukou na klice. Nevěřičně si mě prohlíží. Ani ne tak překvapením, kolik utajených třináctých komnat můj život nasál; spíš vztekle. Že jsem na rozhovor o tak intimních věcech přistoupila. Právě s těmito lidmi. Právnick se – naoko pohoršeně – pokusí vrátit rozhovor do věcných kolejí. Přinutit mě k okamžitému odchodu; je popuzený, že ho neuposlechnu. Jediný, kdo si mě neprohlíží s nestydatou lačností, je Denis. Naklonil se ke Stolařovi, občas syčivě zašpitá. V trpkém tichu stejně nikomu neunikne ani slabika.

„Chce se domluvit, vynášet dokumentaci o pacientovi je trestné, úplně zbytečně mě tím ohrožuješ.“

„Byl to tvůj nápad.“

„Měl to být podklad pro případ krajní nouze, pokud by nebylo zbylí. Nemohl jsem tušit, že s tím vyrukuješ v plné parádě hned na začátku.“

Mínění ostatních mě nezajímá. Ale vždycky mě dostihne.

Rozesmátí paňácové

Promluvím ke všem a k nikomu.

Jen řasy se mi začínají chvět. Ten mikroskopický třes ohlašuje blížící se příval, dravý tok a proud, bouři. Zatím se jen stmívá a hromadí dusno. Samotná bouře je ještě daleko. Rychle proměnit lítostnou bezmoc v obeliskový vztek. Rychle se upnout k jakékoliv představě, která mě vysvobodí.

Stolař mladší.

Představuju si, jak mu z úst rvu jazyk. Zaživa. Růžového lososa. Rozprostřu si ho na chleba namazaný máslem. Na plátek chleba položím ten podlouhlý kus lososa, ten solený sledový filet, olejovitý jazyček naložený ve slinách, do kterého se zakousnu, ještě v mých ústech by sebou několikrát zamrskal. Ani hlásku by nevydal. Možná záupnění. Já to přece umím, já umím nenávidět. Ale teď je to jen snaha udržet se v lati, nezkolabovat, neječet.

Vteřiny uvnitř mojí hrudi duní jako o život. Vteřiny vně se vlečou zvědavým napětím. Vlomím se do zurčivého šepotu.

„Já o tom mluvit chci. Nemám se za co stydět. A promluvím o tom raději hned, než se bude spiklenecky drbat po celé vesnici. Než celá ta věc přeroste do nesmyslných bludů. V hlavách desítek puklických... Stolařů.“

Stolař pootevře rty. Pro jistotu neřekne nic. Abych si to s tím „přiznáváním“ vin náhodou nerozmyslela.

Hrdlo se mi stahuje, polknu nasucho, rychle...

Žiletkou, tupou žiletkou mu rozvážně odřezávat, upižlávat horní ret. Potom dolní. Dvě jemně vrásčité, růžové žížaly semlít do karbanátků. Zbyl by gumový paňácovitý obličej s rudým otvorem. Poutová atrakce, *uvidíte, co jste ještě neviděli*, za pět korun si vhodíte barevný míček, trefa a hlavní výhra je vaše: udušení té naší paňácovité specialitky. Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.

„S mým prvním manželem, Adolfem Srázem, který vás tak nečekaně znepokojuje, jsme se seznámili během studií. Bydleli jsme i po narození syna v dvoupokojovém bytě u mojí tety Ottly, která vyběhala moje právo na slušný život. Byl čtvrtek. Krátce po poledni. Horký červencový čtvrtek, stejné horko jako dnes. Zazvonili a slušně pozdravili. Nevinné mládí. Byli tři. Dva z nich podpírali dvacetiletého syna jedné z nájemnic domu. Vlekli ho. Měl orosené, horečné čelo. Že ho ukrutně bolí v podbřišku. A když jsem ta doktorka, že mu snad od toho odpomůžu, nikdo jiný v domě není, všichni jsou v práci, jediná já...“

Poprosím asistentku s umělými drápky o vodu. Je mrštná. Nažbluňká mi do sklenice mattonku. Přisune ji ke mně, *tak rychle, dál, nezdržuj*. Chtívá zvědavost. Svlažím rty. Ubrouskem přitisknutým na ústa ten úkon zpečetím.

„Položili ho na kanape v kuchyni. Soustředila jsem se na příznaky jeho nevolnosti. Sahala mu na čelo, zda má skutečně vysokou horečku, prohmatávala tu dětskou kůži na břiše, abych vyloučila akutní zánět slepého střeva. A pozdě, příliš pozdě mi došlo, že se chovají prapodivně všichni tři. Příliš pozdě, abych před nimi mohla ještě včas přibouchnout dveře. Nebo svým výkřikem do chodby přivolat pomoc.

Což jim bylo později přičteno k dobru. Že jednali jako v transu, že byli pod silným vlivem alkoholu a prášků, se kterými experimentovali, že chuť na ženskou dostali ve stavu sníženého sebeovládání, téměř nepřičetnosti. Že jim prostě několik hodin strašilo ve věži a takové šibnutí se nepočítá, to se přece nepočítá... – Vidíte, pane starosto. Pro někoho je tato okolnost polehčující. Pro jiného... přitěžující.“

Nemusím vykládat vůbec nic. Mám se otočit na podpatku a vyjít do teplého, hustého, nehybného vzduchu. Je pozdě.

Barbora zbledla, bojí se. Muži tají dech, rozšiřují se jim zorničky. „Útok byl nenadálý.“

Chráněn věží kostela se Oujezdský opře baťohem o drolivou zeď, zhluboka si lokne zteplalého portského; lepí se na patro. Zatíženými, bolavými rameny se odrazí od zdi, vejde do chladného prostoru, který vábí zkonejšním mimo čas. Podlé vábení. Průvan Oujezdskému ochladí spánky. Rád by odhodil závaží na zádech, všechna závaží by tak rád odhodil a stál tu před oltářem v zkosených paprscích nahý, rád by ztratil půdu pod nohama, vznesl se do kopule věže, s roztaženými rukama a nastavenými dlaněmi. Rád by vzlétl do slunce, koupal se v teplé lázni, nad prázdnými, ztichlými lavicemi.

Duchem nepřítomný postaví nešikovně tašku na kolečkách, ta se s řachotem překotí na podlahu. Ze sakristie k němu přispěchá pan farář.

„Musím s vámi mluvit.“

„Se mnou?“

„Ano. Ale ne tady. Pojd'te ven.“

Na slunci farář vyloví z kutny obrázek jakéhosi svatého.

„Nic jiného u sebe nemám. Potřebuji váš podpis, Mistře. Moje hospodyně, andělská duše, mě o to už dlouho prosí. Sama kuráž nenajde. – Ukažte, podržím vám to.“

„Nestačil by čočkový prezent, velebný pane?“

„Prosím?“

„Nic.“

Oujezdský se marně šacuje.

„Nemáte...?“

Pan farář podá černý fix.

„Jestli to nevadí. Inkoustové pero u sebe raději nenosím, už dvakrát jsem je vytrousil.“

Oujezdský roztřesenou rukou vepíše *Srdečně a s láskou Jiří Oujezdský.*

„V pořádku?“

„Děkuju, Mistře. Pán Bůh vám to zaplat.“

Oujezdský dovleče nákup. Na zápraží vykouří cigaretu. Pak zamkne sotva vyvětranou chalupu, nahází nevybalené věci do auta, zapne klimatizaci a mizí.

„Útok byl nenadálý.

Když jsem se shýbala k jeho břichu, oběma rukama mi stiskl hlavu a trhnul s ní směrem dolů, níž, mezi jeho stehna. Držel mou hlavu v bolestivých kleštích. A zbylí dva prohmatli moje ňadra, ta krásná ňadra, oblá, nalitá mlékem. Bránila jsem se zuřivě, svou kůži jsem, *vážený pane Stolaři*, nedala zadarmo. Zlomili mi levou ruku. Tady – chcete si sáhnout? Pak pravou. Je to zvláštní pocit. Ležet se zlomenýma rukama. Ochromený pták. Co nemůže máchat křídly. Nemůže se pohnout z místa. Neomdlela jsem. Nekřičela. Vedle spal čtyřměsíční syn. Já se modlila, ať se neprobudí. Že to vydržím. Pak odejdou. Odejdou a bude... klid. Jednou odejít musí. A tak se na mě vystřídali. Na kuchyňském kanapi. Chcete podrobnosti?“

Báře se třese hlas. Děvenka ještě neví, že takové věci se dějí každý den, ještě je z nich roztřesená, říká mi *babičko*, takhle mě neoslovuje často.

„Babičko, proč to děláš, mlč, prosím tě, mlč, pojd' pryč.“

Na mě žádná *prosím* neplatí.

Ted' už ne.

„Dobře. Ano. Jistě. Doplnující otázky si ponecháme na později. – Neomdlela jsem. S jasným vědomím jediného úkolu. Odvést pozornost výhradně na sebe. Jenomže můj chlapeček se probudil. Zaslechla jsem jeho vrnění. Začala jsem kvílet, abych přehlušila jeho pláč, ale volal mne hlasitěji, znovu a znovu, ječela jsem, zacpali mi pusou. A ten jemný pláč zaslechli... Přinesli ho... Přinesli ho a... Zabili. Před mýma očima. Před očima chromého ptáka. Který svoje mládě neochránil. Nevzlétl. Ani nemohl pohnout křídly.

Než odešli, vytáhli si ze spíže slaninu a chleba. V těch dlouhých minutách, než se vrátila teta Ottla a můj muž Adolf Sráz, který vás, pane starosto, tak dojmá, v těch minutách, kdy jsem se tělíčka nemohla dotknout, jenom prsty u nohou, kdy jsem tělíčko nemohla oživit, teprve v těch minutách se mi mozek skutečně zatemnil. Já jsem přece tak často nechtěla mít nic společného s tímto světem. Se světem živých. A tehdy se to krátce podařilo. Můj mozek pohltila černá, mrtvá prázdnota. A byla tak úlevná.“

Betonový bunkr

Oujezdský dorazí do Prahy s upitým portským po boku. Pobryndal si volant a tričko. Prsty se mlaskavě přilepily. Těžký odér vína a potu se mísí nad jeho hlavou.

Při své večerní procházce Žofínem sedne společně s druhou lahví na břeh. Popíjí, cigaretový oharek odcvrkne do vody a nakonec z batůžku vyloví papírové sáčky. Nahází je do řeky, do masy, která se rozkošnický převaluje a dotírá. Zmate hejno kachen, které číhají na rozdrobený suchý rohlík. Propadnou hamižné panice, rozklovou bílé balíčky; zklamaně změní směr. Papír se rozmočí, propustí čočky, které se vyvalí a vyplují na povrch.

Dlouho budou slunit svá nafouklá bříška mezi pádlujícími zamílovanými dvojicemi a rozvrzanými rodinnými šlapadly.

Stolař si rozpačitě mne vytáhlý nos. Přejíždí prsty přes černé póry upané mazem.

Tupým kapesním nožíkem s obrázkem jelena, nožíkem, který u sebe nosil starší bratr Adin, když jsme jako děti tajně úprkem mizely do lesa, nožíkem, kterým vyrýpával houby z mechu i vrýval obrazce do kůry borovic a bříz, právě tím nožíkem Stolařovi nejprve u kořene nosu naříznout rýhu. Pak dvě podélné čáry. Širší obdélníkovitý

proužek. A kůži stáhnout. Pižlat, přepilovat nosní kůstky, vykostovat čmuchavý výstupek uprostřed obličeje. Slouprou kůži nechat vysušit na slunci. Černou tuší ji ozdobit obrazci písmen G a I a T a A. Ve všech směrech. Vyztužit ten dekor a vypnout na stínítko minilampičky. Pod kterou bych skládala svůj pláčem znetvořený obličej každou noc. Zbylé kůstky s trsy masa vhodit do vroucí vody. Posilující masový vývar. Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.

„Takže, jak zněla úvodní otázka, pane Stolaři? Jak je možné, že ještě žiju? Jak je možné po tom všem zůstat normální? V šíleném lidském světě? Který se nemění a nezmění. Je přece lhostejné, zda tu sedí váš otec nebo vy nebo váš syn nebo váš vnuk. Člověk zůstává stejný. Není naděje. Ani ve vás, ani ve mně, ani v našich dětech. Když všechny, jak tu stojíte a sedíte, postupně sloupnu z kůže, najdu to samé. Nelišíme se.“

Stolař se divně vrtí. Střídavě si mne nos. Střídavě popotahuje pravý ušní lalůček. Střídavě rozevívá a zavírá ty svoje vyprázdněné černé desky. Přesunuje buclatou vázu s mrtvými narcisy. Do domnělého středu stolu. Kdybych mu podřízla krk, nevyteče ani krůpěj lidské, teplé krve.

Ztratil kontrolu nad situací. Trumfy třímám v ruce já.

Starosta Stolař. Viděl sám sebe vstávat v ringu. S vítězně vztyčenou pravicí. Kterou by mu patolízalsky přidržovali oba stojící junáci. Jeho věrní nohsledi. Kopie, které si vychoval. Ale já mu boxerské rukavice strhla, přivlastnila si je a přetáhla přes svoje pařátky. Nasála z nich jeho sílu, zdvojnásobila tu svoji. Vyžádá si je brzy zpátky. Nerudně mi je vyrve. To by jinak nebyl on. Až se mu vrátí, až do nich vsune svoje mohutné pěsti, připečou se mu ty rukavice k pokožce, přiškvaří se. A rozleptají mu ji. Už je nebude moci nikdy svléknout. Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.

Odkašlává si, ale někdo ho nečekaně předběhne. Pisklavě promluví holič Klein se zarudlýma, zanícenýma očima. Jehož hladivé prsty ještě stále cítím na dětských lóknách. Ano, ještě stále je cítím.

„Jo, to je jako fakt dost hrozný, to nikdo nepopírá, GITUŠKO. Ale na druhou stranu je dost podezřelý, že jednoho člověka, teda jako tebe, potkalo takovejch... jako divnejch příhod. Každýho by mohlo napadnout – a myslím, že teď jako nemluvim jenom za sebe – jestli si to skoro jako nevymejšlíš. Navíc – proč by se zamordoval tvůj muž, když ty sis mašli nehodila. Jak vidíme.“

Uchechtne se a rozhlédne. Pyšný na svou duchaplnost. Tebe by stačilo skalpovat, ty nabalzamovaná mumie. A před tvýma dohasínajícima očima pomalu rozčesávat pečlivě nabarvený a navoněný skalp. Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.

Koutky rtů stočí k trpké vážnosti.

„A taky prej nejni dodneška jasný, teda vyšetřování tehdá neobjasnilo, jak povídal tady Láďa – je to tak, Láďo? – jestli šlo vo sebevraždu. Jestli mu snad i někdo jako nepomoh –“

Rána pěstičkou do stolu.

„Otázka, kdo je tu normální, spíš míří do vašich řad. Nepřijeli jsme sem, abychom rozebírali *babiččin* život. To vy se máte zpovídat. – A ty se vzpamatuj, copak tohle jsou pro tebe nějácí partneři, abys jim tu rozkrývala svoje soukromí? Jsi nechutná.“

Barča vzlykne. Vzteká se. Vzteká se ponížením, které jsem nám oběma přichystala. I Denis chce zasáhnout; se svráštělým čelem začíná to svoje šeptavé syčení. Právník tiše a bedlivě hodnotí, situaci kobrovitě sleduje.

Pozdě, milánkové, pozdě. Nic mě nezastaví. Ať už se tu obracím na kohokoliv, všechna slova patří jediné osobě. V ringu stojím se Stolařem, za nímž se vlní stín jeho otce.

A provaziště se mění v betonový bunkr.

Rozkymácená znamení

Nataša září štěstím, políbí rozkymácená písmena.

„To je znamení, znamení. Začíná se to zas vobracet k lepšímu. Takový terno. A nic za to nechtěl, i to portský sem mu musela vnutit.“

Drbavá udělá psí oči.

„Nataško, nemohla bys mi vyměnit ty nepodepsaný za ty podepsaný?“

„Jenom jeden, víc ne.“

„No tak jo.“

„Jste jedna z prvních, paní Drbavá, uvědomujete si to?“

Drbavá sundá z kudrnaté hlavy šátek a podepsanou bílou hrudku do něj zabalí jako křehké buchty do rance.

„Skočím s tím celym nákupem domů a můžem vyrazit.“

„Kam?“

„No na tu čumendu.“

„Tak pěkně popořádku, pánové.“

Všechno má svůj čas a ten plyne dopředu i zpátky, bez přehrad a slepých koryt.

„Žiju. Nezabila jsem se tolikrát. Nezabila jsem se *tam*, ani po návratu *odtamtud*. Nezabiju se nikdy. *Tam* se děly věci, které lidská mysl neobsáhne a srdce neunes. A takové věci se mohou opakovat kdykoliv. Stačilo by dát prostor té nekonečné touze hledat si obětní beránky. Hledat si ty nejslabší a drtit a drtit a vládnout. Nezabila jsem se ani tehdy, když navraceli vědomí zchromlému ptáku bez ptáčete. Nezabila jsem se, protože se zabil můj muž. Zbaběle. A jak jednoduché to pro mě tehdy bylo. Zabít se. I dneska by to bylo jednoduché. I dneska by to pro mě bylo nesmírně snadné, tak lehké. A ospravedlnitelné. Vždycky se mi zdálo, že je mnohem těžší nashromáždit argumenty pro to, aby se člověk nezabil. Aby žil.

Odejít dobrovolně, říká se. Nikdy to není dobrovolné. Člověk je donucen zjevnými i skrytými proudy, které vytvarují a vymelou břehy takového činu. Proudů vnějších okolností. Vnitřních trýzní. Je postrkován a doplaven k poslednímu.

Když člověk pozná, co všechno život obnáší a jak málo je v davu spravedlivých, měl by odejít. Včas. Jenomže ještě pořád zbývá naděje, že cosi zůstává skryto. Něco, co se člověk dozví, co pochopí v příští minutě, za nejbližší zákrutou.

A všechno se tím definitivně změní.“

Stolař si mne lalůček. Propíchat mu zrezivělým hřebíkem několik otvorů, kulatých děr do uší. A těmi dírkami protahovat padesátikilová, lesklá, temně kovová závaží. Přidávat další a další ohmatané kusy, lesknoucí se jako psí kulky. Až by se ušní boltce neměly kam prověšovat. Utrhly by se. Urvaly by se nejenom ty robustně krásné, železné náušnice.

„Zešilela jsem. Máte pravdu. Na doraz. Do té doby jsem balancovala na tenké struně. Na drátu napnutém mezi Puklicemi a místem, kde zavraždili moje rodiče.

Adolf Sráz, můj domnělý manžel, moje domnělá opora a můj dnešní přízrak, za mnou do nemocnice přišel. S tetou. On jedinkrát. Ottla přicházela každý den. Dokonce jsem se na setkání s ním těšila, těšila jsem se na lidské teplo, do kterého se zavinu; zaklesneme se do sebe jako poprvé, protože nás oba potkala taková... taková stmelující ztráta. Těšila jsem se na jeho jméno; znal pocity parchantů, kterým ves neodpouští. Jenomže on už měl v hlavě všechno srovnané. Přišel jenom proto, aby mi řekl, že jeho syna zabili, protože... jeho syn zemřel, protože... jsem si já užívala. Viník jsem byla já! Neunesl ten stud, co se na něho nalepil životem se mnou. Jak rád by vstoupil do časové smyčky, tentokrát mě na schodišti fakulty obloukem minul a vrátil se do *svého* života... Napsal sebelítostivý dopis a opustil

peklo na zemi, jaké jsem mu prý *já* přichystala. Oběsil se na půdě domu, v němž jsme bydleli, slaboch. Na prádelní šňůře nájemnice, jejíž syn mě požádal, zda bych mu neulevila od bolesti v podbřišku. Nájemnice, která se za svobodna jmenovala Poledňáková. Nájemnice, která po celý život tak dojemně pečovala o svého mladšího bratra, co se uhnízdil v Puklicích... Která vynášela odpadky, slídila a důvěrně tokala s mým mužem, po chodbách i činžovním dvorku padesátých let pohazovala jedovaté otazníky kolem mé minulosti a krmila jimi svého syna. A byla to zrovna ona, kdo manžela našel. Když vystoupala s košem na prádlo sbírat pod střechu vyprané, suché ložní povlečení. Modře kostičkované povlečení.“

Zamrzlá moře

Nataša do beden od banánů přepečlivě skládá a rovná Mistrovy autogramy.

„Hele, to až uvidí hospodyně vod pana faráře, ta mi zboří barák a vybílí krám, vostatní budou mít utrum. Ta Oujezdskýho úplně zbožňuje, má s nim nahraný všechny filmy a seriály.“

„Nataško, potřebuju s tebou mluvit. Než se přiřene Drbavá.“

„Vo čem?“

„Ty baráky posprejoval náš kluk.“

„Ježišmarjá.“

„No.“

„Co blbne?“

Hanka Malá převezme od Nataši plnou bednu, postojí s ní, než Nataša vysmýčí horní polici v krcálku za závěsem; poklad opatrně zasunou.

„No, je to blbec, no, nechal se ve městě chytit, a podle těch písmen poznali, že posprejoval i Puklice. A von se, magor, k tomu podpisu přiznal a eště byl na něj hrdej.“

„A co já s tím?“

„Stolař je tvůj příbuznej, přimluv se, Nataško, ať to stopí. Heleď, kluk by měl škraloup, chce na vysokou. Dlužný nezůstanem. Však vám to ten náš makovec jednou vrátí. I s úrokama.“

„Kdybych se zabila i já, přiznala bych *jim* absolutní vítězství. Kdybych rezignovala a zbláznila se, udržovala ten otupující stav, utekla se do něho, přiznala bych, že *oni*, že vy vítězíte neustále. A to jsem nemohla dopustit. Přepadli mě. Znásilnili. Nalámali ruce jako suché špagety. Na prsa nožem vyryli hákový kříž. Přinesli mi podivuhodné dary, ti tři králové. Dlouhé měsíce jsem jenom ležela. Nemluvila. Odmítala jíst. Nikdy jsem se z ničeho nedostala. Ale žiju. A nedám se.“

Stolař si odkašle. Zahuhlá zastřeným, vypůjčeným hlasem.

„Z toho všeho plyne –“

„Z toho všeho – konkrétně pro vás – neplyne vůbec nic. Jenom pro mě, krucinál.“

V duchu mu vracím obličej. Přišívám rosolovitý jazyk. Látám nos i uši. Navlékám ozdravenou kůži jeho dlaním. Proč se vlastně držet v lati, proč nezkolabovat, proč si nezaječet. *Chci* někomu vyvrhnout svůj příběh.

„Protože, milánku, dalo dost práce, naučit se znovu žít. Vydolovat si pro sebe něco pozitivního. Z lidí. Uvěřit. Ale dokázala jsem to, znovu jsem to dokázala. Ne sama, pochopitelně. Teta Ottla omývala moji mysl. Aby z ní spolu s horkou pěnou vytekly všechny ty sračky. To ona rozsvěcovala první svíčky v potměšlé hlavě, které je tak snadné sfouknout. Vyškrtala tuny a tuny sirek. A já to dokázala. Všechny ty nutné a nesmyslné úkony. Dokázala jsem to. To je moje vítězství. Vstát, popadnout zubní kartáček, vymačkat pastu, vyčistit zuby. Nasnídat se. Odsypat mletou kávu. Zamíchat lžičkou v čaji. Urovnat myšlenky, sesoustředit se v zaměstnání. Položit dlaň na studené čelo. Pečlivě a s profesionálním odstupem se prohrabávat v lidských tělech. Rozevřít knihy, odborně se vzdělávat. Zamílovat se. Radovat. A fyzicky se milovat. Například.“

Bára nahrává Stolařově teorii, přerušuje mě výkřiky *ty ses snad zbláznila, co jim to tady vykládáš*. Čím méně je příčetná Barbora, tím klidnější je právník. Naslouchá pobaveně jako zhulená sfinga. Nehne brvou. Cosi se mu honí hlavou. S vnitřní, tichou potěchou poměřuje posluchače. Žralok odhaduje hejno splašených rybiček.

„Jak říkám, to bylo to nejtěžší. Dotýkat se živého lidského těla. Dovolit, aby se někdo dotýkal mě. To bylo nejtěžší. A já to zvládla, dokázala jsem to. Zvítězila jsem. Nad monstry, co za mnou neustále slídí v přístěncích a šustí po špejcharech. Nad vyzáblinami *odtamtud*. Nad Puklicemi. Nad trojicí opilých králů. Dokázala jsem se podruhé vdát, porodit a vychovat další dítě. Lpět na potomstvu. Mít ráda obě vnučky. Vidíte, jak nádhernou a chytrou mám vnučku? No jen si ji prohlédněte ze všech stran. – Báro, pojď dva kroky blíž, natoč se. – A nikdo, ani vy, rychtáři, mě už nikam skopávat nebudete. Vy jste takový neviditelný čtvrtý stín těch tří. Který mi chce kosti polámat dneska. Tady a teď. Stavíte se do pozoru jeden vedle druhého. Pochodujete ve stejném rytmu. Předstíráte břichabol. Vztáhnu k vám pomocnou ruku. Vy se do ní zahryznete. A že vás je. Za můj dlouhý, podělaný život.“

Nádherný, skvostně úlevný vztek.

V každodenních přílivech rudého horka zamrzlá moře neroztála. Musí se dobývat sekýrou, prosekávat otvory. Ano, prosekávat otvory.

Přebarvený vlas

Drbavá se přiřítí ve zbrusu novém šátku, se stopami nevyžehlených skladů na skráních. Za ní se vyvalí houf vykulených ženských. Nataša udiveně odhrne závěs, přelízne srpek rtů čerstvě přetřených rtěnkou. Vráti se k pultu.

„Paní Drbavá, co blázníte.“

„No ženský to chtěj vidět taky.“

„Ale to nejni veřejný, jako když si vyrazíte do tanečních s vaší mladou.“

„Ne!?“

„Ne. Jen jsme chtěly s Hankou Malou potichounku našlapovat pod voknem. Nesmíme bejt nápadný.“

„Jo todle. – Ženský chtěj vidět ten podpis!!!“

Nataše to docvakne, zmizí za závěsem, vynoří se zpátky. Nad hlavou třímá písmeny pošpiněný obyčejný papírový sáček, *Srdečně a s láskou Jiří Oujezdský*, ukáže ho davu za sklem výlohy a předá opatrně Drbavé do dlaní. Ta zacinká dveřmi, na návsi dlouze rozkládá a pak nechává kolovat z ruky do ruky.

„Jéžišmarjá, vopravdu.“

„Ukaž.“

„A dokonce *s láskou*.“

„To potřebuju pro Helču, bude mít narozeniny.“

A tak se Hanka Malá znovu za plentou převlékne do bílého pláště, podává zboží, váží, balí. Nataša sčítá, přepočítává drobné, čelo se leskne levným krémem, kasíruje a obřadně, s magickým požehnáním předává zákaznicím vysněný poklad. Ženy se řadí do fronty, bzučí vzrušením, skupují ležáky, jen aby si mohly navrch tašky položit nebo za prsa zástěry vsunout vzácný suvenýr.

V slunečném prachu návsi oživnou podoby jejich matek, tchýní, sester, dcer či vnuček; mačkají se a vztahují prázdné ruce. Ženy se otočí jako na obrtlíku a vřadí zpátky do nekončící fronty.

Nejvíc zmatený je seschlý Klein. Poposedává. Potřebuje rozmotat tělo propletených, seschlých haluzí. Přisává se k jednotlivým obličejům. Můj vynechává.

Očekává vysvětlení. Zamotal se úplně do nití svého dlouhého vedení. Co nemůže ohmatat nebo přežvýkat vlastními slovy, v tom se ztrácí. Zachytí se alespoň příměru. Který chápe doslovně. Nakloní se vyděšeně ke Stolařovi.

„Božítku, řekni něco, to je přece blbost, tys tam přece nemoh
bejt, to neštymuje, byls tehdá přece moc malej. Ne!?“

Stolař se na něho oboří vztekem smíseným se strachem.

„Prokristapána, to víš, že sem tam nebyl, to je jenom *jako*, já
vlastně taky nevím, co tím myslí.“

Stolař hledal. A našel. Svůj hlas.

„Do čeho mě to chcete namočit? Jak to, kurva, myslíte!?“

„Tak jak to říkám. Z vězení ty tři dávno pustili. Možná je po
tkávám na ulici. A pro mě budete ode dneška pochodovat vedle nich
i vy. Jako stín. Už navždycky.“

Klein je dopletený úplně, nešťastná hromada slepených vánoček.
Hrouda pomíchaného kynoucího těsta. Na cestě do trouby.

„Ale dyť ti tady Láďa jasně říká, Gituško, že se s nima nezná.
Totle na Láďu hodit nemůžeš.“

Nevšímám si toho navoněného muže s břitvou. Co se mu gelem
leskne černě přebarvený vlas; na hlavu nasadil vycíděný, zánovní
trampský kotlík.

„Pro mě jste, Stolaři, vrah. Ne proto, že ožívujete moji minulost
a odvádíte tak pozornost od té své. Ale proto, že moji minulost
ožívujete, abyste pohřbil moje právo na přítomnost. To se vám ale
nepovede.“

Stolař sedí jako zařezaný. Promyšlený úder na můj solar plexus se
mu vrátil s dvojnásobnou tvrdostí. Teatrálně si odkašle.

„No, já myslím, že tím bychom za celou tou vaší *rodinnou* patálií
mohli udělat šlus a vrátit se k meritru věci, a tak vlastně –“

Ne ne ne, milánku, nic se ukončovat nebude. Ten syčák si myslí,
že má právo dirigovat. Že dál bude ten samozvaný ajznboňák dik-
tátorsky přehazovat výhybky rozhovoru. Jak se to jemu bude hodit
do krámu. Ne ne. Ne a ne.

„Mě budeš poslouchat, Stolaři. Mě. Vyposlechneš si to pěkně až
do konce. Až do dna. Narvi si to ušima do tý svojí kebuly, když jsi o to

tolik stál. Nejhorší přece nebylo to, co provedli se mnou. Nejhorší nebylo, že se můj muž zbaběle a srabácky sesul. A zabil. Nejhorší bylo, že před mýma očima, před těmahle očima uřízli hlavu mému synovi. A pak si tím samým nožem naporcovali slaninu a nakrájeli chleba. A s tou hlavičkou... Přihrávali si ji kolem kuchyňského kanape. Ke kterému mě přibili hřeby znehybňující bolesti. Přihrávali si ji, protože jim to připadalo vtipné. A do sebe ládovali sousta kmínového chleba obloženého rozkrájenou slaninou. Z ruky do ruky si předávali zrůžovělý nůž. Na který si ta sousta napichovali jako delikátní špíz. Mizel jim v ústech. Nůž znovu a znovu obnažovali svými silnými, zdravými zuby.“

„Mlč už, *babi*, mlč.“

„Soustředila jsem se na jediný bod.“

„Přestaň, mlč už.“

„Na kmitající, sotva znatelný trojúhelník, na tu šipku na hlavičce naporcovaného kojence, já jsem monitorovala pohyb fontanely, která už nikdy neměla srůst. Rozdrtili napadrt' můj oblázek. Který jsem měla vyhlazovat. Oblázek, ten jediný důležitý oblázek na světě, který jsem měla sevřít pevně v dlani, ohlazovat, dlouze pozorovat, hladit, leštit a cítit. A nerozptylovat se okolím. Tehdy –“

„Mlč už, mlč!“

Barbora hystericky ječí. Třeše se jí nejen brada. Má slzy na krajíčku. Vyprostí mě ze židle. Vyveče mě zpoza stolu a podepře tak, jako by mě chtěla obejmout. Jako by sama potřebovala být obejmuta. Postaví si mě na nohy. Nutí mě, abych ukončila celou tu nedůstojnou zpověď. Stiskne pevně moji dlaň. Vzápětí se nevěřičně odtrhne od lepkavé mokrosti.

Vytahuje hekticky papírové kapesníky. Překotně mluví a překotně stírá krůpěje.

„Ještě tohle k tomu všemu, někde ses musela říznout nebo co, strhnout strup, v autě máme lékárničku, pojd', jdeme, je to jen škrábnutí, to půjde, bude to dobrý, všechno se spraví, bude to dobrý, to půjde, uvidíš, bude to dobrý, to půjde –“

Teplá vlhkost stéká a šimrá. Kapky se propojují i na levé ruce. „Slyšíš, ukaž, někde ses pořezala nebo co, asi tady, ne, vedle, nebo..., všechno bude dobrý, to půjde, no tak, pane doktore –“ Zoufale se obrací k Denisovi.

„Tak dělejte něco!“

Marně mi kapesníky vysává a obvazuje mokré skvrny. Které se nezvratně prodírají tkání papíru na světlo. Prosakují a samovolně se formují. Rozpítý červený inkoust. Abstraktní cihlové malby vyvedené neviditelnou rukou na vlhké, oprýskané zdi. Přilepené, nasáklé žmolky strhnu z dlaní. Přehodím je přes stůl. K nohám vypoulených očí ve flanelu a tílku. Krvavé fleky obtisknu před Stolaře. Rozpíjejí se do zašedlého ubrusu. Buším do stolu energicky. Oběma dlaněmi. Dopředu a zpátky a do stran. Na zaprané bělobě zanechávám červenou pařátovitou mozaiku. Před Stolařem, před tím zmetkem. Stopa slábne a slábne. Až vyprchá. K růžovému nádechu. K prázdnu. Přitlačit dlaň doprostřed Stolařova čela nestihnu. Nestihnu otisknout závěrečnou pečeť.

Denis s neskrývaným, odborně fascinovaným zájmem vydechne. „Stigmata?“

Chce zahlédnout ránu. Z ní vytékal tenký pramínek krve. Škoda že nikdy nevytekl v čase, kdy by se mohl vsáknout do sněhu.

Zachechtám se.

„Ano. Jistě. Co jiného byste také očekával, pane doktore? Krev, která vytekla z rodičů, z Rozálie, z bratra Adina, z mého synka Rudolfa. Ta krev se napumpovala do mého srdce. Do mých tepen a žil a vlasečnic. A jsou chvíle, kdy ji musím upouštět. Než ty vaše prolhané ksichty i s tím vaším vystlaným kukaččím puklickým hnízdem spláchnou pořádný krvavý šplouch. S konečnou platností. A do pekel.“

Olámaná křídla

Regály se prázdní, vydávají z posledního. Hanka Malá sfoukává prach z kulatých víček i balení krabic, do netrpělivých náručí odhazuje prošlé ležáky. Z pyramidy ve výkladu polapí hrdlo lepkavé Pepsi-Coly; skončí v síťovce. Pyramida se snižuje, podklesává, určená Nataša prodává prázdné obaly od sýrů a kakaa. Jako kuchyňskou dekoraci. Po desetikoruně. Na poslední chvíli vyrve z Hančiných rukou prázdné sklenice od okurek.

„Ty ne, Háňo, budu zavařovat.“

Pot odkapávající z Natašina čela rozpije písmeno posledního daru *s láskou*.

Je vykoupeno.

Nataša kecne na židli vyplundrovaného krámu, pod stůl natáhne oteklé kuželky, sáhne po telefonním sluchátku.

„Jak u snědenýho krámu.“

„Mělas přihodit, Mistra jim dávat až vod tří stovek.“

Obtěžkané ženy se z horka návsi nehýbají. Poštačka se od nich odlepí, předjede s rozvrzaným kolem a houkne do krámu.

„Tak my tady, Háňo, ještě počkáme, s čím přídete.“

Hanka se vysouvá ze zpoceného pláště, smotá ho a odhodí do kouta, přečeše blondaté vlasy.

„No tak jo. – Natašo, dělej, nevykecávej se furt do toho telefonu.“

Nataša položí sluchátko, Hanka jí namasíruje nohy francovkou.

„Ty kejty tak bolejš. – Vobjednala jsem třicet pytlů čočky.“

„Třicet? Kam to, holka, dáš?“

„Do kůlny. Nebo do stodoly. Napadlo mě, že na Vánoce by zákaznická výhra mohly bejt velký pytle čočky s Mistrovou fotkou a mašlí. Osobně by je předával pod rozsvíceným vánočním stromem. Tak dem.“

„S jakou fotkou?“

„Ale žádnou, paní Drbavá, žádnou.“

Drbavá, která sedí jako puťka na prázdné bedně od whisky, si převáže šátek pod krkem.

„Já du s váma. Ať je tam taky zástupce nás starších.“

Pánové mohou být spokojeni. Potvrdilo se, že nejsem normální. Poulí vytřeštěné oči. Jako na středověkou ženu obviněnou z čarodějnictví. Která ještě před započítím samotného výslechu i mučení dobrovolně a pyšně přiznala, že obcovala s ďablem.

Vykolejenému Stolařovi se rozblesklo hodně pozdě. Až kapky skutečné, nevypratelné krve na ubruse obecního úřadu rozčísly jeho mozek. Jako blesk. Poslední prudký otisk na purpurově vzorovaný stůl byl jako rána kladivem do palice. Zachraňuje mocenskou pozici. Nechce být k. o., nechce být odpočítán.

„Podívejte se, paní Lauschmannová, já proti vám osobně vlastně nic moc nemám, ale je potřeba dodržovat určitá pravidla a všechno důkladně prověřovat –“

On pořád lpí na dodržování pravidel. Přece jsem mu teď do stolu dlaněmi vybubnovala jasně formulovaný, staronový vzkaz: pravidla jsou taková, že žádná nejsou.

„Paní doktorko, to celé je strašlivé a politováníhodné faux pas, musíte mu to..., nám všem to musíte prominout, přijmout naši omluvu. Měli bychom se vrátit k věčné stránce setkání, pokud je to vůbec ještě možné, a nerozněcovat další... emoce. Navrhuji pauzu.“

Tak se mi tu rozkecává pan ortoped. Já svou odpověď ze setrvačnosti házím Stolařovi. Chvíli vykám, chvíli tykám.

Můj výraz pohrdání.

„Na tohle přece žádná omluva neexistuje. Nikomu to neodpustím. Nikdy. O některých obdobích svého života já nemluvíím. Mívám tak po těch letech pocit, že se to stalo někomu jinému. Že se mě to vlastně netýkalo a netýká. A vy si tu místo omluvy za to, že jste mi sprostě ukradli střechu nad hlavou a z domova vyhnali jak

vyzáblou, prašivou fenu, v pohodě a klidu vytáhnete úřednické, černé desky. Naducáte si tváře zkaženým vzduchem a jediným výdechem sfouknete letitý, tlustý poprašek. Ožívíte zločiny, které se vás vlastně ani netýkají. Přivedl jste ty tři zfetované poloblby zpátky do mého života. Všechny tři. Aby mi to udělali znovu.“

Barunce podklesávají kolena, štká. Její tělo se na mě hrouť jako beztvářá masa. Vyprostím se z jejího zesláblého sevření. Obtěžuje mě.

„Ještě že *odtamtud* se vrátilo tak málo lidí. Kteří by si navzájem dennodenně už jen svou existencí připomínali všechna svoje selhání i všechny davy muslimanů, roztrhané cáry kůže a hromady vyrvaných zlatých zubů, v nichž se ztratila i tatínkova zlatá korunka jako jehla v kupce sena, všechna ta pohozená těla novorozenců, které nesměly matky s podvázanýma, těžkýma prsama kojit, aby se takovým nevinným experimentem zjistilo, jak dlouho dítě vedle své mámy vydrží, než hlady zemře. Váš otec také experimentoval. Také chtěl, abych hlady dodechla. Ale já nebyla nemluvně. Já můžu svědčit. Mívám chvíle ukotvenosti, kdy jsem svatosvatě přesvědčená, že to všechno jsou příběhy daleké historie. Chmurné, zmutované odrůdy pohádek *Tisíce a jedné noci*, zmutované v noční můry. Cizí příběhy. Ale co kdyby přišel někdo jako vy, starosto, a rozrýpával i tyto vzpomínky? Háčkem se mi zasekl za horní patro a na světlo vyrvával tamní dny. Jeden po druhém. Kovářskými kleštěmi vytrhával bez umrtvení, bez hltu slivovice, i zdravé, silné zuby kovářský pomocník Ládínek Stolař. Existují vzpomínky, kterými mám právo rozdírat se jen já sama. Ale pokaždé nečekaně nakráčí pohodný, aby trhal a vytahoval nitě usilovně zalátávaných ran –“

„Ty sráči!“

Bára nečekaně ztvrdne. Překloní se přes stůl. Vyprskne spršku slin a vymrští paži s vykloubeným palcem. Chce Stolaře mladšího popadnout pod krkem. Pak se vzpomátuje, zrychleně dýchá. Oběma rukama mě obejmě v pase a hlavu položí na mé rameno. Vedu si ji

jako milenku zmámenou měsíčním úplňkem. Ke dveřím. Které nám otevírá nevyzpytatelný právník. Tentokrát se sakem přes ruku a s propocenými, štiplavými koly v podpaží. Bářino tělo bez vůle opatrně překulím na jeho hrud'. Ruší mě, překáží. Pocítím bolest v koleně.

„Tak. Hotovo. Můžeme jít.“

Ruku natáhnu k Denisovi.

„Pane doktore –“

Vymrští se, stisk váhavě a dlouze opětuje. Skloněné oči neodtrhne od mých dlaní. Z té své by rád vyčetl budoucnost. Tak důkladně si vrásčité čáry prohlíží. Nejraději by znovu popadl moji dlaň, přitiskl k ní nos, očichal, prozkoumal pod mikroskopem. Důkladně zrentgenoval.

„Pane doktore.“

„Ano???“

„Pozdravujte ode mne svou matku.“

Civí na moje ruce. Ne, není to poprvé, Denisi. Civět jste měl, když byly neporušené. Když teta Ottla sehnala protekční místo závodní lékařky ČKD. Na pražské periferii. Záskok za lékaře, který odjel na několikaměsíční stáž. K vysněné patologii jsem se dlouho nemohla prodat. Tehdy jsem ani plášť nedopla...

Další, prosím

Pracuju v pokročilém stupni těhotenství, bílý plášť nedopínám. Po večerech horlivě studuju. Z knihoven do síťovky lovím tučné úlovky, tuny knih. Patologie. Neuropatologie. Musím být připravená na svůj okamžik. V přeplněné ordinaci neslyšně proplouvám kolem pacientů, proplouvám vzduchem s přirostlým měchýřem. Pohupující se mlčenlivá ryba. Která jemně nadlétává a měkce došlapuje zpátky na zem. Přes sklo akvária naslouchám jejich nářkům, dotýkám se jejich těl.

Takový zvláštní stav.

Nejdřív tolik pláče a vnitřní, zmatené křeče. A pak klidný smutek. Vyrovnaný smutek. Kterého se nejde zbavit. Už jenom zvednout koutky úst vzhůru je namáhavý výkon; tunová závaží visí na každém z nich.

Smutek je alespoň důstojný. Chodím pomalu. Ruce zvedám pomalu. Mluvím pomalu. Všechno vykonávám pomalu. Žádná zbrkllost, žádné pochyby. Kdosi somnambulní mě vodí na nitkách; když si chce zívnout, způsobně si dlaní překryje ústa. Já posečkám, než popadne nit a nadzvedne mi ruku. V hlavě si bezpečně nalistuju stránku s diagnózou příslušné nemoci. Strojové, mechanické úkony. Pásový přísun nemocných, jimž se musí pročistit, promazat, vyměnit součástky. Součástky mě fascinují, pacienti jsou mi lhostejní.

Neplaveme ve stejném akváriu.

Další, prosím.

S hromotlukem se přes práh prodere závoj, hlasitý šum z čekárny. Na přebalu zdravotní karty pichlavě trčí písmena Ing. a nečitelné jméno. Musím stoupnout na špičky, abych špachtličkou dosáhla k jednomu z těch přitažlivých tělesných otvorů. K jedné z bran, tunelů, na jejichž konci se skrývá a odhaluje vše podstatné.

Vyplázne jazyk.

Jak já miluju ten pohled na chvějivě vlhké, růžově pěnovité mandle. Lehnout si tak do té péřové nadýchanosti měňavkovitých kopců a válet se v té tepavé měkkosti, kde dozrávají plody. Bílé. Bílé čepy. Říznout do nich a vykoupat se v teplé krvi. Jazyk se začne komíhat, zahradí mi ten skvostný obraz, z hrdla se prodírá nesrozumitelné mručení *u o euu yeet*. Sestra se dotkne mého lokte.

„Paní doktorko. Už to asi nemůže vydržet, bolí ho... panty.“

No a co. Mě taky brní křečovitě napjatá lýtka. Došlápnu na paty. Muž opatrně sklapne. Jednou rukou si masíruje tvář, druhou obemkne krk a vyjeveně zahuhlá.

„To je to tak vážný?“

„Jak se to vezme. Angína.“

„Angína? Že jste tam zírала tak dlouho, to soudruh doktor při angíně do krku mrknul jedním okem.“

„Já jsem já a pan doktor je pan doktor.“

„No nic ve zlým, já jen jestli jste si tou angínou naprosto jistá.“
Zabuší pěstí na hrud’.

„Taky jste si mě ani neposlechla.“

„Poslechnu si vás. Svlékněte se.“

„Já bych si radši přece jenom počkal na soudruha doktora, nic ve zlým, zatím si můžu dát doma čaj s rumem a citronem a pořádně se vypotit.“

„Svlékněte se.“

„Ne, vážně, děkuju, paní doktorko. – Sestři, já přídu jindy.“

„Tak si pukni. Nebo táhni.“

„Říkala jste něco, paní doktorko?“

Sestřičce vyklouzne nádoba se špachtlemi; olízaná dřívka od eskym se rozletí po naleštěné ploše do všech koutů. Chlap zdřevění. Přidám na hlasitosti.

„Tak si pukni, nebo táhni. Třeba k čertu. Tvůj jazyk já neovládám, stejně jako ty neovládáš ten můj.“

„Jazyk?!“

Sestřička v podřepu sbírá špachtle z podlahy, kolébá se těžce jako kachna, látku na stehnech má napjatou k prasknutí. Se sklopenýma očima zamlouvá celou situaci, drmolí o přetíženosti lékařů, zbytečném papírování, mém těhotenství.

„Omlouváme se, soudruhu inženýre, moc se omlouváme. Tak a to je snad poslední, hrozně mě už brní nohy.“

Špachtličky jsou pohromadě.

„Budu si stěžovat a to si pište, že na těch nejhořejších místech.“

„Nejvyšších.“

„Cóóó?“

„Nejvyšších. Vypadni.“

„Taková mladá coura s outěžkem. Co si to dovoluješ, ty lemple, půl hodiny mi vejráš do krku. Půl hodiny nejmníš. Bůhví, jestli jsi vůbec doktorka, to svět neviděl, co si to dovoluješ.“

„Ať už zmizí, zmiják.“

„Ty krávo nadutá, na mě tady nikdo nebude ječet, taky ti můžu dát přes tu tvoji nařvanou papulu.“

Sestřička zachycuje jeho paže. Sukovité chobotnice se vymršťují, vlasy medúzy se proklesťují ke mně. Zmůže jednoho hada, do vzduchu vystřelí druhá zmiije; celé jeho tělo se mě chystá rozdrtit, je nažhavené k úderu. Přál by si mě posadit na dlaň, sevřít v pěst a mačkat, mačkat, mačkat. Rozeběhnu se k bíle prosklené skřínce. Popadnu skalpel.

Chlap vytřeští oči, zmiije zbaběle zhadrovatí, jedna se ovine kolem sestřičky. Zkameněli v obranném sousoší. Sledují moji šermířskou ruku. Udělali chybu: ohlédli se.

„Tak já ti ty tvoje mandličky vyříznu. Nemusíš kvůli tomu ani do nemocnice, ty fešná angíno. Vyšmikneme je hned i s těmi trpasličími bílými hrozinkami. Abys pochopil, jaká já jsem doktorka. Jaký já umím vést precizní řez...“

Sestřička muže popostrčí k úniku. Ať se rychle zdekuje. Sama našlapuje kachním krokem, bázlivě mě chlácholí. Chlap využije příležitosti. Úprkem pádí ze dveří. *Zavolejte SNB, zaburácí na chodbě, vždyť vona zešílela.*

Do nedovřených dveří se okamžitě nasune hrozen obličejů z čekárny. Oči navrch hlavy. Usměju se na ně.

Večírek dostává spád.

Sestra mi z dlaně jemně vyjme skalpel. Pousměju se na hlavy pacientů vsunuté do škvíry.

„Další, prosím! Račte dál. Dneska budeme mít operační den. Dneska se zbavíme všech nemocí. I bez umrtvení. I když,“ ztiším hlas

a předkloním se blíž, zatímco sestřička horečně vytáčí telefonní číslo, začíná znovu, na číselníku se už třikrát přehlédla, „i když by stačilo prudce přibouchnout. Ostrou hranu dveří. Hlavičky by se nám tu rozkutálely. Jako makovičky. Copak je v nich asi tak napěchováno? Odgilotinovat, hlavy odkopnout a pokračovat dál.“

Přerostlé máky se vypaří.

Zmizí hejno nezbedných, vyjukaných dětí. Které kdosi mocný zezadu varoval a nečekaně vtáhl do čekárny. A dveře prudce přirazil. Představuju si, jak pod kliku přisouvají opěradlo dřevěné lavice. Jak se mě snaží zabarikádovat.

Sestřička dotelefonuje. Radostně hlaholí, pohled má nejistý, těkavě máchá rukama.

„Tak. Uvaříme si čaj, paní Gito, klid, to bude dobrý. Hlavně zachovat klid. Ottla už sem jede. – Proboha. Pojd'te sem, rychle! No tak.“

Otočí kohoutek se studenou vodou. A za zápěstí mě k němu nešetrně dostrká.

„Řízla jste se tím nešťastným skalpelem.“

Chladivě mi omývá pravou dlaň, smývá z ní červeň. Ale kapky ťápkavě bubnují na podlahu, na dlaždice dál. Pod levou dlaní. Stojím tu rozpažená. Obě loužičky se zvětšují: rozmělněná v otřískaném umyvadle i ta sytě rudá. Sestra jejich zdroj vsakuje do špalíčku gázy. Nad umyvadlo mi zlomí i levou ruku. Studená voda odplavuje rudý nátěr. Bylo by krásné, kdyby jej překryl sněhový poprašek.

Helena hledá stopy řezu. Převrací mé dlaně sem a tam, prohmatává na obou stranách, sklání se nosem k mé kůži. Po milimetrech očichává; na špičce nosu jí zaschne červené klaunské kolečko. Kůže je neporušená. Nemůže identifikovat ránu, panikaří. Nejraději by zaječela a zmizela. Ráda bych jí do vlasů pošeptala *hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet, sestři*. Touží úprkem následovat hejno rozkutálených makovic, odhodit zmoklá křídla. Ale zodpovídá se Ottle. I v tento den, kdy i na ni je toho příliš.

„Ježíšikriste, já tomu teda moc nerozumím, ale to vypadá skoro jako ty, no –“

„Stigmata,“ vpadne do dveří uříčená Ottla.
A vlepí mi facku.

Dalekohled

„Tak připravený?“

„Připravený.“

Poštačka opře kolo o stehna, hejno žen kolem ní vytvoří nepropustný půlkruh; shýbne se k nosiči, z kabely vysune starý vojenský dalekohled. Dav zašumí. Nataša kovový předmět rozpačitě obrací v ruce.

„Co s tím?“

„Nikdá nevíš, kdy to budeš potřebovat. Vobhlížim tím baráky a zahrady, abych s dopisama nemusela vobjíždět do alelujá, dyť je to flák cesty. Některý dědkové jsou doma, ale nahluchlí. Vidím, že jsou doma, tak zvýším hlas.“

„Vona nahluchlá není.“

Ženy houfně přitakají. Kývají hlavami jako hračky na setrvačník.

„Vočíhnete situaci. Kdyby něco, hvízdnete, my přídeme.“

„Já to nechci.“

Nataša předá okuláry Hance Malý, pomůže jí přetáhnout koženou šňůru přes učesanou hlavu.

„A to já zas jo. Proklepnem si Lauschmannku zblízka.“

Stolař je i v tom konsternovaném dusnu schopen pohotovější reakce. Vztyčí se, zatarasí východ. Mne si krk, na který mu Barunka nedosáhla.

„Paní Lauschmannová, mně šlo jenom vo to hrát s votevřenejma kartama, abysme se líp domluvili, vo nic jinýho mi nešlo, vopravdu.“

„Karty se nám ale nějak promíchaly. Bylo příjemné žít léta tak, jako by se *to* nestalo. Žít někde, kde o tom všem nikdo neví. Dokonce ani můj druhý manžel nevyzvídal, představte si to. Slepujete nespojitelné příběhy. Abyste mě uštval a označil. Jako co? Jako nacistku? Nacistku, která si zaslouží znásilnění? S takovou lží vylézt z domu nemůžete. Musím odejít. Zase nedobrovolně, jak jinak. Přesto se uvidíme. Žádný strach. Brzy. Ale tentokrát se nespokojím s pomníkem, vy ubožáci.“

Stařec Klein, stoletý holič Klein, klimbající, kterému nedochází nic a z dneška se mu do mysli cosi prodere možná tak za měsíc nebo za půl roku, zavětrí.

Někdy jsem jako on, o krok pozadu. Dnes mi dochází, co se stalo přede mnou. Zítra mi dojde, co se stalo včera. Dnešek dešifruju chybně. Nechovám se odpovídajícím způsobem. A za to mě zítřek potrestá. Což pochopím až popozítří.

Z opotřebované motanice šlach vystrčí zvědavě svou hlavu. Jako z kukly spacího pytle. Chystá se naaranžovat výrazy památeční skupinové fotografie u dveří. Do své mizející paměti.

„S jakým pomníkem?!“

„Jediné, na čem jsem se v podstatě s vámi dnes chtěla dohodnout, bylo zřízení muzea. A určení místa na návsí, kam bychom umístili pomník. Který by připomínal, že tu žil Rudolf Lauschmann. Řádný hospodář a muž své doby, zavražděný nacisty. Ostatní bych vám za symbolickou sumu jedné koruny nechala.“

Právnická uvolněnou rukou vztekle nasadí obroučky svých slunečních brýlí. Aby skryl nevěřící zírání. Vyprazdňuju jeho měsíc.

Pevně podchytím pytlovitou Báru z druhé strany. Stisknu kabelku.

„Ale teď, pánové, teď se situace díky tady panu starostovi radikálně změnila. Budu chtít zpátky všechny majetek. I s úroky. A věřte mi, že to bude tvrdý boj, pro změnu *mein* kampf. Až vám budou vstávat vlasy hrůzou na hlavě. I na té vaší napomádované paruce, Kleine.“

Holič sebou polekaně trhne. Přihladí lepkavě zcuchaný vlas na skrání. Vypískne.

„Já se jmenuju Malý, paninko, Vlastimil Malý. Rodilý Čech. Dycinky rodilý Čech.“

Čistý vzduch

Nataša s Hankou Malou a paní Drbavou obejdou budovu, našlapují zlehka v letním prachu, zarazí se pod otevřeným oknem zasedací místnosti.

„Slyšíš něco?“

„Nic.“

Nataša opatrně povysune drdol, oči přeskočí parapet. Vidí dlouhý stůl s narcisy, porcelánovými šálky a rudým vzorem ubrusu. Vidí Poledňákovy vnučky zády u zdi. Vidí Láďu držet kliku u dveří. Holič tluče u stolu špačky. Denis chybí.

„Vona tam nejní!“

„Kdo?“

„No ta Lauschmannka.“

„Jak to že ne? Vem si dalekohled.“

Nataša se odváží, hlasitě sykne. Hlavy v místnosti se k ní otočí.

„Tak co?“

Muži mlčí.

„Kristepane, nechci to zadarmo, Láďo, pocem.“

Přisune k němu podepsaný sáček s čočkou. Poslední, s rozpitou *láskou*. Miniaturní balení lentilek vtiskne do Stolařovy tlapy.

„Tak jak, Láďo? Vyšplouchli jste jí rybník?“

„Radši rychle zmiz. Každou chvíli vyleze z druhý strany.“

Nataša, Hanka Malá a paní Drbavá přikleknou, po čtyřech se proplíží za hustý keř. Číhají, s dalekohledem u nosu.

Vycházím z budovy obecního úřadu.

Pěkně se ta moje tragédie přehoupla ve frašku. V husté, houževnaté kalině vedle vchodu šumí hlasy, moje rozjitřené oči vidí obrysy tří postav, hmotu zmizelých těl, soví oči nočních ptáků... Halucinace. Pryč odsud.

Tetelivě nehybným horkem rázuju k autu. Nenávistným, ano, konečně po těch desetiletích opravdově nenávistným pohledem si měřím zvědavce na návsi i za drátěnými ploty úhledných rodinných domků. Za ploty, jejichž ok se majitelé drží křečovitě oběma rukama a za nimiž se v nafukovacích bazéncích s radostným pištěním šplouchají nahé děti. Nenávistným pohledem zpražím vyjukané hejno zákaznic u koloniálu. I pošťačku, která kolem návsi krouží na rozhrkaném kole.

Polibte si.

Ta slova vydrtím v duchu. Se zaťatými sanicemi.

Nasednu vedle bohorovného řidiče. Trvá dlouho, než se zklidním natolik, abych si uvědomila, že na zadním sedadle vedle rozsypané, ufnukané vnučky sedí i Denis. A tiše drmolí dlouhý, omluvný monolog. Se zrakem upřeným na moje prsty, neprodyšně propletené a složené v klíně. I Denis je typický muž. Nechápe, že mnohdy to nejlepší, co lze v rozhodujících okamžicích udělat, je držet hubu.

Tři ženy juknou zpoza větví. Vylezou, oklepou smetí a očistí kolena, peláší ke koloniálu. Aby ještě prohloubily napětí už tak zvědavostí nasáklého hloučku. Pošťačka prudce přibrzdí, zvířený prach usedá na horké tváře.

„Tak cos viděla?“

„Nic moc. Neumím to pořádně nastavit.“

„Něcos vidět musela.“

„V náušnici má pravý perly. Takový maličký. A na krku taky.“

„A tý mladý bylo šoufl.“

„Ženský, jestli nejni v jináči!“

„Nesla se jak páv.“

„A co, nahrabe si?“

„Chlapi nám povědí. Počkáme si.“

At' mě nechá. At' jde pryč. *Polibte si všichni prdel.* Proboha, co to pořád melu.

„Vystupte si, Denisi. Prosím.“

Očekával jiná slova. Očekával vztek. Nadávky. Pláč. Je zaskočený. Ještě více zaskočený by byl, kdybych vyplivla, co se mi na jazyku skutečně převaluje.

„Pochopil jsem, jak se věci mají. Sledujete svůj cíl, paní doktorko. Ale s nimi byste měla jednat jinak, s nimi nemůžete mluvit o –“

„Pryč odsud, to je můj cíl.“

„Ano. Jistě.“

„Vystupte si.“

„Jistě. Promiňte.“

„A pozdravujte ode mne svou matku.“

U puklického pankejtu za sebou zanecháváme jeho scvrkávající se postavu. Plechové vězení prostupuje výmluvné ticho.

Tmavozelené auto odfrčelo rychlostí závodní formule, Nataša číhá. Ženy kuckají a mhouří oči do obláček písečné bouře.

„Pěknoučkový fáro.“

„Je pryč?“

„Aby na nás nehrála habad'úru.“

Poštačka si od Hanky Malé vezme zpátky dalekohled, našteluje pro své oči, nasedne na bicykl, rozšlape se za rotujícím prachem. Během několika minut se udýchaná vrátí, od řídítek dá jasné znamení, změni směr a šlápne do pedálů. Vzduch je čistý. Můžou pelášit.

Rozběhnou se k obecnímu úřadu.

Návrat třetí (léto 2005)

Pouťové atrakce v zavařovacích sklenicích

Takové přiovilé, rozdychtěné odpoledne, do něhož jemně zaklinká tramvaj. Horko, až bolí. Praha si vcucla zmořené lidské hlásky, chladí si je v ulepených útrobách; sama slunci nastavuje kamennou tvář bezostyšně, provokativně sundá černé brýle a nastaví jasu obnažené bělmo; rovnocenní partneři.

V jedné z buněk chladivého těla bliká zotvíraná a rázně přivíraná lednice, vaří se čočka, míchá salát, smaží řízky, bouchá šampaňské, klokotají natěšené ženské hlasy.

Paní Lauschmannová se už brzy navrátí ke svým listinám. Píše se rok 2005 a její rodiče byli rehabilitováni.

Mechanický čapí robot si štráduje. Zpo-ma-lu-je. Otočit klíčkem v zádech, to by potřeboval.

Obezřetně se ohlédne. Není sledován. Tmavozelené auto, z něhož ho doktorka Lauschmannová nemilosrdně vykázala, odsvištělo levotočivou zátočkou před drahnou dobou.

Hlavou se prohánějí zběsilé čarodějnice na koštěti. Nedaleko příkopu, do něhož třešeň setřásá šťavnatě rudou přezrálou. Pod krkem rozepne knoflíčky rozhalenky. Navyklým pohybem je důkladně odšroubuje. V podpaží se zvětšují mokrá kola. Denis zvedne oči. Než si je stihne stříškou z dlaní zaclonit, oslepí ho popolední vlnění pražícího kotouče.

Posedává v trávě dlouho, přemítá u pankejtu; vosy bzučí a dorážejí, nakukují do uší, olíbávají zpocenou tvář.

Pruhovaná žlutočerná torpéda přelétávají kolem hlavy, zabodávají sosáčky, vysávají a ocucávají myšlenkovou směs sladké hrušky. Marně Denis máchá rukama; odhání je bezvýsledně. Odlepi ztěžklý zadek.

Vrací se do vsi.

Znaveně odkrokuje náves. Horlivě tu rokuje Nataša s poštačkou. A hejno – neznámých, ale povědomých – ženských tváří, s těžkými nákupními taškami, ranci a přepravkami, z nichž přepadávají potraviny, roztéká se máslo. Účastnice poznávacího zájezdu, co čekají na odvoz autobusem. Jedna z nich obchází dav, rozhořčením posunuje šátek do čela a zase zpátky. Co chvíli převáže uzel pod krkem. Zasune neposlušnou šedivou kudrlinu na skrání. Poštačka nechává kolovat dalekohled, nastavuje ostrost, brebentí.

Hrozen ženského štěbetání se na Denise nalepí.

Vesnice kmitá jako ohrožené mraveniště. Zdánlivě se přes mimořádné události valí všední každodennost. Teprve při pohledu zblízka je patrné, že všechno a všichni jsou obnaženi v pohybu. Ženy zaníceně probírají neomalenou drzost *staré Němčourky*, jak si paní Lauschmannovou překřtily. Jsou uříčené z vedra, vzrušené skandální událostí. Každá si v dlani hýčká popsany sáček jako účinnou zbraň. Nevybuchlý granát.

Stolař už jim povyprávěl. Překroutil a nafoukl celou historku. Plnými hrstmi rozhodil přebrané zrní. Z kterého si v postupném ústním převyprávění vyzobou jednotlivá zrnka; stěží to budou zrnka pravdy; ta má Stolař zastrkaná doma, pod postelí. Není na světě takové studánky, která by dala vody zrnkům zadrhlým v krku. A odplavila je.

Zavrtat se do nory pražského bytu, stočit do klubíčka. Povaluje se tu laskavé ticho. Ne jako v Puklicích, tam je výhružné. Jenomže stafáž vyčkává: dcera s mladší vnučkou Annou. Dovlekly týdenní nákup. Poklidily.

Pobolívá mě u srdce. Někdo nepravdělně otáčí šroubovákem v mé hrudi.

Jsou zvláště rozehvělé; Andulka nacucaná zvědavostí. Štrachaly v mých věcech. Nechala jsem své modré sešity s připomínkou Puklic válet po stole, zapomněla jsem je uvěznit do tvrdé bílé krabice s dokumenty, zamknout do trezoru. Jako to dělám vždycky. Než opustím byt. Stránky se vyvalují necudně, rozevřené a pokaňhané inkoustem: *Po návratu odtamtud žiju jako pod tlustou vrstvou ledu, na kterém všichni ostatní dychtivě bruslí, s radostně rozpálenými tvářemi.* I moje malé ženy jsou zčervenale, zadýchané; běžely závod o tajemné ceny, kmitaly očima, zvítězily. Četly všechno!?

Dobelhám do své pracovny. Na stole se šklíbí rozcapené stránky i zotvírané obálky s povysunutými stopami úředních razítek.

To je poslední kapka. Kapka dnešního dne.

Denis se točí na kolotoči vět; rytmu nestačí.

„Prej chce vopradu všecko, baba bláznivá. No jo, taková je holt doba, každej jen hrabat pod sebe.“

„A dyť to nikdá nebylo jiný.“

„Nakonec to tu skoupěj všechno i s chlupama. Tudle tady byl zas jeden Němec, v meďáku vobhlížel chalupu Mistra Oujezdského, měl ji dlouho v merku. Ale já ho hnala, říkam, to je stavení velkýho českýho herce, co hrál v jednom slavnym americkym akčním filmu, ten nejni na prodej teda ani náhodou.“

K Nataše se přesune šedivý pramen, podrbe se pod šátkem.

„No, Nataško, vy dvě s mámou to máte zatím nejblbější. Nejdřív si bude dělat zálusk na vilu, tak to abys pomalu stěhovala krám.“

„Ale pani Drbavá, helejte, ňák to zvládnem. Dyž se to tak veme, všude je něco.“

Drbavá převáže nervózně uzel a přejde k poštačce, která si s dalekohledem na nose obdivně prohlíží přicházejícího Denise. Od hlavy po paty. A zpátky.

„A to si představte, že na svět jí pomáhala moje máma.“
Poštačka odtrhne tlusté brýle, plácne se do čela.
„A kampak teda vodtáhmem ty pytle s čočkou?“

Kolotoč nabírá rychlost, tváře na hřbetech zvířátek kmitají, rozmazané ovály bzučí do Denisových uší.

„Náš táta říkal, že vystěhovat násilim nás ani nemůžou.“

„Von jí někdo dřív zašpéruje.“

„Nebo nabije ten její nadutej panskéj frňák.“

Kolotoč se zadrhává smíchem.

Denis se vyplétá z vět, do kterých se scvrkl slovník těchto žen. Přemítá o své sestře. Nataša byla nucena se přizpůsobit. Aby zapadla. Možná byla vždycky taková. Nebo mu chybí sluch a nadání, aby vnímal výmluvné proměny pohledů, nastavení koutků úst. Slova nemusejí vyjadřovat nejdůležitější akci. Ženy to vědí, proto slovy tak plýtvají. Záleží na tom, kdo co koná; říkat si může kdokoli cokoli. Jeho sestra. Bojí se o jedinou píšťaličku, na kterou umí vyloudit tón.

„No co, ženský. Víno je stočený, tak se musí vypít.“

Kolotoč se zastaví. Tuhle odrhovačku nezná.

Denis zamíří k budově, kde se narodil. K rodnému domu Gity Lauschmannové.

Hlouček na návsi se rozrůstá, kolotoč nabaluje příchozí. Vesnice se srocuje, sjednocuje v nepropustnou rojnici. Setřeli drobné závisti a šarvátky. Vymazali sousedské hádky. Směřují svou zlobu k jediné osobě. Už se vezou.

A na tom všem se podílím, porušil jsem lékařské tajemství, překročil jsem meze... jenomže na jinou píšťalku chudák Nataša neumí... nebo...

Denis přejede pravým ukazovákem čáry na levé dlani; dlaň je suchá. Za zády zavrže kolotoč, nabírá ďábelskou rychlost svištivých otáček, kdy se člověk drží z posledních sil, než je odstředivou silou odmrštěn... Měl by se otočit. Ne. Žádný argument Pukličtí nevyslyší.

Nikdy už nebudou ochotni vyslyšet. Jen kolotočářskou melodii. Šíří se to napříč generacemi. Jako epidemie. Chvění před lynčem. Denis masíruje suchou dlaň, *je tu tak strašná atmosféra, paní doktorko, že už sem snad raději nikdy nejezděte.*

Denis uslyší své jméno. Od kostela zní naléhavý hlas, paní Lausmannová ho ryčivě volá, schoulená za červenou kopulí věže s nemluvnětem v náruči, skrytá v roztříštěné výhni bolavých paprsků. Denis sklopí oči, hvězdičky se divoce roztančí, než vyblednou. Oře zpoceně čelo. Hlas zaryčí znovu.

Nataša.

Hlasitě houkne, že domů přijde k večeru. Ještě se zastaví u sousedky Hanky Malý. Její muž přijede odpoledním autobusem, ať zví všechno zatepla.

„Vyříd' to mámě. Hele, Denisi, vona na tebe furt čeká, radši jí nic moc nevykládej. Alespoň na starý lidi tu musíme brát ohled. Trochu je šetřit. V jejich věku.“

Red velvet

Denis obejde zámeček, odemkne branku, dokluše ke vchodu. Stiskne kovanou kliku s motivy propletených hadích těl. Ve vstupní hale na věšáku zplihle visí sepraná matčina zástěra. Dveře napravo vedou do jídelny a kuchyně. Vstoupí jimi, pocituje šimravé mravenčení v zádech. Mravenčení sílí, jak stoupá intenzita vzdáleného šumu. Který se štěpí a člení v těžko srozumitelné úseky lidské řeči.

V kuchyni se prsí vyrovnané šiky zavařovacích sklenic. Jsou všude. Dmou se ve čtyřstupech, umyté a pečlivě seřazené. Blyští v slunci svou naleštěnou, vypulírovanou prázdnotu. Stůl obsadila rozměrná, černá kameninová mísa s navrstvenými třešněmi. Oblá hora temné červeně. Všechny čtyři plotýnky elektrického sporáku si pro sebe uzurpuje zašedlý zavařovací hrnec. Mísy s třešněmi,

přeplněné nádoby všech velikostí a barev, pokrývají kuchyňskou linku. Odpadlé třešně se válejí v neutěšených škvírách.

Denis řeší nedostatek místa. Rozvažuje, kombinuje. Přešupuje zavařovací sklenice. S kovově stříbřitou konvicí v pravé ruce. Pak to vzdá. Skloní lesklé hrdlo, voda vyteče a Denis konvici postaví zpátky do dřezu. Otočí hrnek dnem vzhůru, přesype jemný písek zpátky; matčině kulaté nádobě s hnědým víkem vrací kávovinovou, čekankovou směs. Ze dna nepoužitého hrnku vypláchne zbylý hnědý poprašek. Usadil se na kůži, nalepil na bříška prstů. Čajovou lžičku odhodí s cinkotem do příborníku. Z napěchované lednice vytáhne orosený jablečný džus, na němž balancují dvě velká rajčata; odhodí je do dřezu, slupka praskne a obnaží červené maso. Napije se přímo z papírové krabice. Na které ulpí jeho hnědavé otisky.

Teprve pak pokračuje ve stopování nezřetelných hlasů.

V někdejší ložnici, rozlehlém pokoji se dvěma malými originály Matisse a Cézanna, sedí u televize Denisova matka. Ty obrázky si počátkem třicátých let dvacátého století přivezla Ulrike Lauschmannová z Paříže. Celá desetiletí tu visí jako nerozpoznaný poklad slepých zlatokopů.

Stará Žena u ševelícího televizoru podřimuje.

Odsud vychází málokdy.

„Tak jak jste pořídili?“

Všechno ve mně bublá. Jako v horkém rašeliništi. Přejdu do kuchyně. Na táccích navrstvené sušenky. Laskonky nakoupené v cukrárně. Chlebíčky s lososem, olivami a zelenými plátky kiwi. Všechny ty živiny stráží naleštěné sklínky na vysokých nožkách. V nichž se výsměšně prohánějí a olizují neposedné blýskavé paprsky, nezvedenci, kteří se odpoutali od zdroje své síly. Rozevřu ledničku. Chladí se šampaňské, v míse se tulí vepřové řízky a čočkový salát se sýrovou zálivkou. Jsem cizinec ve svém vlastním bytě. Zaútočím.

„Co se mi hrabete ve věcech?“

„Přivezly jsme ti s Andulkou večeři. A trošku ti tu poklidily. Na stole máš pěkný nepořádek.“

„Ano?“

„Nechaly jsme to ležet tak, jak to je. Říkaly jsme si, že tak slavný den, den návratu do Puklic, bychom s tebou oslavit měly.“

„Četly jste to?“

„Dáš si kávu?“

Dcera do varné konvice spustí pěnivý proud vody z kuchyňského kohoutku. Oddalující rituál.

„Tak četly, nebo ne?“

„Jen letmo. Proč jsi mi o tom všem nikdy nic neřekla? Proč jsi s tou žádostí o rehabilitaci tak dlouho otálela?“

„Nechtěla jsem se k tomu vracet, nechtěla jsem to otevírat, nechtěla jsem strhávat náplast. – Tvoji babičce by bylo sto let. Je pohřbená hluboko. Stejně jako táta. Oživím je. Tak proto. A taky... – Nestarej se. Je to *moje*... záležitost.“

„Nás se to přece týká. A jestli ti má Bára pomáhat s právní stránkou věci, měla by aspoň ona vědět všechno. – Vypadá dost přepadle, co se stalo?“

Otazník zasviští do zvonkohry příborů. Cídí je svalnatá, inteligentní a zaneprázdněná žena, kterou jsem porodila. Cídí je v bílém triku a bavlněných kraťasech. Které se k jejímu věku vůbec nehodí. Poslední slova nasměruje ke koupelně. Kam zmizela Bára. Odpovědí jsou nám zamčené dveře a rozvzlykané umyvadlo. Aby nebyl její pláč za dveřmi slyšet, musela by si pustit sprchu. Prudkou fontánu rozkvetlého květu. V tom mám svou letitou zkušenost. A ona už by ji mohla mít také.

„Je to moje psaní o Puklicích. A ty ho tady pohazuješ a přehrabuješ jako nějaký odpad.“

Vybledlé, tíživě rudé sametové závěsy jsou zatažené. Hrozí, že svou vahou garnýž rozlomí. Látkový zlatokop zachytává každý náznak

slunečního svitu, lape zrnka poletujícího prachu, těžkne. Bělostný porcelánový talíř olemovaný modrými ornamenty a usazený v Ženi ně klíně kontrastuje s její tváří. Zvrásněnou, trvale venkovsky ošlehanou. Talíř je přeplněný máslově žlutými křupkami. V televizoru hovoří umělí lidé. Načesané figuríny přecházejí po harmonicky sladěném, kašírovaném pokoji. Vylézají z díry jako brouci, protáhnou těla obrazovkou, obšlapou televizor, posedí na něm, pohupují si nohama, vylezou na závěsy a sklouznou dolů, než se do bedny navrátí. Žena odpolední hodiny prosedí před telenovelami celého světa. Ruku vnořenou do mísy, z níž pravidelně mlsá. Tentokrát na svou věrnou divačku z krychlové krabice procítěně halekají, pokřikují a mávají marně, ústa zabalená do kornoutu.

Zpozoruje škvíru mezi závěsy. Tápající paprsek se zvenčí proklestil. Zlatě zkosený pruh světla ohmatává její bolavé, vodnaté nohy, vytrčené z ušáku. Ohmatává narychlo spíchnutý, černý závěs před krbem. Nikdy nepoužívaným, vymeteným a navoskovaným krbem.

„Takže přijela.“

Denis se nepodiví, že matka téma, co visí ve vzduchu, načíná bez obalu. Bez pozdravu. Poutřové zvuky vířících kolotočů doléhají až sem.

„Přijela.“

„Ta má nápady! – Sama?“

„S vnučkou a právníkem.“

„Má dokonce i vnučku. Zatímco já –“

Matčin pohled se vyčítavě sveze k prošedivělým synovým skráním. Než se vrátí k oslňujícímu průzoru.

„Nataša mi nechtěla říct nic podrobného, přiběhla z krámu celá divá a jen na votočku, do trezoru nacpala nějaký popsaný harampádí, budu prej něco tajně přepisovat a dostanu prémii. Jinak mele jen vo zavařování.“

„Nechce, aby ses zbytečně rozčilovala.“

„Pche! Že to říká zrovna vona! Je akorát furt nasejřená. To vona nemá vo ničem ani páru, jen se třese vo ten svůj kšeft. Myslí si, že nic nevim, že nemám vo ničem ánung, ale já toho vim víc, než si vůbec dovede představit. Stačí, když mi každěj řekne kousek, a já už si to umim sama přebrat a poskládat. Jako ty. Ty seš totiž chytřej po mně.“

Denis netrpělivě prohrábne vlasy pěstěnými prsty.

„Já myslím, že je pochopitelné, když se Nataša bojí o byt a o práci. Tebe chce strachu ušetřit.“

„No tak co? Vráťej to Lauschmanncce, nebo ne?“

„Během jednání se stala taková nemilá věc... S obcí... Hlavně s Ládou se nedohodla.“

„Bodejt' by jo.“

„Rozhodne soud.“

„Nemluv se mnou jako s kriplem. Vráťej jí to, nebo ne?“

„Těžko říct.“

„Pravdu!“

„Je vysoce pravděpodobné, že tu při soudně vyhraje.“

„Zavři dveře.“

„Cože?“

„Pojd' do sednice, zavři dveře, sedni si. Ne, počkej, nejdřív mi podej nákou mísu z kuchyně.“

„Kuchyň je zavalená třešněmi celého světa. Obávám se, že žádnou prázdnou mísu nenajdu.“

„Tak přines kastrol.“

Jízda na kolotoči

Je nedočkavá. Má strach, že si to sama v sobě rozmyslí. Šedesát let paběrkovala odvahou.

Denis se vrátí s hrncem, v němž matka ráno ohřívá mléko. Žena chňapne kastrůlek za bakelitovou rukojeť. Synovi přikáže, aby

křupky z talíře přesypal. Žluté miniaturní válečky se vrší. Denis trhavě odsypává, hrnec je nepojme. Přepadávají a oddrolují ze sebe jemnou sypkost. Denis se je snaží z perského koberce posbírat. Matka se nad ním nedočkavě ožene.

„To teď nech bejt. Říkám, zavři ty dveře. Seš jak Nataša, ta má taky furt v prdeli voj.“

Bělostný talíř, jehož obnažené dno zmodralo prapodivnými ornamenty, chytí oběma rukama.

„Nataše ani muk.“

Zdvihne talíř nad hlavu, horní polovinou těla se přetočí k Denisovi. Wimbledonský vítěz se pyšní svou trofejí.

„Vidíš to?!“

„Mami, měla by sis odpočinout.“

„Vidíš to?“

Ruce jí unaveně klesnou do klína.

„Tak tohle bylo taky její. To patří malý Lauschmannový. To jsem držela v ruce, dyž jsem ji uviděla poprvý. Proč bych měla mít lufta z toho, že přídu vo tenhle kvartýr. Žila jsem v cizim. Imrvére, celej život. Dyť já se na tom podílela.“

„Ty jsi přece o ničem nerozhodovala.“

„A to by ses divil.“

„Strejda to mně i Láďovi převyprávěl tolikrát... Do Puklic poslali z okresu trestní komisi a tříčlennou rudou gardu, a kdo by se vze-
přel –“

„Tydlety báchorky ti vyprávěl strejca Stolař, jo?“

Matka se rozesměje. Hrozí, že talíř upustí. Denis ho opatrně vyprostí z jejích rukou. Neví, kam s ním. Zasune ho do křesla pod matčin loket.

Smích přechází ve štkání, které pohazuje seschlým tělem.

Přebelhám zpátky do pracovny. Začnu hekticky sklapovat sešity a nastrkávat papíry do obálek, pěchovat do krabice.

Dcera hledá oporu u křídově bílé Barunky se zarudlýma očima; přišourala z koupelny. Sklesle a vyčerpaně dosedne na opěradlo křesla. Na matku mdle gestikuluje. Ať je zticha.

„Nedopadli jsme zatím nijak. Dohoda není možná. Pokračujeme normálně dál. Soudní cestou.“

Krabici přimáčknu bolestivě na hrud'. Odčarovávám ji od nechtěných pohledů. Patří jenom mně. Odložím ji na stůl a poklepávám na ni. Vnitřní metronom udává stále rychlejší staccata pohybů.

„Tohleto, tohle mi užírá noci posledních dnů, je to moje, žádný román pro služky, to není uspávací prostředek. Aby se v něm hrabal kdekdo.“

„Kdekdo? Jsme tvoje rodina. Nikoho jiného už nemáš.“

„Ale ty ano. Běž raději vyvářet svému muži, tomu expertovi přes tramvaje, než se ti poohlédne po nějakém mladším exempláři. A štíhlejším.“

Andula obejme Barču kolem ramen, obrátí oči v sloup; tradiční hádka odstartována. Dcera tentokrát napochodovala notný kus ke smíru, cesta je ušlapaná. Vyšla vstříc až k jemnému dotyku konečků prstů. S chlebičky na tácu; uvítací smírčí pecen chleba se solí. Já ani krůček. Tác jsem jí vykopla z rukou, slánku odšroubovala, sůl rozsypala. O to víc vypění.

„Můj muž je moc hodný člověk a tebe štve, jak přesně tě odhadl. Vždycky ses starala jenom o sebe, ty sobecká svatá. A ještě mě budeš urážet?!“

„Co ode mě chceš? Nic nemám. Jen ty puklické domy, kde jsou přísáté tamní vši. A jejich hnidy. Všude, kam se člověk podívá. Ani tu dětskou stoličku jsem si nesměla odnést. Kdysi jsem ji chtěla pro syna. A k čemu by ti to bylo, vědět, že nejsi prvorozená, že jsem před tebou už rodila? Žil jenom čtyři měsíce. Nebyl. První manželství nebylo. Nebylo. Co čmucháš? Co chceš?“

„Od tebe nechci nic. Když už jsi to nakousla, jediné, co jsem kdy já od tebe chtěla, byl ten medailonek po babičce, cos mi slibovala od dětství. Nechávala sis to stříbrný sluníčko pohupovat na krku. Jako

výsměch dítěti, které po něm marně vztahovalo ruku. Byla jsem malá a žebronila o něj a ty ses odtahovala, *to je po babičce Ulrice, jednou ti ho dám a ty ho zase předáš svojí holčičce, je to takový náš řetěz štěstí, ale teď ne, děvenko, teď ne, dáš pryč tu ručičku, nebo přes ni dostaneš. A teď utíkej za tatínkem, já musím pracovat. Kecy a pindy. Bůhví kam jsi ho zašantročila.*“

Záhadný smích napájený slzami odezní. Vystřídá ho vzdor.

„Všechno mě bolí. Času nejni nazbyt, zgrajznu a co... A tak ti povim všechno. A povim!“

S někým neviditelným se hádá. Sama se sebou se hádá.

„A najust to řeknu! Ať to aspoň někdo ví.“

Prudkým cuknutím nadzdvihne obrovité, kožené křeslo. Namáhavě sune vzácný solitér, ve dvacátých letech objednaný i s podnožkou z Londýna. *Originální anglický tvar, rudohnědý odstín, ručně leštěná hovězina, našité knoflíky, pevná kostra z bukového dřeva, speciální čalounění, nohy z masivního dřeva.* Rikša táhne naplněný vozík. Přestože by stačilo vyzvat Denise, aby udělal jediný pápěrkový pohyb směrem k ní. Je vysílená. Zkřivenými prsty se zahákne za okraj porcelánového talíře s modrými ornamenty. Svírá ho pevně.

Mluví konspiračním šepotem. Je vysílená, přesto co chvíli vstane. Ohlédne se za křeslo, zašátrá pod ním, zadýchaně nadzdvihne těžké okenní závěsy. Nikdo za nimi nestojí. Špičky bot ani bosé palce nečouhají. Za oknem žádná tvář s přilepeným zaječím uchem a nastaveným dalekohledem. S úlevou dosedne na trůn.

Aby po několika minutách vyskočila znovu.

Snad nehoří

Denis ji nepřerušuje. Slova zanikají v překotně vyvržené spršce vět, jejichž konce Žena polyká. Vypráví o prvním, překvapivém návratu

Gity Lauschmannové. Vesnici posedl amok nenasytné blaženosti. Konec války se propojil se slastně malovanou budoucností. Každý si mohl na odměnu sáhnout, ohmatat konkrétní důkaz, rozdrolit svou hroudu zeminy, každý byl najednou majetný, všichni si byli rovni. Ještě než mohl kdokoli cokoli předvídat, zažívali ráj na vlastní kůži. Každému rovným dílem. Každému podle jeho potřeb. Pokud se našli tací, kteří upozorňovali na to, že Lauschmannovic se ještě mohou vrátit, vždyť je sotva pár týdnů po válce, tak je Stolařova parta umlčela; všechno je potvrzený a prověřený. Ládínek bral pochybovače kolem ramen a konejšil.

„Všici jsou pod drnem. A i kdyby. Lauschmann byl echtovní buržoust a Němec navrch. Takoví už se dneska nevracej, takoví jsou zalígrovaný. Tady to je česká vesnice, vyčištěná, šťastná, každej má teď právo na svoji cimru, válku jsme vyhráli, ber.“

Žena se zdvihne, zkontroluje sektor pod závěsy, prohmatá šero pod křeslem. Vzduch je čistý.

„Měl autoritu, Denisi. Vrátil se z lágru poničený.“

„Jako doktorka Lauschmannová.“

„Přežil. Jako Gita.“

Proč se to pořád dokola vrací.

Proč dcera nemohla nahradit první dítě, syna Rudolfa. I kdybych byla obklopena tisíci dalšími potomky, zela by mezi nimi lítostivá čerň.

Dcera jako nestranný zvěd doručila vyčišťující zprávu. Že uvnitř mě samé vychladla horká láva, vyschl a vymřel dávný tekutý hnus, který do mě kdysi, proti mojí vůli, tři králové napumpovali. Rodila jsem hystericky, děsila jsem se toho, co zrodím z vlastní zkažené krve a poznamenaného masa. Kontrakce mě přepadly v pondělí. Po snídani. Když muž odešel přednášet. Sklízela jsem kuchyňský stůl. Dva talíře. Dva hrnečky. Dvě lžičky. Cukřenka. Slánka. Třešňová marmeláda. Máslo. Uzený sýr. Skořápky z vajec. Ostatky Johanovy vydatné snídáně.

Drobky z ubrusu jsem smetla rukou, ignorovala první příznaky. Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet. Umývala jsem nádobí a zhluboka dýchala. Když jsem pokládala omytý hrnek se zlaceným okrajem na odkapávací pult, cítila jsem pulzaci už nejen kdesi v podbříšku. Ozvala se povědomá kladívka v hlavě. Jemné dotyky brček, která mi bolestivě nafouknou hlavu. Ignorovala jsem svoje tělo. Přehodila jsem stránku na kroužkovém stolním kalendáři, hypnotizovala červeně zatrhnuté datum.

„Je pondělí, rodit mám až ve středu, je pondělí roku 1963, ale já mám rodit až ve středu roku 1963, je pondělí, rodit mám až ve středu...“

Zabraňovala jsem porodu tou marnou, hloupou mantrou. Hodiny a hodiny jsem ji kývavě odříkávala. Jako neúnavné kyvadlo nástěnných hodin. Postavila jsem se přírodě. Kvílivým kroucením a překříženýma nohama, rukama mezi nimi. Nejraději bych si mezi stehna našila ocelový plát. Nasedla do nepropustné, železem pobité houpačky a přehradila, zamezila východ. Přesvědčená, že nastává čas pro hrůznou pomstu, protože tehdy jsem své první dítě, svého syna ochránit nedokázala. S každou bolestnou vlnou se ve mně nelítostně uveleboval a rozvaloval všechen ten děs. Který jsem vytěsňovala, na který jsem se snažila devět let zapomenout. Můj gynekolog, kolega ze studií, to tušil.

„Fyzicky těhotenství a druhý porod budeš schopna zvládnout i ve svém věku, ale nevíme, co udělá psychika.“

Žena zkroupne další žluté válečky.

„Nedalo se tomu vodolat, Denisi. Tomu se nedalo vodporovat. Začal novej život. A kdo chvíli stál, vocitnul se nejen vopodál: nestačil si urvat pořádněj kus. Já byla taky jak šílená, taková opojená. Už žádná dřina na poli u cizích. Měla jsem najednou vlastní pole a zahradu a maštal a jabloňovej sad. A obrovskej dům. Zařízenej, jen duchny, utěrky a dvě židle jsme si s tátou přinesli vlastní. Nastěhovali jsme se, abysme to celý hlídali. Jak říkal Ládínek, nepřítel nespí a ještě může udeřit. A už jsme zůstali. Postupně se celá vila rozkouskovala

na pět kvartýrů, v jedný z hal se zřídila pošta a v salónní cimře konzum. Chodila jsem s outěžkem, čekala jsem tebe. Zgruntu se musí začít, postaru se žít nedá. Sesumírovala jsem si, co tvrdili všichni. Ale z některejch věcí v tom novym životě mi dobře nebylo.“

Dá znamení, Denis podá berli. Žena se dokulhá ke krbu. Berlí nadzdvihne plandavou zástěnu. Nic se tam nehýbe. Vráť se.

„Třeba jsem nesnesla pohled na takovou divnou sesli v kuchyni.“

„Sesli?“

Denis je znavený, chce se najíst, opláchnout, zdřímnout si na kanapi. Zmáhá ho povídání o nábytku. Všichni se dneska zbláznili; má svoje starosti, co s prastarými historkami.

„Takovou tu pro malý děti, když se krměj. Sloužila jako sokl na kytku v květináči. Chtěla jsem ji spálit, ale budeš se smát, byl na ní namalovanej medvěd s takovejma vytřeštěnejma vočima a ten na mě civěl, kamkoliv jsem se hnula. Do vohně jsem ji nehodila, to ne, na fajruňk nešla, to jsem se nevopovážila. Šíbovala jsem s ní po celym baráku. A nakonec jsem ji vodnesla do kůlny, někde se tam možná ještě dneska válí.“

Porodila jsem večer, v obývacím pokoji. Když Johan zachytil lesklé, červené tělíčko, pocákané stékajícími temperovými barvami, na okamžik jsem se strašlivě zalekla. Ale ukázal mi holčičku, zdravou a krásnou. Sápala jsem se po ní. Tiskla ji k sobě, manželovi věčně prikazovala, jak a kde má čekat, až mé útroby vypudí placentu, jak a kde má odstříhnout pupeční šňůru. Takhle nás zastihl přivolaný lékař, tato momentka se do mozku vryla jemu.

Ležící žena na zakrvácené, mokré pohovce bez prostěradla. Zpocená, rozhicovaná žena v dlouhé sukni a modré blůze, s jednou ponožkou, protože pravá se sesmekla a visí jako čepička přes prsty u nohou. Ležící, rozhicovaná žena, která šťastně tiskne neumyté, do bílé pleny zahalené miminko a hystericky poplakává. Mramorově bledý muž tu nepatříčně postává s nůžkami v ruce.

Medvěd. *Bože, vysvobod' mě.*

Denis odběhne do kuchyně pro krabici džusu, oblíbeného matčina jablečného pitiva. Aby si mohla vydechnout a svlažit popukané rty.

Medvěd. Pouť láká, nedaleko kolotoče staví kulisy i kašpárek. Denis má pocit, že není něco v pořádku s tlakem. Dusno před bouří, která je v nedohlednu. Zaprášená divadelní opona se dává do pohybu na zadřených kolejničkách, rudé těžké závěsy se rozevírají; Denis usedá do hlediště, nohy natáhne na opěradlo před sebou. Nezná autora, nezná titul, nezná žánr. Je osiřelým divákem na tvrdé sedačce. Jediným divákem, koho ponorná spojnice izolovaných životů poctí svým monologem. Který nebude moci zreprízovat. Aby ochránil svou matku, mimo jiné. Roztrhané dění, rozváté po pláních desetiletí, se slétává. Má něco takového slepovat? Denis promne oči. Všechno odžité mizí, sám se vrací na začátek. Na jehož zamlženém úsvitu stojí udivený chlapec. Řetězce odhalení obmotají a přiškrkují *normální*, všední dny. Stačí několik horkem rozleptaných hodin; do dosavadní životní role se přimíchá směs podivných pachutí... Svět se převrací naruby. Než se Denis vzpomene, nebude schopen se rozpomenout na předchozí aranžmá. Ani na rozestavení kulisy.

Z krabice setře hnědavé otisky prstů. Sepranou a zalátanou károvanou utěrkou. Dvěma prsty popadne za okraj dvojici broušených sklenic. A oddusá do pokoje.

Zestárlá matka a stárnoucí syn si povídají dlouho. Do pozdního odpoledne. Za zataženými závěsy.

Dokud nepřekročila věk čtyř měsíců, tu magickou čtyřku, nepustila jsem svou dceru z náručí. Držela jsem ji od prvních sekund, hladila, dotýkala se jemně tělíčka, šeptala do jemných chloupků na bolteci, hádala se po telefonu s dětskou lékařkou. Nepustila jsem ji z ruky. Koupala jsem se s ní ve velké bílé vaně. Do níž jsem jako hou-pavou loďku vnořila dětskou vaničku, s napěněnou teplou vodou. Na záchod jsem chodila s ní. Opatrně jsem sedala na záchodové

prkénko, usedala z boku. Abych neprobouzela nezahojenou bolest mezi nohama, miminko pevně omotané k hrudi vlněným šálem. Dokud jsme nepřekročily zamořenou hranici času, ten ohrožený kotec, ve kterém jsem holčičku musela chránit, žila jsem jako v transu. Čtyři měsíce jsem odmítala vyjít z bytu, nereagovala na zběsilá vyzvánění zvonku u dveří, který klinkal jako vtíravý umíráček. Odmítala jsem ji položit do kočárku, procházet se s ní bez tělesného dotyku. Neotvírala jsem nikomu. A moje holčička téměř neplakala. Byly tu jen náznaky pláče, něžná zakňourání, jejichž příčinu jsem okamžitě dešifrovala. Naučily jsme se navzájem porozumět svým jazykům, naučily jsme se odezírat a reagovat. Nepropustila jsem svou dceru z vysíleného náručí. Díky kontaktům a energickému pobíhání tety Ottly, díky zásahu kolegů z nemocnice, díky gynekologovi, který promlouval s nasupenou dětskou lékařkou i manželem, mě tehdy nehospitalizovali.

„Je na pokraji šílenství, takhle ji nemůžeme nechat a nemyslím, že by to byl projev laktační psychózy.“

Johan o mně mluvil bez obalu, jako o nějaké věci; musel vědět, že všechno slyším. Gynekolog mu oponoval.

„Naopak. Takhle ji nechat musíme. Aby šílenství nepropadla úplně. Je pod velkým tlakem. O jedno dítě už přece přišla.“

Můj zmatený manžel, ten můj erudovaný vědec, zalezl vyčerpaně do kuchyně. Rozřezával řízky podle pravítka a ukusoval trojúhelníčky masa, které mu nasmažila Ottla; k masu uválel kuličky chleba, podobné hliněným dětským, jaké se cvrnkají do jarních důlků.

Cvrnkal si je do úst.

Cosi křupe pod nohama

Žena upíjí pomalými, ptačími doušky. Se slastnou trpkostí oddechne, hřbetem skvrnitě ruky otře ústa. Jako kdyby v době žní, na sklonku

vyprahlého dne na poli, vypila orosený půllitr studeného piva a ten v ní jen zašuměl.

„Ještě předloni jsem si dělávala jablečnej mošt sama. Domácí mošt. Z těch jablek našeho sadu. To se s tímhle podfukem nedá srovnat, todle přece nejní žádněj mošt.“

Pečlivě postaví vyprázdněnou, zrnitou sklínku do přímky s Denisovou. Ta je už hodnou chvíli poloprázdná.

„Vlastně... z jejích sadu.“

Denise matčina zpověď obtěžuje. Další zpověď stařeny v masce otlučeného kašpárka. To je na jeden den a jednoho muže příliš. Chtěl by si utřídit dopolední změť z obecního úřadu. Pokusí se vykrotit. Snad nehoří, matka mlčela celý život, pár dní to přežije; příští víkend za ní přijede znovu.

„Nejsi ničím vinna. Taková byla doba. Zpovídat by se měli jiní. Nemám moc času, radši mi řekni, co je v Puklicích nového, co dělá –“

„Kdybych nesouhlasila, vlastní bratr by mě zabil!“

Popadne a přiškrtí Denisovo zápěstí. S překvapivou silou. Což potěší synovo lékařské srdce; matka je vitální, má kuráž.

Žena pětici polámaných nehtů do masa zaryje, než mu ruku nenávistně odhodí jako nepotřebný odpad, jako ucpanou rouru od kamen. A tu svoji zaklesne za okraj talíře. Sveřepě se zadívá před sebe, na rozlezlé figurky poskakující nejen ve vypouklém čtverci obrazovky.

„Vypnu to.“

„Ne!“

„Stejně se na to nedíváš, tak –“

„Jen toho strachu a bezesných hodin, co jsem si prožila, když jsem Gitu tajně vykrmovala. Aby nechcípla hladý. Aby se mohla zdekovat. Kdyby se to Láďa nebo tvůj fotr – natož Poledňák s Kleinem – domákli, skončila bych jako vona.“

Z ledničky vyházím jako první řízky. Potěžkám dva činely, které odolují strouhanku. Připlácnu je k sobě a odhodím na stůl. Balím jídlo do stříbřitého alobalu.

Zabouchnu dveře za svojí rodinou.

Přítom je tolik potřebuju. Vždycky potřebuju vědomí, že mě přenáší, abych se neutápěla v bažinách, které byly pode mnou nachystány. Jen třepotám nohama; někdo mě vždycky pevně zachytí v podpaží. Otlá mě pohupovala v náručí, říkala, že jsem její bezbranné ptáče. Které se v řídkých chvílích, nečekaně a vlezle promění v krvelačného dravce. Co klove do všeho živého kolem, trhá a rve krvavé fláky masa. A nejvíc ze sebe samé.

Popadnu nové činely a vyplesknu čerstvý tón o své tváře. Koho jsem za svůj život přenesla a pochovala v náručí já?

Denis si promne pět zčervenalých fleků na zápěstí. Ví, že je v pasti. Už neunikne.

„Vypnu tu televizi.“

„Ne!“

Denis odmítne nabízenou křupku. Matka si je vhadzuje do úst, chroupá mezi slovy.

„Netušil jsem, že doktorku Lauschmannovou znáš tak dlouho.“

„Vod konce války. Já jsem jí zachránila život. Klepala jsem se, aby to tady někomu nevykvákla.“

„Zachránilas ji?“

„Jo.“

„Tak proto tě tak vehementně nechávala pozdravovat.“

„Kdy?“

„Dneska dopoledne.“

„Nechala pozdravovat... Předě všema?“

„Tebe jedinou. Řekla *a pozdravujte ode mne svou matku*. Za daných okolností to považovali spíš za výhrůžku vůči naší rodině,

že přijdeme o střechu nad hlavou, protože jsem provedl příšernou věc, prozradil jsem...”

„Co?“

„Ale nic.“

Proč to neřeknu? Proč to nejdůležitější zazdím mlčením? Proč neřeknu, jak strašlivě mě mrzí, až k bolavému srdci, že jsem před lety Ulričin řetízek přes hlavu své dcery nepřetáhla. Ale že jsem to před lety napravila. Slunečním medailonkem jsem nakonec dítě obdarovala. Blondátou holčičku. Jen v jiný čas, v jiné zemi, skrytou v jiném tělíčku. Proč to ksakru neřeknu. Vymáčkni se, no tak; jsem baba nevděčná, to ta únava.

Bojím se, že by mě nepochopily?

Na mohylu soukmenovců naplácnu poslední řízková dvojčata.

„Že by se ta naivní frajle na starý kolena naučila vyhrožovat?“

„Zachránilas ji? Nikdy jsi o ní nemluvila.“

„Na co taky. Táta by mě zabil.“

„Kdyby jsi mi o tom řekla dřív, mohlo být všechno jinak. Mohl jsem ji třeba pozvat k nám.“

„K nám!?“

„Zklidnila by se ona. Zklidnili by se lidi ve vsi. Určitě byste se vy dvě dohodly spíš a rozhodně líp než... nezasvěcená úřednická byrokracie. Tebe by přece z bytu nevyhodila. Natašu taky ne, ta panikařila zbytečně. Žádné oficiální sezení na obecním úřadě se konat nemuselo. Vůbec nic se konat nemuselo, kdybys promluvila... Hlavně se přestaň obviňovat.“

„Píšu, že se stačilo neúčastnit. To ale vůbec nešlo, Denisi. – A s Gitou se vidět nechci. Pro mě zgrajzla v den, kdy ta dětská kost a kůže klopýtala a mizela za jabloňovým sadem s vojenskou taškou přes rameno. Pro mě vona skončila před šedesáti lety. Vodepsala jsem ji. A šlus.“

Osvěžení pod jabloní

Denis se zvedne.

„Necháme toho, mami, uklidni se. Nemá smysl se rozčilovat kvůli něčemu, co je dávno pryč. Koho to zajímá. Počkáme pěkně, jak rozhodnou soudy. Ty si teď odpočineš. A na podzim ti Nataša udělá zase ten tvůj domácí mošt. Udělá to ráda, stejně všechno zavařuje a nakládá a odšťavňuje jako šílená. Nebo ho odkoupíme od někoho z místních.“

Denis má neúčastný hlas. Dolévá jí sklenici. Je netrpělivý. Rád by byl chvíli o samotě. V uších bzučí pouťový kolovrátek, drkotají trakaře poutníků z okolí...

Vrásčitá ruka se vymrští, vyrazí mu naplněnou sklenici z ruky, kašpárkova rolnička zacinká.

„Prdlajs! Dyt' já ten mošt himlhergot nenávidim, nikdá mi moc nešmakoval, hnuší se mi!“

Žlutavá tekutina se rozcákne po zdi. Mokré šmouhy potřísní černý závěs před krbem; efektní dekor. Polepí i televizor, curůčky stékají po obrazovce. Přelévají se přes postavy televizního panoptika, obličej se vyklánějí, rozevírají ústa, vytrčí jazyky, lapají osvěžující kapky, pramínkové stopy potěšeně olízají. Nepoškozená sklenka se dokutálí k lakovanému, dubovému prahu. Váže na sebe neoblomný světelný paprsek, rozláme ho v geometrické obrazce a kobercové hlavolamy.

„Víš, proč jsem se celý ty roky prolejšala moštem z jablek? Víš ty proč?“

Talíř vyklouzne. Jeho dopad ztlumí perský koberec. Denis se unaveně shýbne. Ztuhne, jakmile se mu matčin roztřesený pětiramenný pohrabáč znovu zaryje do těla. Tentokrát do ramene. Ovládne nutkání otočit se a otisk jí oplátit.

„Protože to byly jabka právě z tohodle jabloňového sadu, rozumíš. Z žádného jiného. To byl můj trest. Já jsem vysávala mízu ze

stromů, pod kterejma leží moje vi-vina, já jsem tu vinu vysávala, aby to rozložený tělo zmizelo jednou provždy. Vysávala jsem mrtvolu z hlíny. A z mýho těla, z mý hlavy tak nezmizela nikdy.“

Nepochopily by nic, nány.

Barbora na matku horečně gestikuluje. V odlesku rozevřených okenních skel zahlédnu její ukazovák, kterým si překřížila sešpulené rty.

Proč urážím. Není důvod nasazovat na pracovitého, spokojeného zetě, který své dcery vychovával sám. Možná mě rozčiluje právě ta jeho spokojená vyrovnanost, s jakou mé dceři ustupuje z cesty. Natrhnu kůži vylisovanému alobalu.

Zmučená Bára spráskne teatrálně ruce, výron nepřesvědčivého nadšení.

„No, to byl teda den, ale to bude dobrý, dobrý to bude, všechno bude dobrý. Tak. Dáme si něco z těch dobrot, babi, jo? Určitě musíš mít taky hlad. Anča říkala, že v mrazáku je vanilková zmrzlina, ta nás v tom vedru aspoň zchladí, se šlehačkou a třešněmi, a všechno bude dobrý, jen a jen dobrý.“

„Dám si kopřivovou polévku.“

„Cože?“

„Kopřivovou. To je moje zkušenost z Terezína, se kterou se s vámi ráda podělím. Polévka se dá uvařit z jednoho listu zaprášené kopřivy. Mám chuť na kopřivovou polévku.“

„Klid, uklidni se.“

Denis se vyhýbá oslovení. Matka režíruje panoptikálně nestvůrný a zároveň zábavný rej, představení by si neměl nechat ujít. Na posvícenskou náves doputoval i strašidelný zámek. Začíná mu být trapné říkat té Ženě mami; oba se potkali v kotci věku, kde se rozdílly desetiletí smývají.

Žena se vychýlí z rovnováhy, Denisovo rameno stiskne bolestivěji, zároveň se o ně opírá. Vzteklou pantoflí od sebe odkopává talíř, který se pokoušel vyjevený Denis zdvihnout. Matka funí zdvojenou námahou razantních pohybů a soustředěného mluvení, které se v ní vzrušením zadržává.

„Protože to, že se Gita vrátila, to nebyl první šok, kdepak, to nebyla první skvrna. Před Gitou se totiž vrátil je-její bratr. Co mu říkali Adin. Většina si myslí, že zas u-utek, že jak přivandroval, tak taky vodešel. Jen pár vyvolenejch vědělo, že zůstal. A dneska to vim jenom já, protože Klein je mešuge. Jen pár vědělo, že zůstal.“

Nemůže popadnout dech; uvolní bolestivé sevření Denisova zmodralého ramene.

„Zu-zůstal.“

Chtivě popadne Denisovu sklenici, chlemtavě dopije jablečný džus. Do kalného dna. Až jí tenké pramínky opouštějí koutky, vracejí se překotně na světlo boží, promísené slinami. A stékají za výstřih upnutých černých šatů.

Nášup z kopřiv

Denis matce podá papírový kapesník, aby si osušila krk. To odpoledne už jí nedoleje. K ušáku přiklekne. Jako ve zpovědnici.

„Jsi rozrušená, bludné představy člověka někdy pronásledují v zátěžových situacích. Zvláště když jsou některé události tak vzdálené. Příjezd Lauschmannové tě vystrašil. Všechno se pak míchá a plete dohromady, to je v tvém věku naprosto přirozené.“

„Jako by to bylo dne-dneska.“

Žena ztěžka vstane. K synovi vztáhne obě ruce. Denis ucukne, nechce skončit v jejích spárech. Rafne ho za letní košili. Přitáhne si ho polorozhalenou hrudí nahoru k sobě. Zacloumá s ním.

„Stál tady, říkám ti. Jako ty. Adin Lauschmann. Bylo mu vosumnáct, vo čtyři roky mladší než já byl. Přirajzoval si to do Puklic z koncentráku pár dní před Gitou. Hádal se, vztekal se jak beran a říčel, že pometelí do Třebíče, dokonce až do samotný Prahy a ajn-cvaj rozmázne takovou nestydatou krádež. Za návsí se vyhoupnul na žebříňák staříčkýho Kabrhela, kterej to už chudák měl v kebuli celý popletený a dokonce si považoval za velkou čest *svíst mladýho pána*. Nedošli daleko. Tvůj táta, Láda, Poledňák a Malý, co se tehdá eště jmenoval Klein, nadběhli přes židovskej krchov. Chtěli mu domluvit, aby nebláznil, neudával a co prej má jako dovopravdy v úmyslu. Měli přeci jen strach. Vyslýchali Adina tady v zámečku, večer ho zalígrovali pro výstrahu do trezoru starýho Lauschmanna, co tam teď Nataša skrejvá ty svoje pošahaný pytlíky. A zapomněli na něj. Ráno jsme ho vytáhli, málem se udusil, ale pořád ještě žil. Porád ještě chroptivě vyhrožoval. Nakonec ho zašpérovali do stodoly, přivázali k trámu a nechali vyhladovět. Poledňák a Láda ho tam chodili kontrolovat. Nakukovali, jestli dodejchal. Náš táta taky helfnul. Zahrabali ho v jabloňovym sadu.“

„Kopřivovou. A jako delikatesu chleba s uzeným. Někoho si pozvem, aby nám plátky ukrajoval.“

Jak se to k nim chovám!?

Nesnesitelně.

Tři ženy, které mě obklopují, chtěly pomoci. Celý život jim všechno zatajuju. A když se po střípcích, které bolestivě poraní i je, pravdu dozvídají, tak je odmrštjuju, urážím.

Tohle je taky jejich příběh. Když je budu vytlačovat, dávat přednost dávným mrtvým, tak ten ďábelský kruh nepřetnu. Povyšuju se nad nimi. Svým utrpením. Ony za to nemůžou, že nezažily hlad, že nezhlty dvě lžíce kopřivové polévky, že neslyšely bosé hlasy zoufale se bránit sprchám, které považovaly za plynový déšť. Ale jsou to i jejich vzpomínky. A může to být i jejich budoucnost.

Čí je to vina, že mému světu nerozumějí. Cestu jsem neulehčovala. Celý život k druhým vysílám falešné signály. A ostatní je mají za pravdivé.

Jejich životy jsou součástí mého příběhu a jiných příběhů, které se pod slunečnou oblohou vsouvají do jediného příběhu lidského světa. Všechno má svůj čas, ten plyne dopředu i zpátky, bez přehrad a slepých koryt.

A přitom je za to nenávidím, že se do mého příběhu cpou. Chci je ušetřit. S chladnou tváří je nechávám opustit byt. Dceru neposlouchám, její pravdu slyšet nechci, nechci slyšet její bla bla bla.

„Vždycky jsme ti s tátou i tetou Ottlou jen museli uhýbat z cesty, to dusno s tebou se nedalo vydržet, ty jsi naše životy nevnímala nikdy a táta tě měl přitom tak rád, ale ten tvůj chlad ho zabil, málem zabil i mě.“

Bla bla bla.

Její táta zbožňoval jídlo. Hltal, futroval se a cpal nepřetržitě, rovnoměrně rozkládal sousta. Plátky masa s geometrickou přesností rozporcoval nožem. Na úvod vyjídal čtvercové tvary, obřad stolování zakončoval tvary trojúhelníkovitými. Rýže musela být servírovaná v miniaturních kopolích po obvodu celého talíře. Teprve do středu kopcovité hradby, teprve do středu této nepropustné hladové zdi se směla překlopit sběračka s čínskou masovou směsí. Když si přidával další porci, musel se rýžový prstenec zopakovat. Jen byl drobnější, s menším poloměrem, blíž k středu. Stála jsem nad ním a opatrně překlápěla horkou sběračku ostré směsí.

Johan byl sociolog a historik. Útočila jsem na něj denně. Copak lze zařadit a roztržít duše, vnitřní tajemné vesmíry? Copak to lze? Vnější děje a vnější pohyby jsou jen prázdný odpad. Čeho se dopí-
díš, všechno těmi svými spekulacemi jen znetvoříš.

Smál se a žvýkal.

Růžová stužka v mlázi

Z kašpárkova pimprlového divadla rovnou na expresní jízdu strašidelným zámekem; medvěd táhne dřevěný vláček se ztuhlým panáčkem.

Žena se pustí rozhalenky. Vpadne zpátky do křesla. Pérování ji dvakrát jemně zhoupne. Denis odejít nemůže. I kdyby chtěl. Podlamují se mu nohy, zdřevěněl v těsném sedadle huňáčova zrychleného vlaku. Zírá na svou pomatenou matku jako na zjevení; vidí ji poprvé v životě.

Pod zadek si přisune rudě sametovou podnožku. Která spolu s křeslem tvoří soupravu vyrobenou v Anglii na míru těla Rudolfa Lauschmanna. *Opravdový skvost anglického nábytkářského umění v rudohnědé úpravě.*

„Ta lebka tehdy...“

„Lebka mladýho Lauschmanna. Vyhrabal jsi Adinovu lebku. Z ní jsi masil ty bábovičky. To bylo dost eklhaft.“

Uchechtne se a vyprskne žlutavé drobty. Tmou zavane průvan. Tím uchechtnutím ho matka obviňuje ze spoluviny.

„Jak jsi s tím vším mohla –“

Zarazí se. Dřív než dosloví svou přihloupou otázkou.

„Jako vydržet? Žít se s tím dalo, za války vodkrágovali tolik jinejch. Zapomenutá historka. Jen kdyby vona pořád nevotravovala. Nevim, jak s tím teď mám umřít. Nechám to na tomdle světě. Tobě se vyzpovídám, tobě, ty seš chytřej po mně. Farář by to vydrmolil tý svý hospodyně, co sbírá podpisy slavnejch. Co když ty plameny pekelný přeci jen...“

Matka se uchechtne podruhé. Zaskočí jí. Chvilí kucká.

„Po těch letech je celá ta věc určitě promlčená. Měli bychom to –“

„Jako nameldovat policii!? A co myslíš, že by asi tak vyšetřili? Mrtvej židovskej sudeták, kterýho nešlo nikam vodsunout.“

„Nebyl žádnej sudeták. Pleteš všechno dohromady.“

„Dyt' ten kluk byl tak hrozně umanutej, jak praštěnej žokem do hlavy. Pral se s Poledňákem a bráchou, hned jak přišel. Brácha mu musel kulometem vyrazit přední zuby, jinak by se tý pijavice nezabavil. Nechoval by ses jinak. Ale nezastřelil ho, to zas ne.“

Prudké trhnutí provázkem málem zlomí Denisovi vaz, vláček nestaví.

„Táta –“

„Ale dyt' jak všechny ty roky utíkaly... žili jsme poctivě. Táta si myslel, že nic špatnýho neudělali. A je taky pravda, že ruku na něho nevztáhli. Prostě chcípнул hlady a žízni, dyt' byl takovej hic. Nikdo by jim nic nedokázal ani tenkrát, ten kluk se vrátil *vodtamtud* jak lunt, takovej tyčkovitej střízlík, klidně moh vysílením padnout kdekoliv po cestě, ještě než sem vůbec dorazil. Takovej prodlouženej pochod smrti.“

„Cože?“

„Že šlapal prodlouženej pochod smrti. – Řikal Poledňák.“

„Na cestě domů?“

Ne, neposlouchám. Vrším řízky.

„Budete mít ode mě na víkend.“

„Mami, nech tý komedie. Maso jsem si koupila *sama, sama* jsem si ho naklepala, obalila, osmažila. A nakoupila jsem *nejen* to maso.“

„Nikdo se tě o to neprosil. A neprosí.“

Urazím je tou lepkavou hroudou, žádné pečlivé geometrické obrazce. Do téhož plátu alobalu na křehké řízky naházím chlebíčky, nahňahňám zákusky. Laskonky se rozlámou, krém otře o strouhanku, vnoří se do něj sesuté olivy, připlácne kus lososa.

Sladkoslaný štrúdl zamotám do stříbra, nakynutou vánočku odhodím dceři do náruče.

„Pěknou oslavu.“

Andula si z úst vytáhne růžovou stužku, znovu ji zpracuje, jazyk obalí narůžovělým igelitem, vyfoukne bublinu, práskne jí směrem k matce a ke mně. Báru vystrčí ze dveří.

„Nebul, padáme. – Fakt nechápu, jak vám dvěma mohli dát vysokoškolský diplomy.“

Práskne za sebou dveřmi.

Denis své matce příliš nerozumí. Přesněji řečeno: nerozumí jí vůbec.

Je mu nevolno. Pachuť zvratků cítí až v krku. Ocitl se v mlze, jeho život už mu nepatří, pozoruje se z dálky, není schopen se soustředit. Má strach, že omdlí. Vagonky prohučí spirálovým schodištěm, kodrcají do nejvyššího patra, na dosah slunce. Přisedají vzrušené loutky pimprlového divadla; kašpárek jejich tlačenci přísně naviguje.

Denis se pokusí trhavou jízdou přesměřovat.

„Lauschmannová tvrdí, že její bratr žije v zahraničí, že emigroval.“

„A má na to důkaz, co? – Gitě neřekneš nic. Ani muk. Zůstane to mezi náma, Denisi. Zůstane to mezi náma. Vymazávala jsem to ze sebe a moštěm se proplachovala tajně, ale když zas přirajzovala... V padesátym čtvrtym přilezla taky, nepoučitelná. Na zápraží na mě vystrkovala to svý těhotenský panděro, já umírala strachy, že někomu prozradí..., že se podřekne, jak jsem jí pašovala chleba. A že mě po-potrestaj stejně jako Adina. Nenápadně odkráglujou. Po tom jejím druhým návratu se mi, Denisi, zdávaly tak hrozný sny! Ležela jsem přivázaná ke stolu a kolem hory jídla. Jako kapr na suchu jsem lapala po jedinym soustu, ždibečku, drobku. Nakonec mi pusu ucпали hroudou hlíny. Br. – A teď si přirajzuje zas.“

„O co ti, mami, jde? O co ti vlastně jde? Žijeme normální život. A ty nás všechny vláčíš na uzounekou lávku.“

Naznačí centimetrovou vzdálenost mezi palcem a ukazováčkem.

„Takhle uzounekou. Máme v mlze kráčet za tebou. Ale pod námi je bažina. Nic jinýho než smradlavá bažina, ty poslední svatá!“

O co mi vlastně jde. Přepilovat mříže uvnitř.

Rozklepu se až po jejím odchodu. Znovu a znovu předstírám opačné pocity, než v jakých se utápím. Vnitřně poničená.

Odloupnu všechno, co na mě dneska naházeli. Odrolím strouhanku z dlaní. Jsou suché, žádné krvavé těstíčko.

Ani své dítě, své vnučky nedokážu milovat víc než sebe samu. Natož ostatní lidi.

Ne, nechci se ve svých vzpomínkách brodit s nimi. Připomínat veteš, která dnešek zavalí. Nechci, aby věděli. V Puklicích kolem sebe vzpomínky odhazovat můžu. Dnešek ukázal, jak je můj návrat nežádoucí. Čistím se v Puklicích; vymezené smetiště mých minulostí.

O co mi jde, *děvenko*, ti dneska nepovím. Kuchyň mojí bobtnající hlavě nestačí, můj mozkový obal formuje do krychle. Vršek hlavy se zplošťuje, čelo se pravítkovitě napíná, v koncích protahuje a presuje do stropních rohů. Jsem čtyřrohý ďábel. Jsem zrůda, volám v duchu bezmocně na dceru, jsem čtyřcípá zrůda.

Kašpárek se matlá v hlíně

Denis se na ošumělé podnožce nehýbe. Ztěžklá, deštěm nacucaná houba. Hlava nepřijímá. Rozum stávkuje, brání se temnou prázdnotou. Denis na rukou cítí mazlavou hlínu, která mu s příjemnou mrazivostí obepíná prst, ale i zalézá za nehet, natlačuje se, rozšklebuje hranici mezi masem a nehtem, zemina rozráží bolestivou překážku, sunout prst stejným tlakem dál by slast proměnilo v trest.

Svůj chlapecký prst rychle vynoří.

Dospělý Denis si prohlíží mužný ukazovák, dlouhý a silný. Vybělený dezinfekcí. Pěstěný. Bílý půlměsíc svěšuje koutky, usazený v nehtovém lůžku, pod tvrdým krytem. Vrásky na kůži za nehtem jsou vodorovné, na kloubu spletené a hluboké. Stahuje je a vcucává vír času. A v místech, kde se prst připojuje ke čtyřem izolovaným spojencům, se čárky ztrácejí, nahrazeny tečkami; sprška drobných pih se sotva znatelnými chloupky. Štětinatá pavučinka, která Denise

propojuje s Adolfem Lauschmannem. Tímto prstem se dotkl jeho lebky. Tímto prstem na ni poklepával. Touto rukou ji plnil pískem. Tomu mladíkovi se návrat domů podařil.

„Tomu mladíkovi se návrat domů podařil.“

„To jo!“

Žena pookřeje. Doufá v polehčující okolnost.

„Zasloužil by si řádně pohřbít.“

„To ne, Denisi, to v žádnym případě, začalo by se to vy-vyšetřovat, ty mě neposloucháš, sedíš si na uších nebo co?“

„Poslouchám. Pokud nezemřel násilnou smrtí, tak nikdo nic nezjistí. Nikdo se ho nedotkl, zemřel vyčerpáním, zkolaboval. Náhodou prostě narazíme při úpravách jabloňového sadu na tělo neznámého člověka, bezejmenného a –“

„To jo, jenomže... to ne... jako teda za-zaživa...“

Žena blekotá, slova se jí perou na špičce jazyka, bojují o prvenství. Když se nedohodnou, nastane pěstní zápas. A ten nějakou chvíli trvá.

Lednička je vyrabovaná. Dostanu nestydatou chuť na řízek. Z mísy alespoň vyškrábu zbytek čočkového salátu. Uvařím si brambory. A usmažím vajíčka. Pečlivě erतेple oškrábu. Bezbranně schoulené do mojí dlaně. Svléknu je do naha, sedru z kůže. Jednu po druhé. Teta Ottla slupky bleskurychle balívala do starých novin. Odhazovala do koše. Abych neviděla. Ty první měsíce jsem je odmítala vyhazovat. *Tohle by Rozálce zachránilo život, tyhle ty slupky by Rozálce zachránily život, vidíš to, a ty to tady vyhazuješ.* Rvala jsem z odpadkového koše hrsti hnědých hádků, rvala si je do pusy, v ústech je rozemlela na kašovité odpudivou směs s křupinkami hlíny a písku a ztěžka polykala.

Obviňovala jsem nevinnou. Zás tak moc se od ostatních neliším.

Vyčerpána smažím vajíčka, jedno z nich vyhodím, zelenavý pukavec. Smažím je na cibulce. Cibuli rozříznu, nůž projede štíplavými

plátky. Roztáhnu prsty. Vidím holčičí dlaň se špinavými nehty, jak křečovitě svírá cibulku od porodní báby Drbavé. Jediná se odvážila.

Měli strach. O svůj život. Bylo by to totéž, jako kdyby při zběsilém pogromu ukřývali Žida.

Chleba si namažu máslem s nízkým obsahem cholesterolu a posypu pažitkou. Nakrájím ji nadrobno. Dlouhé, tmavě zelené hádky rozsekám nemilosrdně napadřť. Sekám prudce a dlouho.

Medvědí mléko

„Chceš napít?“

Denis je nevrlý. Chce jen zamáznout proluku. Pod kašpárkovým velením kolotoč přenesou a roztočí na střeše strašidelného zámku.

„Na-násilnou smrtí, jak tomu ty říkáš, to teda vlastně trochu jo –“

„Trochu co? Tak to dořekni všechno, sakra.“

Nejraději by jí do pusy nacpal křupky po hrstech; ať proboha skončí.

„Uklidni se. Nemusíš se ničeho bát. Táta, Poledňák i strejda Láďa jsou mrtví. Kdyby to někomu řekli, dávno se to provalilo. A Klein trpí pokročilou demencí.“

Žena se na svém trůnu znovu rozchichotá. Nadskakuje jako na trampolíně. Kymácí se dopředu a dozadu; rozhoupává neviditelnou řetízkovou houpačku. Přitom vyprazdňuje slzavé váčky.

„Denisi... Denisi... kdybys věděl.“

Znaveného Denise vyburcuje pachut' hnisu. Vypelichaný papoušek cvaká zobáčkem a nabírá zalepené obálky z kola neštěstí, vyštrachá zbrusu novou.

Potlačuje odpor ke své sbírce hysterických doznání starých žen, cítí vztek a opovržení. Soucit, dokonce i přirozená zvědavost se vypaňují.

Chlapec přestal mít rád mazlavou hlínu.

Temnou prázdnotou Denisovy lebky prosviští indiánský šíp. Upatlaná vzpomínka. Přetáčí film pozpátku. Pokaždé stopne totéž místo. Očima prohmatává znehybnělý obraz, který se zadržnul.

„Lebka. Byla sice nerozbitá, nijak deformovaná, ale... Ano, já pitomec, ta lebka byla od těla oddělená. Vyhrabal jsem ji samotnou, pěchoval pískem, otáčel. Někdo musel s tělem manipulovat.“

Smích na tváři tuhne. Matka létá na poutové houpačce. Sviští vzduchem výš a výš. Zábava se proměňuje v utrpení.

„Denisi, kdybys věděl, to byla prostě taková doba. Ládínek ho... Prostě jsme k-kvaltovali.“

„Byla jsi u toho.“

„Jen potom! Nepřerušuj mě pořád, když ti něco povídám. Nestačili jsme vykopat hlubokou jámu. Byla hrozně světlá noc, žádná černota, co kdyby nás někdo zmerčil, všichni se báli a zemina byla vyschlá a tvrdá a... Ládínek... než jsme tělo spálili... tady v tom jejich krbu... to si neumíš představit ten cukerínovej puch... Ládínek ho vosekal.“

Denis sekne očima k černému závěsu, který matka ušila a našasila před vymetený a navoskovaný krb. V němž se nikdy nezatápělo. Nikdy. Ani když jako děti s Natašou usilovně škemrali, třeba o Vánocích. Zacukají mu koutky. Nemá daleko k matčinu trhavému chichotání. To už je trochu moc.

„Cože s ním udělal?!“

„Vo-vosekal sekyrkou... aby ho líp poskládal do té malý jámy... na žebra přeložil ruce a nohy... hlavu... zvlášt... pěkně ho porovnal.“

„Ano. Jistě. Jistě.“

„Zdá se to hnusný –“

„Je to hnusný.“

„...ale my jsme, Denisku, nemohli jinak.“

„Jistě. Ano. Jistě.“

Denis si hlasitě odkašle, hlen opovržení mu obalí hrdlo.

„Jistě. Šel zahradník do zahrady s motykou, natrhal tam rozmarýnu velikou. Tím se všechno vysvětluje. U rozmarýny moje matka

s mým otcem osekávají mrtvé tělo. A na jiném místě a v jinou dobu tři floutci olamují ženské ruce. Jistě. Ano. Jistě.“

Víno je stočeno do lahví, tak se musí vypít.

Když polknu poslední sousto a olíznu drobky nalepené na nasliněný prst, kterým tůpám po talíři, vyčistím si zuby. Zavřu okno, zatáhnu závěs. Tak dlouho jsem s žádostí o rehabilitaci rozumně otálela. A na stará kolena... Měla jsem si paměť vymazat. Nešťárat ve vosím hnízdě.

Dole nervózně zacinká poloprázdná tramvaj. Zacinká podruhé. *Rychle zacupítej zpátky, žij svůj život.* Zacinká potřetí. Polknu prášek na spaní. Pozdní siesta na vysokém polštáři.

Vstanu, u okna polknu druhý.

Ulicí poskakuje opálená turistka s kosmetickým kufříkem, muž za ní po dláždění drkotá s nabobtnalým kufrem na kolečkách. Špinavá žena s moučným obličejem se opírá o hůl, v rohu náměstíčka nastaví dlaň; na zápěstí se zhoupne igelitová taška se zaschlým kečupem. Strnule čeká na drobné.

Denis matkou neopovrhne za to, co udělala, ale za to, že mu ničí dosavadní život. Povyšoval se nad ní vždycky. I nad svou sestrou. Intelektuál, který se vyvlékl z holínek a nenávidí ty, kdo drží vidle a kydají hnůj na zahradě jeho dětství.

Uši si zacpat nemůže. Musí zachovat chladnou hlavu. I když je horko k zalknutí.

„Hlavně si zachovat chladnou hlavu.“

Zvedne zadek z podnožky, *Denisi vstávej, kolik je hodin.* Čapí kroky zaduní, kolena vzhůru, levá, pravá. Nařasí ošuntělý okenní závěs. Zvětšuje škvíru, pokoj zesvětlá; na obnaženém parapetu vyrovnává křupky, dvě a dvě proti sobě. Vytvoří šipku se sedmi hroty, čtrnáct protilehlých fazolek, čtrnáct spících tuleňů.

„Věcně okomentovat všechna ta absurdní vyprávění. Jedině tak. Ano. Jistě.“

Matka udiveně osuší oči. Nervózně proklepává podoční pytlíkovité váčky, tentokrát svým kapesníkem, látkovým, s vyšitým monogramem. Bolí ji synův chlad a odtažitost. Očekávala spojence, který ji polituje. Rozteklá a scvrklá v ohromném ušáku se obhazuje, průtok slov nabírá obrátky, stahován vírem. Denis v poklidu vyměří křupkový obrazec. Motivy žeber.

„Gitu jsem zachránila já, Denisi! Němkyni! Proti všem.“

Denis hrábne do hrnce na mléko. Pro novou várku křupek.

„Denisi, já mám schovaný ještě nějaký lejstra, co Ládínek zfalšoval. Denisku, ty budeš můj prostředník, já Gitě helfnu ještě jednou, dáš jí to, třeba to k něčemu bude, co já s tím, stará, nemocná, usouzená bába... Denisi!“

Denis poodstoupí a se zájmem studuje zdokonalený srpčítý výjev.

„Máš recht, Denisi, Gita tu může bydlet okamžitě, všechno se vystěhuje... Vemu jen ty svoje peřiny a židle a úterky. Může se nakvarťovat třebas hned!“

Denis vyloví delší kousek, prozkoumá, úlovek zahodí. Hledá bachratější křupku. Pro hrudní střed druhého žebroví.

„Z pražského bytu se stěhovat nehodlá. Šlo jí o očištění otcova a matčina jména. Chtěla, aby v Puklicích stál pomník. Jinak nic. Já idiot vyburcoval všechny známé na úřadech, právníky i... A vymýšlel, jak ji zničit. Já idiot.“

„Denisi, já mám nějaký úspory. Já jsem špárovala celej život, pro vnučata... Já ti to, Denisi, všechno dám, teď hned ti to dám, mám knížku na heslo, pocem, já ti to heslo pošeptám, pocem, Denisi –“

Marně se pokouší vyprostit z měkkého ušáku. Hektická překotnost svazuje končetiny. Už tak sešněrované strachem. Očekávala odlišnou reakci. Spikleneckou.

Denis už kdysi dokázal smazat minulý čas. Vrátit k bodu nula. Zhmotnělé boží znamení, vše je odpuštěno, všechno včerejší vymazáno.

Žena se dívá na Denise a vzlykne.
Tentokrát měla mlčet.

Žebračka se odšourala. Odvrátím se od světlem změkklé ulice. Ospalý rudý kotouč je neúprosný.

Dřímám v zastíněné ložnici, teplý vzduch zneklidňuje.

Potměšilý dnešek nedá spát. Chci být sama, přitom vykukuju za zády každého člověka, můj život prosakuje do ostatních. Bez nich bych byla jen proděravělý cedník. Nabaluju osudy ostatních, ty jsou propleteny s jinými, každý propojen se všemi. Propojen, scelen – a sám. V pavučinkách vztahů.

Měl to být snadný návrat.

Jak jsem mohla být přesvědčená, že narazím na hranici, že o druhých vím všechno. Nikdy není účet podškrtnut a sečten. Nekonečná měňavkovitost. Rozpúlit se, rozčtvrtit, rozdrolit... Se svými depresivními stavy umím zacházet. I šok jsem prožila. A přežila. Nejedem. Nepoučitelná.

Meteorologové předpovídali přívalové srážky.

Polknu další prášek. Oči se klíží.

Výslužka

Ve vstupní hale cosi zarachtá.

Žena strne. Bleskurychle vypne páteř, uhladí vlasy, dosuší oči. S nečekanou mrštností se sehne. Zdvihne talíř z koberce. Sfoukne smítka, rukávem vycídí dno, z kastrolu na ně přihodí hrst křupek; mechanicky začne ujídat. Po synovi hodí nasolený kapesník.

„Utři ty fleky na televizi. A mlč! Před Natašou ani slovo. A zhlas televizi. Pořádně.“

Pout' obohatily střelnice; vzduchovky nabíjejí ostrými. Dorazily v plné polní. Nataša vpadne rozrušená, tváře zčervenale z nevídaných pouťových hrátek.

Přistihne matku a bratra, jak zaujatě sledují televizní seriál. Jako zhypnotizovaní naklánějí hlavy podle pohybů skřítků. Ti se pobaveně shromáždili, ukazují si na tu dvojici, popadají se za břicha.

Do úst si bez přerušlení vpravují žluté křupky. Mechanická rypadla hrabou v kastrolu, dolují z mísy. Denis vstane, skřítkové couvnou, pozorně mapují chování muže, který uzobává z parapetového vzorce. Natašu ten výjev z míry nevyvede.

„Denis už ti teda všechno řek, mami?“

Matka odtrhne oči od obrazovky.

„Jo.“

„Vesnice je vzhůru nohama. Taková nestydatá krádež. Lidi jsou rozčilený. Na lidi už je toho moc. Lidi tady nechtěj žádný vracení. Drbavá povídala, že ji přece nějaká fašistka, co jí ještě ke všemu straší ve věži, nebude vykopávat z domu. A mladej Kabrhel řek, že by to byla křivda na křivdu. Stejně to byli páni a viděli jen sebe a svý příjmy. Na všechno jim tady dřeli ti chudáci. Ale Láďa říkal, že nic není ztracený, prej je to regulérní blázen, kape jí na maják, není svéprávná.“

Denis dočistí parapet. Pečlivě smete drobky z límečku, z chlupů na hrudi, ze stehen. Chvatně se loučí. Vymluví se na službu v nemocnici.

„Dyť si říkal, že zůstaneš do pondělí, abysme se na ni mohli ještě připravit, domluvit co a jak dál.“

„Změna. Musím do práce.“

„Ty jsi pro celou vesnici hrdina dne. *Tobě* postavíme pomník.“

Nataša trochu znejistí, jestli před matkou neprozradila víc, než měla. Těká očima z jednoho na druhého. Denis ji uklidní polibkem na tvář.

Matku na skrání nepolíbí.

V náručí svírám čerstvě porozeného syna. Prababička se mihne přes dvůr. Hlavu zabalenou v šátku. Zapálila oheň v sednici i v kadibudce na dvoře. Varuje před husou a houserem, štípou do břicha. Do masa kolem pasu. A uždibují navrstvený tuk. Přijet měla i maminka. Místo ní dorazila cizí žena s blondátou holčičkou v drobných, trojúhelníkových plavečkách. Dobíhám s novorozencem na záchod. Úprkem. Zabouchnu za sebou dveře dřevěného domečku, zaklapnu zrezivělou zástrčku. Houser a husa se už kolébají za trouchnivějícími dveřmi. Kejhají a kejhají, jejich těla rostou a oranžové zobáky se zvětšují, protahují, dotírají. Prababička je bez tváře. Zející černá díra v pestrobarevném šátku. Zdvihne děvčátko, opálené tělíčko vecpe houserovi do krku. Jako šišku. Potí se a funí, jak do zobáku nakonec vecpe i zrůžovělé patičky. Dívám se škvírou, ani nedutám. Jsem bezmocná, dělat nemůžu nic. Zející čern mne dlouhý, bílý, mastný krk. Který se vlní pohyby dětského těla. Pohřbeného v husím těle. Zaživa.

Prudce rozevřu spleené oči.

Vánek přibouchl otevřené okno.

Nataša Denise horlivě obejmě ještě u auta.

„Jen díky tobě se prej starosta moh ubránit proti tý kudlance nábožný.“

Na zadní sedadlo vnutí dvě plata vajec.

„To ti posílá rodina starýho Kleina, teda Malýho, furt to pletu. Že taky moc a moc děkujou.“

Vyklidí přední příhrádku, vymete doklady, vyhmátne automapy, místo nich vloží a zaklapne rozměrné hrbolaté balíčky, snad s bonbóny. Zahalené v lesklém balicím papíru, převázané červenou mašlí.

„To si vtevři až doma, budeš zírat, takovejhle podpis nezískáte snadno ani u vás v Praze. Znamení, že se všechno k dobrému vobrací!“

Na přední sedadlo k rozházeným papírům usadí pytlík třešní.

„A uvidíš, jaká bude letos na podzim úroda jablek. Nádhera!“

Denis přibrzdí na tomtéž místě, kde ho před polednem vypoklonkovala paní Lauschmannová. Vystoupí ze svého červeného auta japonské značky. Pod kmeny třešní, jejichž koruny se teď vpozdvečer tyčí hrdě a nehybně. Je mu nevolno. Při pohledu na ostře zelenou travu protkanou nahnile rudými plody potlačuje obnovené nutkání zvracet.

Jsem vrah.

Odplivne si. Ještě vězel v matčině těle a už zabíjel. Pěkná zjištění o sobě samém. K šedesátce.

Opře se o zvrásnělý kmen. Zvrací. Bosýma nohama ve značkových sandálech ucuknout nestačí.

Celý den nejedl; vypil jedinou sklenici jablečného džusu, vyžobal několik křupek. Nedostatek tekutin. Vyčerpání přiživované tropickým vedrem a nedostatečným spánkem; má za sebou noční službu v nemocnici.

Je to prozaické.

Nasedne do auta. Překříží se pásem. Co teď s tím vším haraburdím, které zbylo z rozmetané pouti; polámaný kolotoč, utržené houpačky, omlácený kašpárek, rozbitý zámek běsů, uprchlá strašidla, ztrouchnivělé maringotky.

Cestou do Prahy, když si obličej otírá osvěžujícími ubrousky a tělo ochlazuje průvanem, v něm vzklíčí myšlenka. Uhnízdí se a rozlévá v pevné přesvědčení.

Než zaparkuje v tmavnoucím centru Prahy, v ulici, kde bydlí, v ulici zanesené letním prachem, než projde kolem stolků zahradní restaurace s plápolajícími svíčkami, mezi nimiž kmitají dva číšníci s platy napěněných půllitrů, než tělo pokryje sprchovým gelem a spláchne nechutný pach z úst i nohou, než svlaží kůži, čpící nakyslým potem, je rozhodnuto.

Taková něžná letní noc a je rozhodnuto.

Návrat čtvrtý (pozdní léto 2005)

Šlahouny

Zvuk roztočeného kolotoče z hlavy nemizí.

Denis tráví víkendy v rodné vesnici. Ve spíži se pro něj hromadí košíky letních jablek, sklenice rybízové a jahodové marmelády, lahve domácí slivovice, štangle salámů a uzeného; místní babičky úslužně pokládají na kuchyňský oltář domácí vajíčka v pytlících od mouky. Ve sklepě se vrší pytle brambor a cibule, v lednici tlačěnka a jitrnice, v mrazáku srnčí maso. Šťastná Nataša přebírá dary přinášené zblízka i zdaleka, objímá dárce; přicházejí se klanět jejímu bratrovi.

Ten obšlapuje a přesvědčuje bratrance Ladislava; hučí do něj, ladí pragmatickou strunu. Starosta odmítá. Schůzi kvůli nějakému nesmyslnému pomníku svolávat nebude.

Fronta dárců zřídne. Utne ze dne na den.

K Nataščině zoufalé nelibosti a za matčina mlčenlivého přitakání se Denis stává vyjednavatelem znepřátelených stran. Podivným vyjednavatelem. Přebíhá s bílým praporem od jednoho k druhému, mezi čtyřma očima vysvětluje a máchá rukama, přesvědčuje a chce, aby Puklice ve svém středu vztyčily pomník dávného rodáka. S dodatkem, že teprve poté Gita Lauschmannová stáhne a odvolá všechny své majetkové nároky. Aby se neumluvil do úplného vyčerpání, sepíše a prosazuje srozumitelné prohlášení.

Nikdo – kromě Denisovy horlivé matky, jejíž kostrbatý podpis stejně neberou vážně – text nepodepíše. Nejsou padlí na hlavu. Proč by se někdo pro kus žuly s mosaznou tabulkou, pro kus balvanu na prašné návsi, vzdával takového majetku! Tolika peněz!

Na Denise se přelévá averze celé vesnice. Přeběhlík do nepřátelského tábora. Zkorumpovaný přeběhlík.

Je přeběhlíkem rád.

Tramvaj číslo třináct

Denis zazvoní u brány procovské novostavby Ládova mladého zástupce Třešňáka, současného majitele obnoveného puklického lihovaru. Který vyjde opásaný oslnivě bílou froté osuškou; naolejovaný zápasník řeckořímského zápasu. V názoru na něj se paní Lauschmannová i Stolař mladší výjimečně shodují. Považují ho za náplavu; pro ně místní není a nikdy nebude.

Je bos, je přívětivý, pozve Denise dál. Namíří si to po cestičce, posypané jemným šterkem, lemované trsy rozkvetlých, sametově rudých růží; jejich vůně opanovala vzduch. Občas koketně nadskočí a sykne. Hroty kamínků bodají do chodidel. Přimhouří slastně oči.

„To je ta nejlepší čínská masáž. A zadarmo.“

Ještě než překročí práh obytného traktu, pobídne rozjařeně Denise, ať vyzkouší novou finskou saunu. Ať se klidánko zchladí v italském bazénu. Visí rukou na klice dveří kopulovité vily.

„To víte, pane doktore, já bych vám strašně rád pomohl, kdyby to záleželo jenom na mně... Ale zastupuju zájmy *všech* místních občanů a jejich stanovisko je bohužel jednoznačné. Já sám tu bydlím teprve sedm let, nic nevím, ale pamětníci nevidí pana Lauschmanna tak nečernobíle jako vy.“

„Kteří pamětníci?“

„No, moc jich pravda nezbylo, ale jsou. Navíc je prý ta jeho dcera baba pošahaná, hráblo jí, když vyprovokovala nějaký chlapy. – Pojdte dál, dáme panáčka. Tady pozor, ten kamenný obklad je čerstvý, speciální tvar hradební kameny –“

„Paní doktorka Lauschmannová je svéprávná a inteligentní osoba, to vám mohu zaručit.“

„Každej halt víme to svý. – Hradební kameny a italský dekor Lanzarote.“

„Stačí to podepsat.“

„Já bych moc rád, pane doktore, strašně rád. Ale znáte místní. – Když už jste tady, chtěl jsem vás poprosit, když se sehnou, tak mě tady vzadu a taky tady v levém koleni občas zabolí, tak jako zacuká a píchne, nevíte, co by to –“

„Potřebuju váš podpis.“

„Ne. Třetina místních maká u mě. Já zas potřebuju je.“

„Na parcele černobílého pana Lauschmanna jste si nechal postavit tuhle pestrou slátaninu s věžičkami.“

Mladý atlet se narovná, nasupeně přitáhne ručník kolem boků.

„Tak takhle ne, pane doktore. To jsem jako neslyšel. Co bylo, bylo. My se tady díváme do budoucnosti, nikdo nestojí o pomníky nechtěné historie. Mě z ničeho obviňovat nebudete. Já si tu všechno před sedmi lety poctivě koupil a makám. A teď mě laskavě omluvte. Příště se předem ohlašte. Nebo si můžem dát radši tu saunu. Bez zbytečných řečí.“

„Jeden podpis. A přidají se.“

„Já se vám, pane doktore, divím. – Jo a mimochodem, ten zámeček dost chátrá. Mám o něj sám zájem. A jsem schopný dát ho do pucu. Starosta není proti.“

Denis se dívá na sykající záda poskakující po hrotech kamínek a odplivne si. Sebevědomý, asertivní hajzlík. Nechce se hádat, nechce se rozkmotřit úplně. Lékař specialista se vždycky hodí. Zvlášť když v koleně občas zacuká a píchne.

Denis začíná být posedlý.

Před očima jízdu; třináctkou chce dojet na puklickou náves, přestože tam žádná tramvaj nejezdí. Nevedou tam koleje. Propadá

umanuté představě, že naplno žít bude, teprve až dofrčí třináctkou na náves. Stavba pomníku neznámého muže se staly prvotním smyslem Denisova času. K vítězné cestě tramvaj napíná všechny síly. Ostatní je dočasně podružné. Obsese přitvrzuje, utahuje obruče kolem jeho mozku.

A tak když se na ortopedii za několik týdnů rozdrnčí telefon a Denisovo ucho zachytí první slabiky, v pavučině možností uvízne staronový nápad, jak tramvaj k cíli přeměrovat. Ještě jednou vlezte do jámy lvové. Tentokrát neohlášeně. Promění ji v beráncí útulek. Léčba šokem.

„To potvrzení ti samozřejmě seženu, jezdit kvůli tomu do Prahy nemusíš. Přivezu ti to. Stejně o víkendu plánuju zase cestu do Puklic. – Ne, mě rozhodně nemůže zastrašit výhrůžný anonym několika sousedů. – Přijedu. No kvůli mámě a Nataše zrovna ne. – Ne, nikam nejedí, říkám ti, že přijedu. Napeč bábovku, umel pořádný kafe. – Ne ne, dělám si legraci. – No, nebo tak. Musím končit. Měj se.“

Několik vteřin sedí nehnutě. S kamennou tváří. Která se taví nadějí. Kdosi neviditelný luskne prsty, Denis ožije. Třináctka nabrala rychlost a duní ulicemi. Řídí ji Denis a praská přitom bičem nad hlavou. Promne si ruce, znovu sáhne po sluchátku. Hovoří zastřeným, znervózněným hlasem.

„Opravdu nechci rušit, ale je to velice důležité. – Jistě, na to máte plné právo, přesto vás moc *prosím*. Je to otázka života a smrti. Nepřeháním. – *Prosím*. – Dnes večer? Už dnes? Děkuju.“

Denis omládl, desítky letokruhů jeho těla se odštěpují, obruče praskají. Pokrčí kolena, přitáhne si je pod bradu, podrážkami se opře o hranu stolu, plnou silou radosti se odrazí. Kolečkové křeslo se rozjede k bílé skřínce; přední, prosklená část se pod nárazem Denisových zad rozdrnčí, rozvibruje tmavohnědé lahvičky s léky a sady ampulí; vyrovnané krabičky s pilulkami se dominovým efektem poskládají na záda. Do místnosti vpadne zdravotní sestra. Obarvené zrzavé vlasy má rozpustile sepnuté širokou, ručně malovanou sponou.

„Stalo se něco, pane doktore?“

„Připravte dalšího pacienta.“

„Ano.“

„Nebo ne. Počkejte. Kdepak jste říkala, že nás ta nádherná noha bolí dneska?“

„Pane doktore...“

„Tady?“

„Ne. Výš. Ano tam. A vystřeluje to až nahoru. Ale jenom když jdu do schodů.“

„Tak do schodů?“

„Ne, vlastně ze schodů...“

Než si lehne na igelitem pokryté tvrdé lůžko, sehne se. Aby srovnala zlatý řetízek na opálené kůži hladkého nártu.

Zklidnila jsem se. Jedna tabletky prášků na spaní už zase stačí. Samota mi prospívá.

Tramvaje cinkají a dorážejí, varovaly mě marně; se svými včerejšky rozkládám dál. Dneska večer jeden zaklepe na dveře.

Styky se mnou bojkotuje dcera i vnučka Anna. Která je navíc čerstvě zamilovaná; odmítá si kazit slastný pocit radostného opojení kontakty s *nesnesitelným příbuzenstvím*. Barunka mě navštěvuje tajně. Dusí se otázkami po nesrovnalostech, je dopolednem prožitým v Puklicích zahnojená, zanesená až po krk. Potřebuje o své úzkosti s někým mluvit. A tím někým můžu být jenom já.

Řadu otázek zodpovím. Většinu utnu slovem *později*.

To už mi za dveřmi stepuje ohlášená, přesto nečekaná návštěva. Denis.

Potřebuješ vyluftovat

Nataša se pokoji a chodbami celého bytu sune s hučící rourou. Doputuje do zšeřelé ložnice, v rohu problikává obrazovka. Z kapsy

zástěry vytáhne baterku s gumičkou a navlékne ji na čelo; posvítí na místa, kam vysavač zajíždí. Když rozzáří všechny valéry perského koberce, vymění koncovou hubičku. Baterka vyloupne z černoty Ženina baňkovitá lýtka. S kroužkovou hadicí za zády Nataša postupuje vpřed. Vrčivou šedou tyčí ze všech stran ohmatá Ženiny nateklé konve v nových bačkorách, o dvě čísla větších. Hubičkou podjede za nárt, pak vysaje drobky z klína, hrudi, opatrně objede krk. Sníží tah na minimum a očeše drobky z vlasů; rozčepýřené hnízdo připlácne rukou. Žena nadzdvihne bok, Nataša vyluxuje sedadlo pod zadnicí. Přitom zakopne o podnožku a zakleje. Zvýší tah na maximum a odshora dolů sjíždí po rudých, hrozivých závěsech. Garnýž se zachvěje, vysavač dobrblá. Nataša prudce roztáhne závěsy, otevře okno, vycvakne baterku na čele. Matisse a Cézanne na stěně pookřejí, barvy zteplají. Žena se odvrátí, zavře oči.

„Zatáhni to.“

„Potřebuješ vyluftovat, je tu smrad jak ve vopičárně.“

Nataša se skloní, masíruje si modrající skvrnu na holeni.

„Málem jsem se přizabila.“

„Luftuj si u sebe. Zatáhni to.“

„Slíbilas, že to dneska podškrábneš. Máš stejnej čmaropis. Potřebuješ na to vidět!“

„Zatáhni to. Přines mi křupky. Lampa bohatě stačí. Začnem s tím zejtra.“

„Slíbilas to.“

„Zejtra.“

Denis mluví a mluví a mluví, čapí krok vyměnil za pлавné kolébání; tygr přechází v kleci. Nervózně cvrnká palcem o prostředník. Svým otočkám dodává ten správný, úderný rytmus. Jako by mě zaříkával šaman.

Stojím zády k oknu. Za nímž doznívá další z horkovzdušných srpnových dní. Se sotva postřehnutelnými přísliby podzimního mírného

dechu a čerstvé divadelní sezóny. Ráda bych se otočila, zadívala do červánků; růžová pěna protínaná napěněnou šlehačkou a bleděmodrými brčky netrvá věčně. Přemýšlím, jak Denise vystrnadit. Abych se mohla vrátit k psacímu stolu a modrému sešitu s oranžovými odlesky.

Na nesmyslný, absurdní návrh kývnu. Přestože je nad slunce jasné, že Denisova naděje není z puklického světa. Ale provokovat ještě můžu. Přikývnu člověku, který vyměřil hnojiště, v němž mi Stolař vymáchal rypák. Vidím, jak nesmírně mu tím ulevím. Jsem tím povinována jeho matce. Splatím svůj dluh.

Místo aby zmlkl, rozloučil se, odpochoval, dosedne s úlevou k vychladlému čaji. Mne si vítězně ruce, vlezle se usmívá. Podat mu tak utěrku, v níž by si suché dlaně mohl třít do ruda. Jako kdysi jeho matka. Utěrku položenou v klíně, držela ji pevně a co chvíli si do ní utřela suché, popraskané, zarudlé prsty.

Pro změnu se rozpovídá o své práci; vrací končetinám pohyb. Mluví a mluví a mluví; neposlouchám. Po očku stopuju červeň za oknem. Do čaje si přisypává čtvrtou dávku cukru. Úzkostlivě se vyhýbá čemukoli, co by rozezvučelo témata spojená s mým soukromím. Filozofuje. To vypadá na dlouho. Sakra.

Já miluju končetiny nepohyblivé.

Nerozumí mi.

Zmuchlaná nevěsta

Nataša odemkne trezor. Vyjme prémie zatavené do igelitu. Čočku vysype do odpadkového koše, vyboulené papíry vyhladí válečkem na nudle.

Žena křupká žluté oválky a zírá na jitřní pohádkové bytosti; nad televizorem přelétávají ladné čarodějnice, voda z šosu odkapává vodníkům, pavoučím mužům se vyhýbají smrtící kulky. Nataša jí pod loket vsune snídaňový táč s rozstříhanými bílými čtvrtkami,

černým fixem, vyhlazenými vzory a zbrusu novými papírovými sáčky. K ušáku přistaví stojací lampu. Rozsvítí. Pokusí se Ženě na hlavu nasadit gumu s baterkou.

„Tak ke strojům.“

Žena baterku strhne, rozcuchá si vlasy.

„Až to dokoukám.“

„Mami, nemám ani pytlíček a v pondělí mi navezou nový zboží. Takový tržby, co mám teď za den, jsem nemívala ani za měsíc. A Láďa taky čeká, potřebuje to co nejdřív. Není čas na špásy.“

„Počkej si na originál.“

„Nebyl tady kolik tejdů. To víš, takovej herec je žádaněj.“

„Jsou divadelní prázdniny.“

„Kdo mluví vo tyjátru. Filmuje.“

„Denis nepřijede?“

Nataša zakopne o vysavač, který tu nechala předešlého dne. Nakopne ho z boku.

„Krucínál, co by tu po tom všem dělal? Copak von ví, jak tu žijem? Starej drek ví. Zdálky se mu to mutýruje. Nechci ho tu už ani vidět.“

„To ty víš kulový.“

„Hele, mami, potřebuju jich dvacet, to nejni zas tak moc. Dělej. Než přijde Háňa Malá a Stolařka, ať to neviděj. Budem zavařovat.“

V sobotním, nepřekvapivě škvařícím se odpoledni vystoupí z Denisovy červené toyoty dvě postavy. Majitelova svižně, druhá se zadrhne. Pevný mužný krok zaregistruje opožďující se šourání. Chvíli se dohadují; Denis chápavým gestem propustí svůj nižší doprovod. Ten se s úlevou nasouká zpátky do plechového krytu jako do záchranného skafandru. Aby se mohl nadechnout.

Denis do bílého rodinného domku, obehnaného do výše hlavy tmavě mořeným dřevem, vejde přes dlážděný dvorek sám. Na záhon, rozveselený astrami, zhlíží křehká zeleň tamaryšku. Ze vsi se ozývá štěkot psa a drnčivý zvuk pily.

Ladislav Stolař mladší, v trenýrkách Adidas, čerstvě opálený po zájezdu do jižní Francie, s úlevou zastrčí bílá lékařská dobrozdání do náprsní kapsy flanelové košile. Zase ten nepatřičný stejnokroj v oživené síle laskajících paprsků.

„To je přesně vono, ty vole, to jsem přesně potřeboval, dík. Seš teda rychlík. Dáme panáka, ne?“

„Řídím.“

„No a? Jeden panáček jaro nedělá. Hele, i tu bábovku ti stará napekla. Ted' je u Nataši, drbou pořád dokola tu bábu Lauschmannovic, pěkně jí mejou hlavu. Tobě, abych řek pravdu, taky.“

„Dovedu si to představit.“

„Povídám neblázni, nic nepeč, dyť von si dělal srandu, ale vona ne. Hele, co jsem dlužnej za to lejstro? Dlužnej jsem hlavně já, protože si voddáchnu, když stará ted' ty lázně dostane na šest tejdňů. A zadarmiko. – Dáš si aspoň kafe?“

„Dám. A tu bábovku klidně nakroj. Nepřijel jsem sám.“

„Ne?“

„Ne.“

„Jo táák. Ty vole, ty máš s sebou ženskou?!“

„Mám.“

„No konečně, ty vole! To se tvoje máma zvenčne radostí, že už do toho taky praštíš. Konec sladkej m časům se sestřičkama, co? Že Nataša zůstala na vocet, s tím se vona smířila, ale že tys nezplodil nákýho malýho smrada... Nebo jich po světě už pár běhá, co? Nebo je už zaděláno, co? Jedno přece *nevylučuje* druhý.“ Stolař se šťastně, nablble chechtá.

„No tak ji rychle přived'. Na co čekáš?“

Ladislav Stolař mladší je natěšený.

Odběhne do kuchyně. Neví, co dřív. Už už vidí vplouvat dlouhohou výstavní dvacítku; Denis je báječná partie, trochu podivín, ale určitě bere jen to nejlepší. Stolař je roztěkaný. Bábovku překřtí

čerstvým popraškem moučkového cukru. Přeleští utěrkou talířky. Odsune mísu, která překáží; hoví si na ní čočkové bonusy, očíslované, aby ani jeden nezašantročili. Do tří šálků odsype kávu *s aroma, které povzbudí*. Zapne elektrický sporák, popadne červenou konvici. Z vodovodu se vyřine průhledný proud a rozdrncí dno.

Denis se vrací.

Vzrušený Stolař tuší dvojitý stín v zrnitém skle dveří. Ze zadní kapsy kratasů vysune hřebínek. Spěšně se učísne, ulízne skráně, dveře nedočkavě rozevře.

Stojí tu do sebe zavěšeni. Porcelánové figurky v bílém rámu dveřních futer, mládenec štěstí a panenka žal. Vysoký mládenec Denis, načechraná panenka Lauschmannová. S číhavě přimhouřenýma očima a elegantní, lakovanou kabelčičkou pod ramenem. Jako na svatební fotografii.

Žena vykružuje písmena, obtahuje je s vyplazeným jazykem. Nataša se jí s napětím dívá přes rameno, pozoruje tah čarou, s posledním písmenem políbí matku na spánek. *Srdečně a s láskou Jiří Oujezdský.*

„Perfektní.“

Žena přiklepne zavírátko na hrot černého fixu. Dálkovým ovladačem začne přepínat programy.

„Mami, tys mě neslyšela? Potřebuju jich dvacet. Nejmní.“

„A já potřebuju, aby přijel Denis.“

„Ne!“

„Tak řeknu, že podvádíš.“

„Komu? Nikdo ti neuvěří, podepsalas tu hnusnou petici.“

„Protože měl Denis pravdu.“

„Nezačínej s tím.“

„Chci, aby přijel Denis.“

„Ne! Zradil, dělá jen vostudu.“

Žena obnaží zvlhlý černý hrot, namíří a začerní slovo *Jiří*.

„Zbláznila ses? Co to vyvádíš?“

„Je to můj syn.“

Žena přitlačí a zamázne příjmení *Oujezdský*.

„Chci s ním mluvit.“

„Tak jo, jo, jo, dobře.“

„Chci, aby přijel.“

„Jo! Ale teď piš. Piš.“

Nataša odtáhne vysavač. Než obludu do komory zašoupne, pořádně ji zkope.

Stolař stojí jako opařený.

Z kuchyně na něho pronikavě zahvízdá konvice s vařící vodou. Na žhavém plátu elektrického sporáku volá o pomoc. Vojenský povel. Nic není normální, svět zpanikařil, válka pokračuje, ze zákopu vychází absurdní dvojice těsně před apokalypsou, konvice se vznese prostorem, překlopí nad jeho hlavou, vychrstne vařící vodu na slinou ulízlé vlasy. Konvice ječí a hvízdá, opařený Stolař nevěří svým očím. Potlačí nutkání si je promnout. Tentokrát nemá za zády oporu. Je sám. Výhoda domácího prostředí je mu k ničemu.

„Co to má jako bejt, ty vole? To už seš na tom fakt dost špatně. Ty ses úplně zbláznil. Ausgerechnet tahle ženská!“

Konvice neodbytně piští. Stolař se nemůže odlepit z místa. Denis jemně nadzdvihne ruku paní Lauschmannové; zavěsí ji do prostoru a zmizí v kuchyni. Jekot sirény umlká.

Ladislav Stolař mladší se nepohne. Gita Lauschmannová se nepohne. V soukromí se už přece vidět neměli, jenom za fasádami státních institucí. V Stolařovi mladším bobtná zuřivost zleptaná úžasem. Paní Lauschmannovou prostupuje šimrání, sladkost, jako když se čokoládová poleva rozlévá na vršek dortového korpusu a roztírá umělohmotnou stěrku. Stolařovi se zdá, že na něho vyplázla nepřirozeně dlouhý jazyk.

Hbitá, sotva postřehnutelná ještěrka.

Nataša nazuje staré škrpály, vyjde ven, otřese se; lavor horké lávy steče po těle. V kůlně je chládek a šero. Vzduch protínají rozžhavené tenounké tyče. Prořídle. Laserové paprsky projedou tělem, ale neublíží.

Nataša opře čelo o sisálové pytle s čočkou, pohladí je, žoky obejmeme. Z vyrovnaných přepravek sejme horní dvě, nejprve s oranžovou bublaninou; do jedné z hebkých meruněk se zakousne, pecku zastrčí do kapsy u zástěry. I z druhého sloupce sesadí umělohmotnou přepravku; okurky bude muset vydrbat ve vaně kartáčkem, zemina na nich zaschla.

Sesadí skládačku tří přepravek, škobrtá, sotva je unese. Bude se muset vracet několikrát. *Na všechno jsem sama.*

Kopne do dveří, které opravoval ještě její otec. Sehne hlavu, koutkem oka zachytí cizí pohled. V rohu, na nízkém regálu s vyřezávanými policemi leží pohozená dětská židlička; bílá, jen mírně oprýskaná. Připravená. Nataša se usměje a mrkne na zírajícího medvěda, který ji fixuje očima. Patří k jejímu dětství, sem se schovávala. Tady proplakala hodiny, když se před lety potvrdilo, že do ministolku svoje dítě nikdy nezasune. Tady dnes přebírá čočku. *Alespoň nějaký parták, který mě nikdy nezradil.*

V mihotání žhavého vzduchu se zdá, že medvěd přivřel vyvalené modré oči a roztáhl hnědé koutky.

Čerstvá smaženice

Denis se vrací s podnosem. Tři šálky s kávou a cukřenku odloží na konferenční stolek. Ruka se mu nechvěje. Uvnitř se raduje; léčba šokem zabrala.

Odkašle si. Přepečlivě artikuluje; slova k uším svých posluchačů propouští kovovou trubkou.

„Vypijeme si kávu.“

„Tak to teda ne, to mění celou situaci, já vůbec nemoh tušit, že...“

Denis poručí, ať si Stolař okamžitě sedne. Ten si kecne zlostně, zadkem rozhoupe baldachýn napěněné sedačky.

Hlavně se uvelebit v měkkém, jako moje matka. Na polštáře z ostrých hřebíků, na pichlavou slámu byste spíš měli natlačit ty svoje zadky.

„Vypijeme si kávu.“

Paní Lauschmannová neznatelně zavrtí hlavou. Zůstane stát ve dveřním rámu.

„Chápu, že je to pro tebe, Láďo, překvapivé.“

„To teda je.“

„Chtěl jsem si s tebou promluvit ještě jednou. Ukázat dobrou vůli. Po tom všem.“

Stolař vychládá, vzpomíná se z omámení. Z chvilkového pocitu, že není pánem svého života, že se život vykojil. Vykojil se vždycky, jakmile si na pražce sedne ta ženská.

„To tvojí mámu dočista zabije, Denisi.“

„Nemyslím.“

„Jéžíšikriste, to by si nikdo nevymyslel. Jak nás tu všechny taháš za fusekli. Tak my snad nakonec budem ještě příbuzný nebo co?!“

Doladí v představách všechny důsledky. Holič Malý našlechtí Denise a nakadeří děvku Lauschmannovou, farář v kostele oddá zažloutlou dvojici, svatební ano a mlaskavý polibek dosvědčí Stolař a Nataša, Mistr Oujezdský přednese báseň, pohostí se klobásami a slivovicí na obecním úřadě mezi narcisy a lampiony, Denis překročí práh zámečku s nevěstou v náručí, párku požehná dojatá Denisova matka, ženské naházejí rýži a čočku, tuny čočky pro štěstí. Přes rty se dere smích a nabírá na intenzitě, sílí a kyne. Stolař se zakucká.

„Takže my budem příbuzný, jedna famílije. Ty seš fakt koumák, Denisi, ty seš fakt nejchytřejší hašašira z týhle vesnice. A my tu mudrujem, proč se do toho motáš. Dyť tím se přece všechno vyřeší, žádný vracení, nic. Co je moje, to je tvoje, dyť, no... no to je teda gól.“

Slzí a dohýkává.

„No tak si teda, paní Lauschmannová, sedněte, když už jste mi s Denisem přichystali takový překvapení. Co sme si, to sme si. Jsme přece lidi.“

Hanka Malá a kulatoučká Stolařka přidupou se čtyřmi košíky plnými hub. Nataša jim otevře, v mokré ruce kartáček, kterým ve vaně drhne okurky. Vyklouznou ze zapařených holínek, zalezou do kuchyně. Stolařka přebírá a láskyplně prohrabuje houby.

„Vzaly jsme rovnou jenom ty malý a zdravý. Holič je dementní, ale na místa, kde rostou i v tomhle počasí, pamatováka má. Klobouk dolů.“

„Naložíme je hned. Vocta mám dost. Meruňky zavaříme potom. A vokurky zejtra.“

Nataša si osuší ruce v zalátané utěrce.

„Dáš si káfe?“

Hodí utěrku Hance Malé, která si ruce oplachuje nad dřezem.

„Dám. Vod čtyř lítáme po lese jak splašený. Kluk tahal dědka na zádech, dědek jen ukazoval holí. Aspoň mladýho přejdou roupy; spreje mu táta zamknul do garáže.“

„Co je novýho v naší věci?“

Stolařka se šibalsky zařehní. Jemně odřízne nožičku od prvního kloboučku.

„Je to dobrý, holky. Starej rozváží po úřadech všimný, tak to zdržujou, protahujou, zatloukaj. A Ládlík nekončí, bude mít času habaděj, až se vodjedu kurýrovat do lázní.“

„Jo, zavražovat se musí imrvé.“

Hanka Malá zívne a protáhne záda.

„Natašu napadlo, že přihodíme bonus. A dovnitř obálky místo čocky šupsnem belgickou čokoládu. Nebo bonbóny.“

Stolařka se rozzáří.

„Hele – nebo co třeba chlapům cigarety.“

„Nejdůležitější je pořád vobal.“

Nataša vyskočí.

„Máma! Zapomněla jsem na ni jako na smrt. Zatím si slejte to kafe.“

Hanka popadne vyplněné proutí.

„Já skočím nejdřív pro zbytek. Jsem zpátky v cuku letu.“

Stolařka z rukou smete hněd' očištěnou z hub.

„Pomůžu ti.“

Tetelím se nad vlastní odvahou. A přitom je mi mdlo.

Tak proč sem lezu. Abych dokončila rozžité? Abych k poslední tečce dopověděla příběh, který jsem za sebou zanechala? Zakle-kávám tu do startovacích bloků a čekám. Přicházejí jiní. Vstanu, přidržím jim jejich blok, pomohu přiložit dlaně k startovní čáře, rozcvičit se, upravit dres, rozmasírovat ztuhlá lýtka, uvolnit šlachy, vyměřit rozběh. Vyběhnou všichni. Já nikdy. A po tolika letech čekání mi ubývá sil. I kdyby startovní výstřel pro mě zazněl, tempo nevydržím.

Druzí se o nás nezajímají. Dokud je k tomu sami nedonutíme.

Za nic na světě bych tu náhlou fyzickou slabost nepřiznala. Je mi mdlo z toho masochistického výletu. K Stolařovi nepřisednu. Denis slíbil, že mluvit nemusím.

„Obávám se, že jste si celou situaci vyložil mylně. Ostatně, to už je taková tradice *vaší* famílie.“

Denis rozčlení šálky na konferenční stolek. Jemně přerovnává stříbrné lžičky na podšálkách; potězkává skalpely. Lžičky s jemnými ornamenty, které jsou mi povědomé.

„Jak jako *mylně*?“

Přitočí se k Denisovým zaměstnaným rukám.

„Tak máte spolu něco, nebo ne?“

„Jak se to vezme.“

Denis propouští slova dunivě, kovovou trubku před ústy.

„Jsme s doktorkou Lauschmannovou takřka přátelé, smím-li to tak definovat. A toho si vážím. Nic víc, nic méně.“

„A co –?“

„Chci, abys v její záležitosti přiznal chybu a zapůsobil na ostatní. Já vím, že když chceš, umíš se zachovat jako chlap. Stačí postavit pomník. A *všchno* bude jako dřív.“

Stolař mapuje situaci.

„Svatba teda nebude?“

„Svatba?“

„No vy dva.“

„Ne, nebude. Tím si můžeš být absolutně jistý. Nebude.“

„Jistej si nemůžeš bejt nikdy ničim.“

Nezmatelně se podepře, loktem o zeď.

„Můžete si být jistý, tímto ano.“

Orosený Stolař se podrbe na hrudi.

„Tak na to si dám panáka. Už jsem si, člověče, myslel, že jsi *taky* ztratil rozum. Když vodhlídnu vostatní, už to, že se muchlovala s kdekým...“

Kůň se splašil

Denis se pohledu na paní Lauschmannovou vyhýbá. Doufal, že s lékařskými potvrzeními v ruce bude Stolař přece jen povolnější. Že mu zalichotí vůdčí úloha, jakou mu Denis svěřuje. Úloha, v níž Stolař odkloní tok dění jiným směrem. Z umělého koryta do původních břehů. Vojevůdce na koni, s vlajícím chocholem a ostrým mečem. Bude klusat po boku tramvaje číslo třináct, v níž trůní ženská postava a kterou řídí Denis. Mečem proseká trať.

Denis je posedlý. Stolař se chystá vstát, zapřený do třmenů. Denis ho netrpělivě zarazí.

„Zůstaň sedět. Omluvíš se tady paní doktorce Lauschmannové za ty minulé, nehorázné urážky. Tím symbolicky smažeme včerejší nevráživosti, abychom mohli pokročit a smazávat i ty předvčerejší. Začneme jednat. My dva. Vysvětlíš mi důvody, proč se nemůže svolat veřejná schůze kvůli pomníku. Pak obejdu ve vsi jednoho po druhém, důvody vyvrátím.“

„To je budeš vyvracet jako ty?“

„My dva.“

„Zbláznil ses? Já jsem k tomu svý řek.“

„Jako starosta máš autoritu. – Uprosil jsem paní doktorku, prosil jsem ji dlouho, velice dlouho jsem ji přesvědčoval, aby se mnou ještě jednou odjela. Za tebou.“

„Proč bys ji musel prosit? – Dyt' to tady všecko chce, ne?!“

Kůň se splašil, peláší pryč.

„Láďo, tvoje jméno je takový symbol...“

Hanka Malá na zápraží vklouzává do holínek. Stolařka jí podá proutěné košíky.

„Hanko, já vůbec nevím, jak to Nataše říct.“

„Zatím mlč. Třeba se nezdrží a hned odjede.“

„Někdo jí to může vykváknout.“

„Poštačka je u nás. Rozhlásí ve vsi, ať všichni před Natašou mlčej!“

„Dobrej nápad.“

„Odjede a už se neukáže. Co by tady taky dělal.“

„Hanko.“

„No?“

„Ať je to jak chce, Denis je pořád náš příbuznej. Jinýho tak dobrýho felčara neznáme.“

„A říkám snad něco?“

„Symbol všech sviňáren, které se tu Lauschmannovic rodu staly. Ať to byl ten nebo ten, vyhodili jste nás z kola ven.“

Rozverně lísavým tónem Stolaře rozložím víc, než kdybych se hroutila. Odlámu slova jako sousta z tabulky čokolády, odhoppkám křídou namalovaného panáka.

„Sviňáren? Nakonec mi hodíte na hrb i druhou světovou, ne?“

Denisovi se kovový roh vysmekl, na lesklém chladu podklouzly nohy. Žadoní.

„Láďo, když se omluvíš... kratince... symbolicky..., zklidníš všechny ty pogromistické vášně... Někdo ustoupit musí. Doktorka Lauschmannová už nemá kam. Že byla ochotná se mnou jet, po tom všem, že je ochotná s tebou vůbec mluvit –“

„Jo tak já mám bejt jako na větvi z toho, že zrovna vona mi vleze do baráku a chce se se mnou milostivě vybavovat?!“

„Je to od ní nesmírná odvaha, projev mimořádně dobré vůle... Nebud' zbabělec, Láďo. Očekávám od tebe, že se vzchopíš. Přesvědčíme ostatní, pomník se postaví. Vždyť jde jenom o kus podělanýho malýho kamene, pomníček, co to komu udělá. Všechno se tím vyřeší, *všechno*. – Tak už si, paní Lauschmannová, krucinál sedněte!“

Nataša vejde s tlustou knihou receptů v podpaží; jablečný mošt, skleničku, tři meruňky a křupky vybalancuje na tácku. Žena pochrupuje ve spršce jasu, hlavu zalomenou, ústa pootevřená; lampa vrhá ostré světlo, propůjčuje tváři cosi přízračného. Nataša odloží tácek, opatrně odsune zkřivené prsty z improvizovaného stolku, do ruky vezme popsané čtvrtky a sáčky. Než je založí mezi zadní stránky objemné kuchařky, aby se vyhladily, něco ji rozladí. Počet písmen nesouhlasí. Vyděsí se.

Srdečně a s láskou Gita Lauschmannová.

Nataša horečně přebírá všech dvacet začerněných kousků. Všude totéž. *Srdečně a s láskou Gita Lauschmannová. Srdečně a s láskou Gita Lauschmannová. Srdečně a s láskou Gita Lauschmannová. Srdečně a s láskou...*

Třískne bichlí o snídaňový podnos. Vší silou. Jednou, podruhé. S nenávisným pohledem na Ženiny zažloutlé zuby a chrčivý dech papírové bonusy roztrhá, narve do kapsy. Ačkoliv by je nejraději narvala do Ženiných úst. Televizi vypne. Mizející obraz a slábnoucí zvuk Ženu z dřímoty proberou. Nataša hrst útržků zmuchlá, papírovou kouli jí vrazí pod nos.

„Co to má bejt?“

„Co vejráš jak puk? Present zákazníkům.“

„Zbláznila ses?“

„Chtělaš autogram.“

„Teď se vo tom s tebou bavit nebudu. Až večer. – Dostaneš novou várku a napíšeš to pořádně.“

„Podškrábni si to sama. Chci mluvit s Denisem.“

„Já tě šatim, já tě živim.“

„Chci, aby přijel Denis.“

Nataša popadne těžkou knihu, vrazí si ji do podpaží, stejnou rukou nadzdvihne tácek, prsty druhé ruky obejmje berle. Kliku stiskne loktem, dveře otevře zády.

„Žádný křupky. Žádný pití. Dokud to nenapíšeš pořádně.“

„Chci, aby přijel Denis.“

Nataša práskne dveřmi. Berle odkopne do spíže. I s křupkami.

Revolver v kabelce

Ano. Jistě. Na koho jiného by zařičel. Aby celou tu situaci vydýchal. Mýlí se. *Nesmírnou odvahu a mimořádně dobrou vůli* jsem projevila jen a jen vůči jeho psychickému stavu. Aby měl *on* pokoj.

A ze zvědavosti.

Odhrnu z čela pramen vlasů. Z čela, za nímž tůkají kovadlinky bolavého neklidu.

Sunuli jsme se k povědomým strážníkům před branami nepřátelské pevnosti, k mohutným zkřiveným třešním. Chlámaly se v bezvětrí, že se vracím. Ne, neudělala jsem nesmyslnou chybu. Baví mě tu stát. Denisova úpornost mě uondala. Byl tak strašlivě vážný. Umanutý stárnoucí pán. Jako by někdo podvedl jeho.

A tak si hovím v Stolařově obývacím pokoji. V ruce lakovanou kabelku. Ve které chybí revolver. Bohužel.

Denis si přál, aby nás považovali za přátele. Mohli jsme komedii dohrát do konce, provokovat jsem přece chtěla. Pobavit se na jejich účet. Mystifikovat naplno. Svatební průvod, jabloňový sad jako svatební dar, roztřískaný porcelánový talíř pro štěstí; střep s modrým ornamentem bych si odnesla na památku. Zmuchlaná nevěsta, do třetice všeho dobrého. Zaměřím se na svůj obličej. Ve velkém Stolařově zrcadle, pro změnu černě orámovaném a s kovovým tepáním; mistrovské parte. Rozdrásat tak svůj obraz, nehtem hrábnout nepolapitelného nepřítele.

Třípatrový překlopený dort zavěšený ke stropu; třesou se na něm a třpytí desítky skleněných slziček a spermií. Vyleštěný sektorový nábytek, klívie a tchýnin jazyk, zasklená kopie komiksově figury; revolver v prstech svírá.

„Chci jen, aby se mohli vrátit rodiče, ne já. Nic víc.“

Pozdě na lež, pozdě na pravdu. V soudní síni mám stát, ne tady. Stolař se už nadobro vzpamatoval.

Nataša do sebe hodí panáka domácí slivovice. Než si stačí Stolařce plačtivě postěžovat na rodinný nevděk, vlítne Hanka, za sebou stezku z hříbků. Udýchaně se opře o stůl.

„Nalej mi taky. Denis přijel a –“

Stolařka bouchne pěstí do stolu.

„Hanko! Řekly jsme si přece, že –“

„Počkej, to je teď vedlejší.“

Nataša zamrká, zdá se, že přeslechla.

„Denis? *Náš* Denis? Kde má auto?“

„Parkuje před Stolařovým barákem.“

Stolařka podá Nataše papírový kapesník.

„Nechtěla jsem tě, Nataško, naštvat. Potřebovala jsem... kvůlivá těm lázním, no. A von to chtěl mermomocí sám přivízt až sem.“

„Počkejte, to je teď vedlejší. Prej si přitáh – to neuhádnete koho.“

Hanka Malá šeptem odslabikuje traumatizující jméno.

„Co?“

Zopakuje ho dvakrát.

„Fakt?“

„Jo.“

Stolařka s Hankou Malou skloní hlavy; nevšímají si Nataši, která popotahuje; vytáhla dřevěné prkýnko a nadrobno seká houby.

„Prej snad dokonce spolu něco maj.“

„Kdo?“

„No frajle a Denis.“

„Fakt?! – Jak to můžeš vědět?“

„No vedli se za ruku. Poštačka to viděla dalekohledem.“

„Cože?“

„No!“

„Je to vůbec možný?“

Stolařka do sebe hodí panáka, všimne si Nataši, setře jí slzy a vykrouť nůž z ruky.

„Neblázni, Nataško, těch je na smaženici škoda. Udělej radši nový kafe.“

„Taková vostuda. Abych se bála vystrčit nos z baráku. Nestačí, že jsem ze špajzu vracela dárky pro Denise. Do poslední brambory. Babky porovnávaly pytlíky vod mouky, jestli jsou to ty správný vejce vod jejich slepic.“

Stolařka ji hladí po rameni.

„Ty za nic nemůžeš. – A Láďa nejní žádněj blbec, Nataško, na to nezapomeň.“

Nataša vyjekne. Horký proud vody, kterým se snažila zalít hrstičku mouru, kopeček umletých kávových zrněk usazených ve skle, vyšplíchl na hřbet ruky. Sklenici zamžil. Ozve se mlasknutí; Nataša olízne rudnoucí flek.

„Dej si tam víc cukru.“

Nataša poslechne, zpanikaří, do šálku odsype koňskou dávku. Která kávu promění v kašovitou dřeň.

Hanka Malá doleje do kalíšků slivovici.

„Šup tam s tím.“

Nataša ignoruje štamprli, sáhne po lahvi; překlopí ji do sebe. Hanka jí chápavě pohladí rameno.

„Neboj. Kluka jsem nechala špízovat, těm mladejm nic neunikne. Poštačka mu pučila skleněnej kukr.“

„A pro koho by to divadlo bylo dobrý? Kvůli Lauschmannovi by mi stejně nikdo nepřišel. Hele, musíme koukat do budoucnosti. Za minulostí udělat tlustou čáru, rozumíš, hodně tlustou čáru. Takhle tlustou, čmárat a čmárat.“

Rozdurděný Stolař se zběsile rozmachuje, čará neviditelnou tužkou, ruka kmitá ve vzduchu.

Na rozdíl od Denise nerozevírám plechovku vzteku. Nechám vztek rozlít postupně. A ukapávat kolem uvolněné zátky. I kdyby Stolař skutečně – jak Denis doufal – od minulého setkání zchladl a rozvážil výhody mojí nabídky, nikdy se nepostaví proti všem. Vyloučili by ho. Stejně jako vyloučili Denise.

Nikdy mu neodpustím.

Nikdy ti, starosto, neodpustím. Ještě nevíš, že to je nejhorší, co tě může v životě potkat. Nepřej si, aby ti ještě někdo neodpustil tak, jak ti neodpouštím já. Nikdy ti neodpustím. Vrahům neodpouštím. Lidem, kteří zvednou ruku a vědomě lžou, neodpouštím. Lidem, kteří drží v ruce kudlu a vráží ji s rozkoší do živých zad, neodpouštím.

Lidem, kteří skotačením a zpěvem odvádějí od té ruky pozornost, neodpouštím.

Jakmile člověk odpustí, spolčí se s nimi.

Hádají se ostře, tasí meče, švihají bičem, jdou si po krku. Stolař brunátní, Denis bledne. Starosta máchá potvrzeními.

„Tak to měl bejt vlastně takovej úplateček, že jo, chtěls mě podmazat, ty pičusi. Co se do toho furt sereš?“

Rve papír vší silou, jako neohebné plechové pláty; drobotinu vztekle rozcupuje nad konferenčním stolkem. Vločky potřísněné písmeny se snášejí, pijáčky nasakují kávovou hněd' a utápějí se ve vlažných šálcích. Jiné si bělost uchrání. Většina klesne až na rudý kovralový koberec.

Pavoučí stezka

Vycházím z rámu, opouštím zaťaté grimasy.

Zamířím k zastávce autobusu. Pomalu a důstojně. Středem návsi. Mrtvo. Ticho. Horký vzduch je netečný. Ale nedělám si iluze. Náš příjezd určitě někdo zaznamenal. Záclony na oknech se chvějí jako pavoučí síť, do nichž se zachytila muška.

Vždycky jsem to věděla. Už když jsem jako malá holka pozorovala vločky za okny staré školy. Cítila jsem nesnesitelný stesk a úzkost. Dívala jsem se z okna a za mnou probíhala přestávková bitva, štěbetání a křik. Já byla vytržená z toho dění. Mimo. Daleko. Už tehdy jsem to tušila.

Pryč odsud, to je můj cíl.

Každá poválečná návštěva Puklic ze mě vysává tolik síly. Nepoučitelná se vracím a snažím se navázat na ztracené chvíle. Místo abych

žila ty svoje. V myšlenkách jsem Puklice nikdy neopustila. Jenom tělo bloudilo světem, duše tu uvízla. A to byla *jejich* pomsta.

Pavučina je pevně utkaná. Bez konce a začátku. Napnutá od jednoho horizontu k druhému. Nad zámečkem, hřbitovem, jablonovým sadem. Ležím v síti, nesnažím se z ní vyprostit. Zlhostejněla jsem k podezřelým zvukům, kterými odpudivý chlupatý pavouk signalizuje svůj příchod.

Ale zbytnělo ve mně pevné odhodlání, vzklíčené během poslední schůzky na obecním úřadě. Soudit se budu. A zpopelnit, ne, *pohřbít* mě jednou musí tady. To mi snad zakázat nemůžou.

Mířím k zastávce.

Vzduch elektrizuje ševelení hlasů. Zazní nenápadně. Nejprve jako osamělý uschlý list, který propadá korunou ořechovníku. První předzvěst podzimu.

Ševelení hlasů. K rozpoznáním jménům se přiřazují další bezejmenní pavoučci. Připojují se v houfech a vyrovnaných řadách. Dávní udavači, gestapáci, Stolařové, malí i velcí Kleinové, opilí a zfeťovaní mladíci, průsvitné stařeny a starci, flanelové košile, mladé rodiny s kočárky, vojáci, policisté; státníci si na chvíli odskočili ze zabraných vil. Řadí se kolem mě v obrovském, kruhovitém, zahlcujícím zástupu, nejbližší řady usedají na zem.

I kdybych stála sama proti celému světu, neschopna pohybu, zamotaná v pavučinách, dokud budu žít, tak to nevzdám. Dokud žiju, je přece naděje. Třeba se konečně vrátí Adin. Společně pavučiny roztrháme. Mlčky. Jemu nebudu muset nic vysvětlovat. On zná historii našeho dětství. Kterým život začal.

A pro mě i skončil.

Denisova hlava nadskakuje za neprodyšným plotem z tmavě mořeného dřeva jako míč, s nímž si házejí děti. Mává, volá. I moje dcera poskakovala a volávala.

„Mami, maminko!“

Z druhého pokoje jsem podrážděně odpovídala.

„Přijdu hned, jen si tu musím něco dodělat.“

Co, co to vlastně bylo, co jsem to jen musela dodělat. Co to vlastně je, co musím dodělat. Je nám dáno práci začít, není nám dáno práci dokončit.

Blížím se k autobusové zastávce, odkud můžu opustit rodné hnízdo; hnízdo hnijících trav.

Nevěřím svým očím. Oni se se mnou loučí!

Tak oni na mě myslí. Fascinovaně zkoumám pozdrav. V transu následuju své oslovení. Pomník mojí rodině. Pozdrav na rozloučenou pro Gitu Lauschmannovou. Pozdrav od všech dobrých rodáků. Který sem někdo čerstvě nastříkal teple žlutou barvou. Přes oprýskaný kovový stojan s informacemi o příjezdech a odjezdech autobusů. Ještě nestačil zaschnout. Barva lepí.

Drahá Rozálie, proč jsi nestála nahá na mraze bez hnutí? Dlouho jsi přece stála. Já vím, řady jsou hodně prořídlé. A nákladáky naplněné k prasknutí. Pak naráz motory všech nákladáků zaburácí, otřesou vzduchem. Z hrdel tisíců žen, které stojí na prahu smrti, vyrazí kvílivý nářek, který může utnout jen smrt. A potom přijde nevyhnutelná panika. Nákladáky se dají do pohybu. Jedna žena se vrhne přes postranici. A za ní další... a další. Esesáci naskáčou nahoru s holemi a biči a umlátí ty, které chtěly následovat své předchůdkyně. Rozálie, proč jsi nestála bez hnutí, proč jsi následovala své předchůdkyně? Proč jsi nestála nahá až do životadárného léta?

Přehodím kabelku do levé ruky, pravým ukazováčkem sklouznu do oblé náruče prvního písmene. Na bříšku prstu zůstane odlesk žluti zářivého slunce. Pozdně letní pozdrav na rozloučenou.

Žlutá hvězda s nápisem JUDE.

U nástupního ostrůvku prudce přibrzdí auto. Denis vyskočí. Roztrpčená bledost nabrala světle modravý odstín. Lebka potažená průsvitnou tenkou blankou, pod níž se rýsují a tepají žilky.

„Proč jste utekla, paní doktorko? Nepomáháte mi ani jeden.“

Zaregistruje nepřírozně strnulý postoj. Ukazováček nasměřuje jeho pohled ke stojanu.

V několika tóninách zopakuje *ježíšikriste*. Kdybych ve vzduchu necítila dech tolika hrdel, tající se dech, rozesmála bych se. Číhají na to, jak zareaguju.

Oba jsme přísáti k žlutoučkému, hvězdnému labyrintu.

„Takový veselý výlet, že.“

„Nastupte si.“

„Už aby léto skončilo.“

„Pojedeme.“

Denis odkašle odkrvenými rty. Přesouvá porcelánovou panenku s vytrčeným prstem. Loutku z muzea voskových figurín naskládá na přední sedadlo. Lícni svaly mu cukají. Zuby bolestivě zaklesává do sebe.

Odmítnu se připoutat.

„Pryč odsud, to je můj cíl.“

Míjíme pokroucené kmeny s přezrálými rudými peckovinami. To přece není normální, aby ty stromy rodily ovoce ještě na konci srpna. To není normální.

„Neměla jsem si se svou minulostí nic začínat.“

Sleduje asfaltovou stuhu, kterou polykáme. Neodhadnu, co si myslí. Odhadnu, co vidí. Úhlednou vykopávku, která studuje špičku ukazováčku.

Protáhnu paži k naleštěnému sklu. A tůpnu. Žlutavé mramorování. Snadno zaměnitelné za zrnka trusu.

Denis si řečnický odkašle. Naladí falešně.

„Všechno zlé je pro něco dobré, takhle se na to musíme dívat. Získala jste něco, co ostatní získat nemohou.“

„Vážně? A copak?“

„Jste morálně čistší.“

„Jak já bych měnila! A hned. Jsem štvancem stáda.“

Jsme dva naprogramované hlasy v těsném kokpitu rozhlasového studia. Těla, která nikdo nenaučil otáčet hlavou.

„Jste jejich černým svědomím. Já se liším jenom tím, že jsem schopen... pravdu připustit. A ochoten... pojmenovat a případně i... potrestat vaše... no nazvu to přímo, mučitele.“

„Mučitele?“

„No tak zloděje.“

„Nepřehánějte to s tím patosem, Denisi. Nikoho lynčovat nechci. Jen vykydat hromadu lživého hnoje, kterým je osud rodičů zavalen.“

„Ty vidle sama neudržíte, já vám pomůžu. Potřebujete vynikající právníky.“

„Mám vynikající právníky. Už jste se mi napomáhal až dost, a kam to vede. Ne ne. Musím sama. Někdy stačí jediné, aby člověk druhému neublížil. Mlčet.“

„Já –“

„Držet hubu! Víte vy vůbec, kolik sil a sebezapření mě stojí ta moje laskavost? Vypěstovaná laskavost? Ta nekonečná zkouška, ten celoživotní experiment, jestli je možné, jestli to vůbec jde, chovat se lidsky? Mezi lidmi? Musíte hrát hry. A na výběr jich zas tolik není. Jinak si vás vyčihnou a odreagují se na vás. Protože jste laskavý. Laskavost zaměňují za slabost. Učila jsem se přežívat mezi podlostí každý den. Jako člověk otužuje tělo ranní sprškou studené vody.“

Denis prudce sešlápne plynový pedál.

Řítíme se ku Praze.

Stejně jako minule s právníkem: trasu odfrkneme v rekordním čase. Jako by mě ukradli.

Moci se tak přikurtovat na předeek jedoucího auta. A čelem drhnout o zvrásnělou vozovku. O zrohovatělý, chladnoucí asfalt. V rozjásaně prázdninovém dni. Mezi posečenými poli. Zbyde po mně rudá šmouha. Vydrhnu si maso uprostřed čela. Až na kost. Vypadne mi mozek. Zachytím ho. Je jako těsto, můžu ho zmuchlat. Prsty rozmačkat náplň do jitrnic.

Návrat pátý (pozdní léto 2005)

Popraskané krunýře

Denis do své trucovitě vzývané tramvaje číslo třináct, která by se prokusovala známým územím, zatím ani nenastoupil. A to ho žere, šírá a vykusuje zevnitř. Touží zachránit svůj starý dobrý život. Touží v klidu navštěvovat matku za ztěžklými závěsy. Například.

Paní Lauschmannová si pozve Denise do svého pražského bytu. *Domů*, mohla by říct bez výčitek. Protože domov v rodné vile už nikdy fungovat nebude. I kdyby jí zdi navrátili. Puklina mezi tehdy a nyní, puklina mezi Gitou Lauschmannovou a *nimi*, puklina v mozku, která rozštěpila život někdejší holčičky, je nezcelitelná, v rozměrech její postavy. Hrobu znovu a znovu vykopávaného. Vždycky, když tamní zem ucítí pach jejího těla, zryje se záhon, kope se čerstvá díra.

Denis zažlucené porcelánové panence pomůže ze dveří vozu, s důstojnou galantností nabídne své rámě. Rozmrzla z krunýře ztuhlosti.

Pravou ruku si ještě mýt nebude. Ještě se na ten záblesk žluti pořádně podívá.

Zblízka.

Vím, co je to zakoušet bezmoc. Tělo svázané ostnatým drátem, posazené na rozžhavená kamna.

Vrtá mi hlavou, proč se Denis nechává deptat sám. Když chtěl zdeptat mě. Ten jeho zájem a nasazení, s jakým se snaží vydobýt ze země pomník, jsou nebyvale upřímné. Takhle se o mě dlouho nikdo

nezajímal. Od smrti tety Ottly nikdo. Drhnu rejžákem hanbu z otcova jména a on nese kbelík s mýdlovými bublinkami a horkou vodou.

Pustím si ho k tělu, vynuluju odstup. Odhalím skladiště tajných zbraní.

Denis sedí a listuje modrými, čerstvě a zhusta popsanými sešity, šustí úředními záznamy mých posledních pošetilých snah, na jejichž konci byli rodiče rehabilitováni.

V červenci 1945 sebrali tatínkovi veškerý majetek. Zámek, velkostatek, 270 hektarů polností, dílny, lihovar. Úředníkům to dovolil Benešův dekret číslo 12 zabavující majetek *zrádců a nepřátel českého národa... Lauschmann svým způsobem života cítil jako Němec, podporoval německý živel a s ním se stýkal*. Denis nenasytně listuje, slídí po jménech. Za vším přece vždycky stojí konkrétní jména. Ne doba, lidé jsou vinni. Obvinění stálo na svědectví tří osob. Korunním svědkem byl Ládínek Stolař. *V Lauschmannově rodině se mluvilo německy a stejně se vedly i účetní knihy.*

Tato věta rozhodla.

Ládínek Stolař získal kovárnu i dílny a pro svou sestru zámeček. Další dva svědkové část polí. Zbytek se rozdělil mezi sedmdesát pět obyvatel Puklic.

Denis otáčí stránky šlachovitou paží.

Já vidím hubenou paži chlapeckou, sotva desetiletou. Skrytou ve vytahaném, ručně pleteném svetru. Zjeví se v sadu, mezi jabloněmi. Trpasličí postavička. Pomalu se přibližuje. Nedůvěřivý chlapec. Blondatý. Je počátek léta, ale on má přes hubený hrudník přehozen starý, žlutě ušmudlaný svetr. S vytahanými oky.

Teta Ottla se na něho usmívá medovou sladkostí zdravotní sestry. Chystá se stanovit diagnózu.

„Ahoj, chlapče. Ty tu bydlíš?“

„Jo.“

„Támhle na tý jabloni, to je pěkněj domeček.“

„Jo.“

„Ten sis postavil sám?“

„Ne.“

„S kamarády?“

„Ne.“

„S tátou?“

„Jo.“

„A jak se jmenuješ?“

„Denis.“

„To je zvláštní jméno.“

„Jo.“

„A tatínek je doma?“

„Ne.“

„A maminka?“

„Jo. Se ségrou.“

„Pustíš nás dál? Potřebujeme si jen na chvíli s maminkou popovídat, víš. O starých časech. Jsme starý známí.“

Chlapec chvíli váhá, ale pak přece jen branku odemkne. Vede nás, tři letní krále, se zvláštní hrdostí. Otáčí se a okukuje. Jdu zvolna a něžně se dotýkám jabloňových lístků. Z rozpadlého altánu zbylo několik trouchnivějících prken. Přejdeme rozlehlý kamenný dvůr. Až k dřevěným, vyřezávaným dveřím se speciálním kováním. S ornamenty, které navrhovala maminka. A které pro ni pečlivě vyrobil mladý kovářův pomocník, Ládínek Stolař.

Předejdu všechny. Ztuhlými prsty chci obejmout kovovou vlnovku černé kliky. S mamičinými ornamenty propletených hadích těl. Chlapec mě předběhne. Provlékne se kolem jako užovka a prudce se na kliku zavěsí. Poodstoupím.

„Já vám ji zavolám.“

Ze dveří vykoukne Žena. Pramínky vlasů, které se jí uvolnily, si navyklým pohybem připne zpět. Nenarušit úhledné zdání. Každý svobodomyšlný pramínek svázat, sepnout, zkrotit. Nebo vy-

škubnout. Tře si ruce do červenobílé utěrky, tře si je dlouho, i když je musí mít už dávno suché.

„Dobrý den.“

„Dobrej. Koho hledáte?“

Z útrobu domu za Ženou přicupe tmavovlasá holčička, *mamíí*, chytne se matky za sukni a chichotá své rozpaky do dlaně.

Nevydržím to. Vyjdu zpoza manželových zad, blížím se k Ženě, nemůžu své kroky zastavit, nemůžu zastavit sebe samu. Udiveně mě sleduje. Chytnu ji za zápěstí. Té ruky, v níž svírá utěrku.

„Čekám dítě.“

Vytrhne se a obě ruce do utěrky nervózně zamotá. Zmateně nás přelétne pohledem.

„Čekám dítě. Jako vy tehdy, pamatujete.“

Žena hrůzou zkoprní.

„Zachránila jste mě!“

Pravou ruku vymotá z utěrky a zachytí ječivý úlek rozevírajících se úst.

„Proboha!“

Couvá a drmolí.

„Vůbec vás neznám. Neznám. Vás já jsem nikdy neviděla.“

„Já jsem přece Gita, Gita Lauschmannová, jenom jsem si chtěla v kůlně vzít takovou –“

„Já vůbec nechápu, vo čem to tu mluvíte. Odejděte. Děte. Děte pryč. Nebo zavolám esenbé.“

Holčičku otočí ramínkem zády k nám a vstříčí do domu. Zacouvá do dveří s ornamenty a zabouchne je za sebou. Dveře znovu rozrazí a vylítne pro Denise. Který se zájmem zírá. Žena ho přitáhne k sobě. Za vytahovaný rukáv. Marně nahmatává dlaň. Vlněná oka se natahují, protáhnou v síťované rouru. V níž se skryjí i bříška chlapcových prstů se smutkem za nehty. Prudká, drsná rána. Oba v ní zmizí.

Teď se rozpohybuje teta Ottla. Zabuší pěstí na dubové dveře.

„Co se schováváte? My vás neukousnem.“

Teta buší a buší. Bubnuje rytmicky oběma pěstmi, jako by vymílala dva důlky pro strnulé válečky prstů, vytlačovala dřevěné těsto, jako by chtěla prorazit průzory pro dvě oči, omodralou kůži ježovitě nazdobit dlouhými třískami. Které by pak sykavě vytahovala. Zatímco já bych nahlížela dovnitř.

Dřevěná vrata odolávají.

Vrazím si pěst do pusy. Abych nevykřikla. Promarnila jsem svůj život. Rychle se zachytit všedních úkonů, než nastane sesuv půdy pod nohama. Zatím mi pod chodidly podklouzlo několik kamínků, odkutálely se do propasti. Ještě za nimi nechci. Obrisy zkaleného snu se kdesi pode mnou přehupují, přetvářejí se v silný vír. Ten si mě přitahuje jako magnet; na chodidlech cítím chlad prvních kapek. Rychle pryč, než mě to vcucne nadobro.

V kuchyni zaleju čajové sáčky s příchutí karamelu. Vrstvím pyramidy sušenek. Na dva žluté tácky s obrázky medvídků. Pozůstatek dávných dětských svačín; jiné sluneční nádobí doma nemám. Vůbec vlastním málo žlutých věcí.

Říká se, že když je člověku dvacet let, čas nevnímá. Já ho vnímala ostře. A proto jsem ho tolik ztratila.

Nic nového pod sluncem.

Na osminky rozkrájím velká, červená jablka z Francie.

Když jsme se narodili, otec každému z nás zasadil jabloň, ty nejlepší druhy, renety a malináče. Ty krouceniny patří nám. Fotografoval nás u nich každý rok. Aby viděl, jak rostou děti i stromy. Představoval si, že to tak bude po celý život. Že se tu každý rok ve stejnou dobu sejdem. A vyletí ptáček.

Prudce se rozkašlu. Jablko se odkutálí na zem, vyděšené ztrátou pevných prstů a roztřesenými tahy myšlenek. Rozkašlu se pocitem jícnu ucpaného desítkami rozcupovaných dokumentů. Zdušenou pusou krmenou papírovými útržky úředních lejster. Přejdu do kou-

pelny. Dávivě se opřu o umyvadlo; stejně jako kašlávala teta Ottla, když se jí po hádce přitížilo. Denis tůká na dveře.

„Jste v pořádku?“

Ne, nejsem.

„Ano.“

„Nepotřebujete pomoc?“

Potřebuju a hned.

„Ne. Děkuju.“

Denis do koupelny nevidí. Slyší proud vody. A vzlykot.

Paní Lauschmannová odemkne za půl hodiny. S osušenýma očima, převlečená. Denis po špičkách nakoukne do koupelny, v níž rozprášila štiplavě voňavý parfém. Na poličce odsunula krém proti vráskám. Na jeho místo postavila zastaralou dřevěnou mističku se solí. Umyvadlo je čerstvě vydrhnuté. Blyští se a leskne. Denis sehne hlavu.

Červená nitka se zatoulala pod spodní část umyvadlového ko-
rytka. Sklouzla k odtokové rouře. Přičichne. Neomylný pach krve.

Z proutěného koše na prádlo dvěma prsty vytáhne sukni. Roz-
motá ji. Na pravém stehně ztvrdly rezavé, posolené skvrny. Denis zaklapne víko, vrací se za paní Lauschmannovou. Ta píše o překot, ruka se jí míhá, předstírá, že se nic nestalo. V koši na odpadky přibyla čerstvá sněhová koule zmuchlaného papíru. S tečkami rozmáčklých borůvek. Zdvihne hlavu.

„Vypijeme si čaj.“

Kyselé jablko

Denis neunavuje obdivnými výkřiky nad starožitným nábytkem. Neodbíhá k výhledu na středoevropský barokní skvost a divadelní budovu. Ani k rozborům počasí. Neodlehčuje. Ví, že chceme mlu-

vit o jediném. Ale je to muž. Hlavně žádná lítost, hlavně žádné vciťování.

Jablka ostentativně přehlíží; nad jejich rozkouskovanými těly šlachovitá ruka několikrát zakrouží a jako sup se vrhne – na mohyly ze sušenek. Drobí na koberec, usrkává čaj.

„Paní doktorko, já jsem ten poslední, kdo by chtěl obyvatele Puklic bránit, to víte sama nejlépe. Jenomže... většinou se tak chovají z nevědomosti, historické souvislosti se jim pletou. Nevnímají kontext. Oni nejsou schopni rozlišovat mezi jednotlivci..., ať už dělali cokoliv a žili kdekoliv.“

„Vážně? Nepovídejte.“

„Promiňte, mluvím jak idiot.“

„To jistě ne.“

Přisunu hranici se sušenkami blíž, aby se nemusel natahovat. Vytáhne dvě spodní oválné karty; stavba se rozpadne.

„Nacisté promyšleně a plánovitě prováděli nesrovnatelně horší zvěrstva, nesrovnatelně.“

„To jistě.“

„Německá menšina v Puklicích byla velká, nešlo o jednotlivce, ale o desítky fanatiků.“

„To jistě.“

„Vás třeba nikdy nezajímalo, jak žila za války česká menšina? Mě ano, mě to poslední dobou zajímá hodně. Němci byli zhenleinizovaní tak, že tam nešlo žít. Řadu Čechů vystěhovali bez náhrady. Několik hospodářství zabral útvar SS Auswanderungsfund für Juden, plno domů a koželužnu –“

Vypínám zvuk, studuju napjatou tvář. O co mu jde? Zdusím osvětovou přednášku v samém zárodku. To jsem si mohla rovnou rozevřít potištěný plát novin. Jakýchkoli.

„Jistě, jistě. Víím, kam míříte. Že všichni Němci byli Hitlerova pátá kolona. Já to víím. Že zblbli. Já to víím, že i někteří pukličtí Němci

vítali hajláky slavobránami. Já to vím, jak moc chtěli dokázat, že si své připojení k říši zaslouží.“

Vím to, no a co. Rozhryzat další pivní tácek ho nenechám.

„Úplně stejně zblbli Češi v roce čtyřicet pět. Jenomže Češi měli být bystřejší, Denisi. Prožitých šest let je mohlo varovat. Měli dalším zrudlostem zabránit. A především, a to si, Denisi, jednou provždy zapamatujte: já nechci být odškodněna jako *Němka*. Já chci být odškodněna jako člověk, kterému se stalo bezpráví. Jako člověk, jako občan, který byl postižen neprávem. Chci, aby se řeklo, že tady byl páchán zločin. – No co na mě tak vejráte?“

Denis nerozumí. Bože, jak ten nerozumí. Jen prohrabává a slepuje hromadu šrotu, rozkutálená kolečka. Porovnává roztroušené šroubky; nikam nepasují.

„Ne ne ne, je to politická otázka, jedinec nezmůže nic. Češi předběhli tehdejší sovětské bratry a byli v lecčems radikální, ano, ale to bylo právě proto, že –“

„Mě politická pozadí nezajímají.“

„A to je právě ta chyba, paní doktorko. To je právě ta chyba. Mnozí se ocitli naprosto *nevinně* v situacích, které prostě zvládnout nemohli. Nesmíme všechno... všechny hodnotit tak příkře. – Existovala reálná hrozba nové války. Například.“

„Panebože, nechte toho, Denisi. To místo vás můžu nechat blábolit rádio. Důležité je, kdo co koná. Říkat může kdokoli cokoli. A psát také.“

Povytáhne uraženě obočí, ani nemukne.

„Denisi, člověk je zodpovědný za své činy. I když nikdy neovlivní, jak jsou interpretovány.“

Ano, jsem neomalená. Ale pasovala jsem ho na blízkou duši. Tak ať se snaží porozumět.

„Vždycky jsou to konkrétní lidé. Ten mlýnek, kterým Pukličtí točili, semlel nevinné. A já chtěla, aby to přiznali.“

Křeček uhryzuje sušenku za sušenkou, kolečko za kolečkem. Má jich plnou pus, mluvit nepřestane.

„Lidi nezměníte. Odpusťte jim, přimkněte se k těm několika, kteří... Mnozí se snaží... Moje *matka* například...“

„Kdo ze sebe dělá kost, toho sežerou psi. Mám už jenom ty vzpomínky.“

„To není pravda.“

„Je. Držím se jich jako klíště. Takový strašlivý smutek. Třeštit oči do stropu, promítat si minulost. Jenže i šťastné okamžiky nelze přetřpět právě pro onu nenávratnost. Třeštit oči do stropu těsně před svítáním. To je totiž, Denisi, jejich hodina. Když první světelná košťata, hrábě a pohrabáče přejíždějí po stropě. Prohrabávají prožitě. Vypustila jsem džina z lahve v okamžiku, kdy jsem se poprvé dotkla perem papíru. Kdy slza pokaňhala bělobu.“

Peníze od Hitlera

Srkání čaje, kolébání lahodné hladiny v šálku, vdechování karamelových vůní. Za oknem se setmělo, v dáli zahřmí. První kapky dorážejí na okno. Přisunu k Denisovi tácek s jablečnými stroužky; odsune je zpět. Přisunu je znovu. Po jednom srpečku sáhnou sama. Přestane žvýkat, s bolestivou grimasou sleduje, jak mi šťavnatý srpek mizí v ústech. Kde je systematicky drcen.

Vztáhne dlaň po další sušence; socha ožije. Denis chroupe a chroupe. Děšť' crčí, dobývá okenní tabulku, capká po ní.

„Co s nimi chcete udělat?“

„S Puklickými?“

„S těmi zápisky.“

Denis v ústech rozemele poslední sušenku.

„Vydáte je?“

Nasliní si prst, nalepí odroleniny ze žlutého tácku. Drobky, které mlaskavě slízne.

„Kdo by něco takového vydával? A i kdyby – kdo to bude číst? To nejsou vzpomínky. To jsou zatuhlé bludné kořeny; život jsem prosála přes síto. Bílou mouku ignorovala a pod lupou studovala nečistotu. Špetka svinstva a znehodnotí vagón mouky.“

„Vydejte to.“

„Tím psaním se dávám všanc, Denisi.“

„Nebude problém domluvit se s některým nakladatelstvím. Nebo je vydejte sama.“

„Kde bych na to vzala peníze?“

„Tady.“

Denis prst obalený drobký zapáchne do žlutých desek. *Pomník Rudolfa Lauschmanna*.

„Stavbu pomníku nechte na mně, já to zařídím. Ale prozatím, skutečně jen prozatím – to vám slibuju – je návrh na památník neprůchodný. Takže kniha o vašem otci by svým způsobem vyvážila původní úmysl.“

„Na pomník otci jsem chtěla vyčlenit peníze z česko-německého Fondu budoucnosti. Poslali finanční odškodnění za léta strávená v koncentračním táboře.“

„No, tak ať ty peníze odškodňují.“

„Můj život je bláznivá jízda na tomtéž kolotoči, Denisi. Vždyť to jsou vlastně peníze od Hitlera.“

Dlouho odkládaná cigareta

Krvavý západ slunce zbavený všeho žáru; zamrzlá moře neroztají. Mluvíme do pozdní noci, poslední srpnové noci, kterou ochlazuje dobovačný podzim. Vyprovodím Denise před dům, na dláždění.

„Byl to náročný den.“

„Ano.“

Po celé horkokrevné léto se Praha rozkošnický protahuje a předklání, aby svůdněji zaplnila hluboký výstřih, aby vyboulila, co nabízí. Po těle jí putovaly rojnice turistů a ona se chtivě předváděla. S nocí uhlazovala boky, kurevnicky povytáhla krátkou sukni a odkopávala kalhotky.

Ted' je Praha vlídnější.

Jako servírka, která si po namáhavé šichtě, kdy šiky turistů v lokále řídnu, může konečně v klidu noci odběhnout na opuštěný dvorek: zády se opřít o chladivou zeď, vydechnout a s klidnou potěchou vykouřit dlouho odkládanou cigaretu. Nervozita vyprchává s prvními hvězdami a modrými šlahouny dýmu.

Léto končí. Během Denisovy návštěvy nebe kratince zčernalo. Sprchlo. Ted' už mezi průsvitnými šedivými tyly zase svítí měsíc. V úplňku, který mě sceluje. Zbyly poslední kapky na zábradlí. Stoupám do schodů pěšky. Výtah minu. Ano, budu psát. To je moje záchranná vesta.

V tom bude moje síla. Snažit se porozumět *jejich* životům. Bez rozdílu. Všechny obejmou do náruče. Jako bych nesla košík hub, které se vedle sebe natřásají, vyvyšují, překřikují a hádají o to, která z nich je důležitější, která chutnější a která má právo na větší prostor. V sladkém nevědomí, že za pár minut se na pánvi neodvratně usmaží. V sladkém nevědomí o tom, že už v sobě přece nosí smrt, smrt začala. Vteřinou početí.

Někdy mám pocit, že na mě zapomněl. Dříve než ostatní lidé zvolali Bůh je mrtev, zvolal on Člověk je mrtev. Dříve než jsem s ostatními hlasitě zvolala On je mrtev, zvolal on neslyšně Ty jsi mrtva. A odvrátil se ode mne.

Johan, můj druhý manžel, nepřemýšlel o tom, jestli Bůh je. Johana zajímalo, jestli Bůh bude. A jestli vůbec zná rozdíl mezi dobrem a zlem. Podle Johana bylo takové primitivní dělení nesmysl.

Cpal do pusy urýplé kousky dortů na špičce lžiček. Šrotoval čokoládu. A chleby s marmeládou. A drobné laskonky. Jako Smolíček pacholíček. Který vyčkává okamžik, kdy na něho vystartuje Jeskyňka, se kterou dobrovolně žije.

Flák masa

V paní Lauschmannové se rozlévá blažená síla, navrací energie; únava odplula s letní přeháňkou. Začne psát s novým elánem. Pro Denise. Píše jako o život. Píše o život. O všech lidech kolem. Se svými vzpomínkami už nezachází nedbale. Aby nemusela vysedávat v černém sklepe minulosti.

Bez svíčky.

A za odměnu si dopřává koncerty a divadla, kam ji Denis zve. I do kina se s ním vydá, jednou se dokonce během jakéhosi thrilleru nahlas a rozpustile směje, když herec v lékařském plášti vyhrábne z těla oběti čtyři kulky, v dlani je potězká a jednu předá detektivovi. *Tahle byla smrtelná.*

Mluvívá ona. Denis mlčí. A tak paní Lauschmannová zaplňuje svým vyprávěním všechny proluky a hluchá místa, do nichž by se Denis mohl vklínit. Vycítila, že se Denis pere sám se sebou. Rád by jí cosi řekl. Sama oddaluje trapnost oné chvíle. Přesvědčena, že se jí chce vyznat ze svých citů. A ona by musela odmítnout. Vysvětlovat, že do dravých partnerských vod už nevstupuje.

Paní Lauschmannová píše. Není minulost, přítomnost, budoucnost; pomocná dělení celku, prázdná slova. Všechno je v ní od počátku. Propojené. Celý tok času. Všemi směry. Proudění času tam a zase zpátky, nese ho v sobě celý. Ale vnímá jen jedním směrem.

Dopisuje a cizeluje. Dokumentuje svůj vnitřní vesmír. Sepisuje všechno, slátává nitky rozpadlého masa. Předhodí krvavý flák svého života těm supům. Ať ho vyklovou.

Vrátila jsem se z Rudolfiny. V zbrusu nových, bledě modrých šatech. S tmavomodře kytičkovanými rukávy. Je babí léto; pavoučkové odlétají, rozfoukání větrem.

Na Mahlerův koncert mě pozval Denis. Dnes mne na rozloučenou poprvé políbil suchými rty na ústa. Kdyby to jen jeho matka tušila. A Stolař. A moje dcera.

Někdy sedáme nad karamelovým čajem a rentgenovými snímky, které přináší; přeme se nad komplikovanými případy. Je mi to příjemné. Těší mě jeho přítomnost. Netykáme si, ještě ne. Ale ve vzduchu cosi jiskří, zdám se mu přitažlivá. Vzrušení ze stárnutí? Je vzrušený z pavučinky vrásek, ve které můj obličej uvízl?

„Nikdy jsem se nesetkal s člověkem, který by byl každý den a v každou hodinu tak pečlivě oblečený a upravený jako vy. Vždycky mám pocit, že každou chvíli vyrážíte do divadla. Přinejmenším.“

Roztaju. Koketně.

„V tom není za mák koketerie, to má svůj naprosto prozaický důvod. V mém věku vás už smrt může dostihnout kdykoliv a kdekoliv. Já chci, abych jí byla důstojným partnerem a aby mě druzí našli v esteticky přijatelném obalu.“

Zasmáli jsme se tomu oba.

„A taky bych ráda, aby se za mě Adin nestyděl. Pátrám znovu, oživila jsem pohřbenou naději. Nejen obnovenými kontakty přes mezinárodní organizace. V některé z počítačových sítí světa nějaká stopa uvíznout musela, přece se nepropadl do země.“

Denis drmolí dlouho. Další z těch vypjatých chvil, kdy se mi nedívá do očí a vede spletitý monolog. Gesta i hlas naznačují vážnost chvíle, předehru k velkolepé árii. Ale rozhodný tón nezazní, obsah vyšumí. Ačkoliv se mi zdálo, že jeho trauma se už prodírá do úst; dobrou náladu mu spláchlo určitě.

Puklina v srdci

Napustím vanu horké vody. Rozpustím v ní lesklou modř, kterou mohutně rozpěním. Opatrně se ponořím. Nade mnou se zavře mléčně bílá krusta zbavená nachu, chvějivá pěna opadáva. Když pohnu kolenem, pod hladinou se mihne tušený stín podivné ryby. Hlava odseklá bílou vlhkostí uzavře brány do okolního světa.

Tělo se stahuje k zemi, připravuje se, kůže povoluje, nejraději by odpadla od kostí. Uvolňuje se na prsou, stehnech i bříše do jednodité hmoty. Stahuje k zemi. Kde se rozdrolí, rozpadne. Hroty mladých bradavek kdysi směřovaly vzhůru, nad hladinu se prodíraly dva kopcovité ostrovy, nevybuhlé sopky. Nad plochým, pevným břichem. Kdysi.

Zmalátnělá otevřu oči. Zatočí se mi hlava, když se posadím a rozkymácím masu vody. Která přešplíchne na bílé čtverce dlaždiček. Točí se mi hlava, když postavím mramorově modrající tělo do zvětšující se loužičky. Zapřu se vši silou o umyvadlo. Někdo mě pozoruje.

Zrcadlo nad umyvadlem je zamlžené. Jsem tu sama. Nikdy tomu nebylo jinak.

Chvatně se převléknu do pyžama. Je přece jen chladno, přehodím přes sebe župan. Zuby si vyčistím později. Zadívám se do ulice, hlouček ševelících diváků opouští protější budovu. Počkám, až zajdou, až se za nimi vypoťáci Mistr Oujezdský a zabočí k Vltavě. Vždycky vyvrávorá jako poslední. Zamáváme si; pravidelný rituál těsně před tím, než usednu za svůj pracovní stůl. Než načnu první větu posledního úseku, který stál na počátku všeho.

Pak mě kdosi prudce bodne pod levou lopatku. A zanořený kord bezostyšně pootočí.

Vím, že zemřu. Finální vteřina. Myslím, že jsem připravena. Ale v té jediné rozhodující sekundě, kdy mě přepadne slabost, kdy

cítím, jak mnou projíždí trnutí, kdy mne zasekává bolest, pomyslí si přece jen nedůvěřivě a s údivem: *to je snad opravdu konec*. A prolétne mi před očima podivný rozmlžený obraz. Jak vedle sebe, na jakémsi břehu, s udicemi v rukou a unuděně rozvaleni posedávají Bůh, Dábel, Smrt, Osud. Sedí klidně, trpělivě klábosí a celé věky loví. Na obrovských hácích si pak vytahují své úlovky. Lidské bytosti. A než je za sebe odhodí svým nedočkavým pohůnkům, porovnávají si míry vylovených.

Hák Smrti projel mou hrudí, Smrt vstala a neoblomně tiskla naviják, abych se jí nevysmekla. Jako už tolikrát. Ale já přece ještě nejsem připravena, ještě zdaleka ne, ještě se mi nechce zemřít, chci zakřičet a mrskám sebou, ještě ne, pane Bože, ještě se mi nechce zemřít, ještě nemám vyčištěné zuby, nejsem řádně oblečená, ještě jsem všechno nedořekla...

Borůvkový záznam na poslední stránce rozpíjí zapomenuté kapky. Skanou z konečků vlasů. Přestože se lidského jehličí do poslední chvíle drží. Zuby nehty.

Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.

Návrat šestý (podzim 2005)

Óda na radost

Paní Gita Lauschmannová zemřela nad papíry.

Nad rozepsanou kapitolou o zrození a dětství, nad poznámkou, v níž prosila o prodloužení času *ještě ne*. Celý život přežívala s úlevnou myšlenkou na smrt a nakonec vykřikovala ještě ne. Na konci bylo slovo.

Hlava jí ležela uprostřed čar, prohlížela si je zblízka, vpíjela se do písmen. Do svých vzpomínek se chtěla rozprostřít, rozplynout se v nich; tato slova jsou mým tělem.

Paní doktorku Lauschmannovou nezapopelní. Nepohřbí ji na puklické stráni, na okraji neudržovaného a zpustlého židovského hřbitova; nedaleko jabloňového sadu.

O pohřeb v Praze se postarají dcera a Denis. Je šokovaný, kolik přijíždí lidí, kolik měla známých. Aniž by se sama o někom kdy slůvkem zmínila.

Hřbitov je obsypaný automobily. Z Puklických přijede jenom Denisova matka. Přibelhá se o berlích, stojí opodál, z kabelčičky uždibuje drolivá žlutá sousta. Taxíka k autobusovému nádraží jí nakonec objedná cizí pán, někdejší nadřízený Gity Lauschmannové; v nedaleké restauraci *Óda na radost* pak bude pestrou pražskou společností v čele s Mistrem Oujezdským do noci bavit historkami, v nichž zesnulá vystupuje jako jiskřivá osoba, která se perlivě odvázala v blízkosti mrtvol na pitevním stole a morbidně vtipkovala na účet jejích i svých.

Denis své matce rámě nenabídne, přestože mu nachystala výslužku; chvatně mu ji zastrčila do kapsy saka. Nahmatá bachratý papírový sáček. Musí si nasadit brýle, aby rozluštil drkotavý nápis s autogramem.

Nerozluští nic.

Bára hysterčí, chtěla vidět babičku uvelebenou v rakvi, v nových azurových šatech, hysterčí, že zapoměla sklonit hlavu k jejím ztichlým ústům. Anna kroutí rezolutně hlavou, odvádí sestru i plačící matku k obrubníku, kde jim Denis pomůže do svého červeného automobilu; počkají na zetě paní Lauschmannové, který vyrovnává nedoplatek ve firemní kanceláři soukromé pohřební služby.

Denis rozveze pozůstalé, do restaurace *Óda na radost* se vrátí postříkaný zapadajícím sluncem; před pozlaceným vchodem porozpráví s přiopilým proplešatělým gynekologem. Ten platonicky miloval Gitu od studií, odrodil obě její děti.

„Fyzicky zvládala všechno. Ale nikdy jsme nevěděli, co udělá psychika.“

Barbora se otřepe, nažhavená pokračovat v soudní při, před očima jemné záhyby bledě modrých šatů zazděných pod zemí. Pozemkový úřad rozhodne, že část majetku má být vrácena. A za polnosti patřící fyzickým osobám musí být dána náhrada.

Puklice se odmítají vzdát. Jejich odvolání leží na soudu dvacet měsíců bez jediného výstupu. Zašpuntovaná kauza.

Natrvalená a vstřícná blondýna v podatelně krajského soudu podá Báře vysvětlení; v puse rozkošnický převaluje belgické čokoládové bonbóny. Uzobává z papírového pytle, který si přidržuje na klíně rozplácých stehů.

„Žádali jsme různé podklady. A spis stejně půjde tam, kam teď přináleží. – Nedáte si?“

Oškubané slepice

Bára obchází zchátralý majetek s investory. Mezi zuby drtí heslo, které si nechá vytisknout na vizitky i dopisní papíry: *Když spravedlnost, tak úplnou*. S nesentimentální věcností rozpoutá právní boj. Chce, aby z něj obyvatelé Puklic vycupitali jak oškubané slepice, co si načechrávají zbylá pírka. *Když spravedlnost, tak úplnou*. Co hystericky klovou kolem sebe.

Boj marný pro obě strany. *Když spravedlnost, tak úplnou*.

Denis Báře domlouvá; před očima se mu komíhá ztěžklý stín za sametovými závěsy.

„O majetek doktorce Lauschmannové přece nešlo.“

„Vážně? Tak to je novinka.“

„Paní doktorce šlo o jinou... spravedlnost. Nebyla jí dána víra a přitom se ve zralém věku, v posledních týdnech, dokázala přenést přes pozemskou situaci. Šlo jí o očištění jména vašeho pradědečka. Utnout řetězec.“

„A domohla se něčeho? Domohla se důstojného práva? – Já se pradědovi o návrat postarám.“

„Pomník, Báro, pomník byl podstatný. O majetek jí nešlo.“

„Jenomže mně o majetek jde!“

Bára projde návsí, v obchodě se smíšeným zbožím si koupí pohlednici. Záběr se vztyčeným prstem kostelíka a červení zoufale přitisknutých, natěsnaných střech a podlouhlou nudlí zámečku i budovy statku. Tmavovlasá, unavená prodavačka s culíkem neposedných vlasů svázaných červenou gumičkou vyhrkne poněkud nelogicky a s přehnanou úslužností.

„A co kakao, kakao nechcete?“

A už nutí papírovou krabici s obrázkem holandské usměvavé slečny v bílém čepci.

„Pozornost podniku, slečno, bylo mi ctí.“

Když Bára opustí linoleový sektor a vyjde z rámu cinkajících dveří, Nataša na ni přilepí svůj vyjevený zrak, nespouští z ní oči. Zatelefonovat bratrovi o pomoc nemůže, ona už bratra nemá, ona už bratra pohřbila. A tak zašátrá poslepu v regálu. Nahmatá naditou papírovou bouli, mechanicky sáček s čočkou roztrhne, otočí dnem vzhůru, s podivně trhaným smíchem protrhne spršku krupobití bouchacích kuliček, dlouze a vztekle máchá. Aby ani jediná hnědá lentilka nezůstala zaseklá v papírové tmě.

Bára zůstane ušetřena vytřeštěného Natašina výrazu, nasupené kmitající ruky.

Ladislav Stolař mladší stojí v té chvíli schovaný za záclonou svého domu; načechrává zbývající pírka s manželkou a dvěma malými vnuky v náručí. Zatvrdí se čerstvou porcí nenávisti, zašklebí se jako puk, otočí se, posadí žvatlající batole na koberec a sáhne po obálce na konferenčním stolku. Syčí, na kousíčky trhá nové předvolání k soudu. Čerstvý sníh padá, děti vztahují diblíkovské ručky.

„Voni se snad klonujou nebo co, kolik těch bab sakra ještě přileze!?“

Přebíraná čočka

„Plánovala vydat vzpomínky, *děvenko*.“

Poslední Denisovu větu Bára neslyší.

Všechny, i ty poslední sešity mu s předstíranou lhostejností zapůjčí dcera paní Lauschmannové.

„Stejně se poslední dobou stýkala nejvíc s vámi. A mimochodem, jmenuju se Rozálie, moje křestní jméno matka vyslovila málokdy, oslovovala mě všelijak, jen ne mým jménem.“

„Mě naopak oslovovala jen jménem křestním.“

Denis zvrásnělé stránky proče. S překvapením zjistí, že paní Lauschmannová se rozhodla říct všechno. Couvala se zavázanýma očima, pásku z očí odvážně shrnovala. Už brzy by narazila na hranici vzpomínek *odtamtud*, odhodlaná ji překročit, ponořit se do davu za ostnatým drátem.

To už nestihla.

Hlava padla, když se jí točila radostnou závratí, kdy se po silnici valil prach. Proto volala *ještě ne*.

„Po silnici se valí prach. Slunce žhne a oslepuje. Držím se, malé klíště, svého tatínka pevně kolem pasu, za mnou Rozálie s rozčuchanými vlasy; nakonec se přilepil Adin. Otec řídí v kožené čepici podobné koupací; hlavu mu obepíná těsně, jako druhá kůže, s legračními klapkami přes uši. Oči obezdil potápěčskými brýlemi a utopil za skly. Usmívá se. Pokřikujeme na udivené lidi v polích, máváme jim a oni nám s voláním odpovídají. Motor rozlehlého stroje burácí, tatínek se blíží k domovu, ale my řveme a hulákáme *ještě, tatínku, ještě. Ještě. Prosím*.

Držím se táty pevně kolem pasu. Obepínám mocný kmen. Když zpomalí, odlepím upocené prsty, provětrám je ve vzduchu, pohladím tuhý kožený rukáv. Narazím na hladivou látkovou překážku. Páska s roztomilým mlýnkem. Kytičkou, do níž lze fouknout, a čtyři špičatě zalomené lístky se roztočí. Ano, to je... Fotografie v mozku. Vybavuju si ono nahmátnutí. Lehkomyslnost utroušené poznámky, kdy gymnasta přes čoudící kladinu přehazoval nohu na pevnou zem.

„Tomu se, *děvenko*, říká hákový kříž, to jen aby mi naši dali pokoj.“

Aby mi naši dali pokoj. Koho tím myslel? Tance kolem skvrny na smetanových šatech odvedly mou pozornost. Kdo byli *naši*? Můj táta ještě neví, že... můj táta mluví německy... je Žid... kdo jsou naši... Pichlavý rozlámaný čtyřlístek. A zkrivená tvář. Která klopýtá, uhýbá před ranami za kovárnou, do zaplevelené zahrádky vysokých kopřiv,

bič švihá vzduchem, vlní se a skáče v piruetách, rytmus vln určuje tatínkova ruka, chlapecká tvář se krabatí... Tvář Ládínka Stolaře. Tvář jemného, stydlivého chlapce, která několikrát líbla Rozálii na seníku a v rákosí lesního rybníčku... nedočkavý a jemný dotyk jeho vlhkých rtů... Adin práskl dveřmi, než utekl z domu...

Ne, ne, ne. Znovu. Znovu a od začátku. Jinak. Tentokrát tatínkovými očima; *jeho* pohled bude rozhodující pro výklad všeho, co uvidím. Lehkonohý tanečník pod gilotinou. Ještě nevím všechno, ještě ta mozaika není zaplněná, co jsem zapsala, všechno roztrhám, nenesu svůj příběh, poponáším příběhy jiných, nakládali mi je na hrb, těžknu, nerozhoduju, přebírám dědický podíl cizích činů. Roztrhat, začít znovu, roztrhat a sepisovat *jejich* osudy, prosít je jako čochku, vhodit do kotle s vroucí vodou, obejmout košík s houbami, roztrhat a

ještě ne, ještě ne, já ještě nechci, pane Bože, ještě ne –“

Epilog

Denisovu matku trefil šlak. Před televizní obrazovkou přepadla obličejem do bělostného porcelánového talíře, plného žlutkových křupek. Aby si naposledy prohlédla dno zmodralé prapodivnými ornamenty.

Křupky vylétly do vzduchu. Některé se jako kuličky bodláku přichytily jejích šedin. Nataša s pošťáčkou, Hankou Malou, Stolařkou a paní Drbavou – usazené kolem turecké kávy, jablečného džusu a ořechové bábovky – na ni ještě několik minut pořvávaly komentáře televizního seriálu, jinak zcela soustředěné na své téma.

„Taková mladá frajle.“

„Někdo ty chtivý mamonářky už zastavit musí.“

„Taková frajle. Škoda že nejní v tom jináči, voni by jí roupou přešly.“

„Stolař i tu rehabilitaci zpochybní.“

„Taková frajle.“

„Slítávaj se jako žravý kobyly.“

„Že si nedaj pokoj. Koho ty pravěký historie zajímaj.“

„Taková vyzáblá frajle.“

Mlely a mlely, než pochopily, že žlut' v Ženiných vlasech nejsou kulaté natáčky. Že podivný předklon není pohybem krátkozrakého výběru mlsů.

Okna zámečku rozdrnčelo čtyřhlasé zaječení.

Na sklonku života bude Denis hořce litovat. Protože si nedá pokoj a jako jediný se dopátrá dosud neznámých podrobností ze života Gity Lauschmannové. Ale protože člověk nemůže věřit vlastním očím, natožpak těm cizím, a protože nemůže věřit vlastním slovům, natožpak těm vypouštěným z cizích úst, tak...

Tak Denis spolkne, co ví.

A osud už mu nedopřeje času, aby to, co ho tížilo nejvíc a užíralo mu nejen spánek, ale i radost závěrečných let života, někomu pověděl. Stejně netušil komu a nevěděl jak. Přemítal, proč se to hlavní o lidském životě nedozvíme. Ne proto, že by příběh končil, ale proto, že končí zásoba použitelných slov. Ano, jistě, slovy se dá hodně napáchat.

Ničemu se jimi nedá zabránit.

*Červen 2003 – září 2005
(Praha a Rasochy)*

Radka Denemarková
Peníze od Hitlera
(Letní mozaika)

Ilustrace na obálce Zdzislaw Beksinski
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 1. 10. 2019

ISBN 978-80-274-0191-8 (epub)
ISBN 978-80-274-0192-5 (pdf)
ISBN 978-80-274-0193-2 (prc)